דקדוק לשון הקדש

HOC EST

GRAMMATICA

LINGUÆ SANCTÆ INSTITUTIO;

Cum vocum omnium anomalarum indice, & explicatione,

AUCTORE

JOSEPHO PASINO

Doct. & Canon. Estensi, S. Scripturæ, & Linguar. Orient. in Universitate Taurinensi Professore.

ACCEDIT EJUSDEM

ORATIO

Habita, cum publicum docendi munus auspicaretur, A. MDCCXX.

JUSSU, ET AUSPICIIS

INVICTISSIMI REGIS

VICTORII AMEDEI.

PATAVII, Typis Seminarii, MDCCXXI.

Apud Joannem Manfrè. *Superiorum permissu.*

INVICTISSIMO REGI

VICTORIO AMEDEO

JOSEPHUS PASINUS

F.

T primum in ampliſſimam hanc diſciplinarum, & artium Academiam, tua munificentia, Rex Invictiſſime, inſtauratam me advocaſti, illud ſtatim cogitare cœpi, qua ratione fieri poſſet, ut id ex animi tui voto conſequerer, cujus gratia me tam benigne advocaveras. Ac Linguæ Hebraicæ

institutio, quæ mihi una cum Sacrarum Litterarum interpretatione demandata fuit, absolutiore forma & methodo, quam hactenus tradita fuit, indigere visa est. Ex Grammaticis enim Hebræi cum ipso nomine invisi sunt, tum fere obscuri, & ex apicibus, & punctis mysteria captantes; Romani plerumque breviores, quam ad docendum opus sit; Heterodoxi plus æquo fusi, & nimia congerendi cura impediti. Itaque cum certa Scripturarum cognitio ex recta linguarum intelligentia dependeat, quod tu quoque incredibili tua sapientia, Rex optime, vidisti, omnem diligentiam, & operam in illud contuli, ut Grammaticas Hebraici sermonis institutiones componerem, & quam maxima perspicuitate possem, universum hujus linguæ usum studiosæ juventuti patefacerem. Hanc autem studii nostri lucubrationem nomine tuo auspicatissimo ornandam, ac muniendam putavi, tum quod in solo tuo nata est, tum quod omnes intelligere vo-

lui,

lui, quam bene de Catholicâ Ecclesia in hac litterarum instauratione sis meritus, qui Sacras Palæstinæ Musas desertas, atque obsoletas tutissimo loco excipis, magnaque liberalitate & munificentia complecteris. Erubescebant illæ quidem in tantam hanc præclarissimarum artium ac disciplinarum societatem venire; sed augustam Urbem ingressæ, vix de animi tui pietate ac magnanimitate audivere, cum anxiæ atque sollicitæ a me magnopere contenderunt, ut se aliquando in Regium conspectum proferrem. En illas igitur pedibus provolutas tuis, simplices, rudes, verecundas, habitu moribusque antiquis, sed ob id ipsum tua clementia, tuoque patrocinio dignas. Fac ut intelligant, Regis esse, atque adeo AMEDEI, nullum litterarum genus magis fovere, quam quod ad Religionem pertineat.

AD

AD PHILOHEBRÆOS

Ex Michlol R. Davidis Kimchi.

הַשֵּׂכֶל וְיָדוּעַ אֲשֶׁר נִכְחִי
וּלְעִלְּגֵי שָׂפָה אֶחַו רוּחִי׃
יִזַּל כְּטַל שִׂיחִי וְאִמְרָתִי
עַל גֵּז כְּמָטָר יַעֲרוֹף לִקְחִי׃
אֶקְרָא בְּשֵׁם אֵל לַעְזוֹר אוֹתִי
כִּי הוּא לְבַד שִׂבְרִי וּמִבְטַחִי׃
יָדַע לְבָבִי כִּי בְתוֹם הוֹלֵךְ
בּוֹחֵן סְעִיפוּתַי וּבָן טוּחִי׃
לֹא לַעֲשׂוֹת לִי שֵׁם אֲנִי כֹתֵב
וּלְהַעֲלוֹת זִכְרִי וְטוּב שִׁבְחִי׃
אָכֵן לְיַשֵּׁר נַעֲוֵה לָשׁוֹן
וּלְנֶחֱלֵה שָׂפָה יְהִי מִרְחִי׃
וּלְיוֹדְעִים חֵן מַעֲנֶה אֶתֵּן

גַם

גַּם לַחֲכָמִים אֶרְקְחָה רִקְחִי׃
סִפְרִי יְהִי זִכְרִי וְאֶעְדֵהוּ
תָּמִים כְּטוֹטֶפֶת עֲלֵי מִצְחִי׃
כַּסְפִּי זְהָבִי הוּא וְטוֹב סַחְרִי
הוּא יִהְיֶה מִכְרִי וּמֶקָחִי׃
הוּא יִהְיֶה לַחְמִי בְּעֵת אֶרְבָּע
וּלְרִיב לְשׁוֹנוֹת יִהְיֶה שִׁלְחִי׃
הוּא יַעֲרוֹךְ שֻׁלְחָן לְכָל־רָעֵב
שֻׁלְחַן לְשׁוֹן עֵבֶר וּבוֹ יֶחִי׃

NOI

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, & approbatione del *P. F. Ambrosio Lisotti Inquisitore di Padova* nel Libro Intitolato *Universa linguæ Sanctæ Institutio, cui accedit etiam Oratio ad Sacram Scripturam, & Linguas Orientales Josephi Pasini &c.* non v' esser cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario Nostro; niente contro Prencipi, e buoni costumi, concedemo Licenza a *Gio: Manfrè Libraro*, che possi esser stampato, osservando gl' ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venetia, e di Padova.

Data li 4. Gennaro 1720.

(Gio: Francesco Morosini Kav. Ref.
(
(Pietro Grimani Kav. Proc. Ref.

Agostino Gadaldini Segretario.

דִּקְדּוּק

דִּקְדּוּק לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

PRIMA PARS.

CAP. I.

De Literis.

HEBRÆORUM LITERÆ ſunt 22. & omnes conſonæ: nullas enim antiquitus expreſſas vocalium figuras noverant Hebræi, quod & reliquis linguis Orientalibus commune eſt. Duplex porro eſt earum figura; una Biblica, qua textus Sacræ Scripturæ exarari ſolet; altera Rabbinica ad ſcribendi celeritatem magis accommodata, qua in ſuis commentariis, aliiſque ſcriptis utuntur Rabbini.

Alphabetum.

Biblicum			Rabbinicum
א	Aleph אָלֶף	ſpiritus tenuis.	א
ב	Beth בֵּית	bh, & v conſonans.	ב
ג	Ghimel גִּימֶל	gh	ג
ד	Daleth דָּלֶת	dh	ד

Biblicum			Rabbinicum
ה	He הֵא	h ſpiritus aſper,	ה
ו	Vau וָיו	v conſonans fortior, quam ב.	ו
ז	Zain זַיִן	ſ leniſſimum ſonat.	ז
ח	Cheth חֵית	ch ſpiritus aſperior.	ח
ט	Teth טֵית	t	ט
י	Jod יוֹד	j conſona.	י
כ	Caph כַּף	ch	כ
ל	Lamed לָמֶד	l	ל
מ	Mem מֵם	m	מ
נ	Nun נוּן	n	נ
ס	Samech סָמֶךְ	ſ acutum.	ס
ע	Ain עַיִן	h ſpiritus qui exprimi non poteſt, niſi viva voce.	ע
פ	Pe פֵּא	ph φ Græcorum, & p.	פ
צ	Tzade צָדִי	tz	צ

ק Coph

Biblicum			Rabbinicum
ק	Coph קוף	K κ Græcorum.	ק
ר	Res ריש	r	ר
שׁ	Scin שין	Sc, aut ſch Germanorum.	ש
שׂ	Sin שין	ſ acutum, ut Samech orta hæc litera ex prava prolatione שׂ.	ש
ת	Thau תו	th	ת

Ex his quinque aliter ſcribuntur in fine dictionum, unde dictæ *finales*, & *biformes*, quas memoriæ cauſſa vocant Grammatici מנצפך. *Menatzpach*, ſcilicet

כך מם נן פף צץ

כך מם נן פף צץ

Quatuor latius diducuntur tum ornatus gratia, tum ad lineæ complementum, quæ voce diviſa nunquam abſolvitur: א ה ם ת, nonnunquam etiam ſic dilatantur ל, & ד.

Literarum pronunciatio verbis ſatis exprimi non poteſt; præceptoris voce opus eſt.

Literæ præterea juxta quinque organa, quæ diſtincta ſingularum prolatione occupantur, in quinque dividuntur claſſes; ſcil. in literas

Gutturis אהחע hachah.

Linguæ דטלנת datlanath.

Palati גיכק Gichak.

 Den-

Dentium וסשרץ Zafſceratz.

Labiorum בומף Bumaph.

Hujus diſtinctionis uſus inſignis eſt, quia *literæ omogeneæ*, ſive *unius organi facile inter ſe commutantur*. Ex quo principio factum eſt, ut innumeræ prope voces pronunciationis affinitate inter ſe ſint commutatæ, atque in alias, & alias linguas traductæ. Gutturales & labiales præcipue ſunt ſcitu neceſſariæ propter vocalium, ſeu punctorum mutationem, quæ ex iis cum nominibus tum verbis accidere ſolet.

Denique quatuor literæ אהוי, ehevi ſive, ut aliis placet, יהוא Jehu, omni exutæ vocali omnem quoque valorem in pronunciando amittunt, ac propterea *literæ quieſcentes* vocantur.

א Quidem, & ה ubique, & ſemper quieſcunt, ut בָּרָא *creavit*, צְדָקָה *juſtitia*.

ו Quando habet Cholem, vel Surek; ut טוֹב *bonus*, הוּא *ille*.

י Poſt Kametz, ſequente vau mobili, poſt Tzere, Chirek, & Sægol: ut אָחָיךָ, בֵּין, דִּבְרֵי, דְּבָרָיו.

ו Item & י in fine dictionum cum quibuſdam punctis quaſi in unam diphthongum coaleſcunt, & quidem ו poſt Kametz, Pathach, Tzere, & Chirek: ut פִּיו שָׁלֵו קַו דְּבָרָיו. Jod autem poſt Kametz, pathach, Vau-cholem, & Surek: ut אֲדֹנָי בָּנוּי, גּוֹי, דְּבָרַי.

CA-

CAPUT II.

De Punctis, seu Vocalibus.

CUm nullum vocis sonum in qualibet lingua solæ consonæ edere possint, suæ sunt & Hebræis vocales, antiquitus quidem nulla figura expressæ sed a Masorethis deinde anno circiter 600. *Christi Domini* adjuvandæ lectionis caussa punctis quibusdam formatæ. Et sunt numero 14. quinque longæ, quinque breves, & quatuor brevissimæ.

Longæ.

1 *Kametz*	אָ	*A*	קָמֶץ.
2 *Tzere*	אֵ	*E*	צֵרֵי.
3 *Chirek longum*	אִי	*I*	חִירִק גָּדוֹל.
4 *Cholem*	אֹ	*O*	חוֹלֶם.
Surek	וּ	*V*	שׁוּרֶק.

1 Kametz a Masorethis dicitur etiam Kametz *magnum*, & רָבָה *latum*.

2 Tzere dicitur etiam Kametz *parvum*, & interdum etiam *simplex Kametz*.

3 Chirek dicitur quoque chirek cum Jod.

4 Et cholem sæpe vau cholem.

Hæc vocalis signatur tantum in ventre literæ vau, quoties præcedit vocalis longa; nam si præcedat brevis; punctum illud est daghes, de quo capite sequenti.

Breves.

1 *Patach*	אַ	*A*	פַּתַח.
2 *Sægol*	אֶ	*E*	סֶגוֹל.
3 *Chirek*	אִ	*I*	חִירִיק קָטוֹן.
4 *Kametz-chatuph*	אָ & אֳ	*O*	קָמֶץ חָטוּף.
5 *Kibbutz*	אֻ	*V*	קִבֻּץ.

1 Patach a Masorethis appellatur *pathach magnum*.
2 Sægol appellatur etiam *patach parvum*.
3 Chirek appellatur etiam Chirek breve.
4 Kametz-catuph appellatur Kametz chateph.
5 Kibbutz appellatur quandoque Surek.

Brevissimæ.

Sceva simplex בְ *E.*

& Triplex *Sceva compositum.*

Cateph pathach	אֲ	*A.*
Cateph sægol	אֱ	*E.*
Cateph Kametz	אֳ	*O.*

De usu Sceva Simplicis.

Sceva simplex duplex est; *mobile*, quod legitur, & *quiescens*, ἄφωνον, quod non legitur. Mobile omnibus literis adhibetur, exceptis gutturalibus; est autem mobile.

1. In

1. In principio dictionis, ut בְּרֵאשִׁית.

2. Sub litera quæ proxime geminatur; ut הַלְלוּ.

3. Sub litera puncto daghes ornata; ut פִּקְדוּ, aut in cujus ventre deghes occultetur; ut יְבַקְשׁוּ pro יְבַקְּשׁוּ.

4. Post alterum sceva: ut יִפְקְדוּ.

5. Post vocalem longam, ut יָשְׁבוּ.

Mutum est.

1. post vocalem brevem; ut פִּקְדוּ: nisi vocalis brevis vicem gerat vocalis longæ. ut יִרְאוּ pro יִירְאוּ.

2. Post vocalem longam accentu tonico notatam; ut תִּפְקֹדְנָה.

3. In fine dictionis etiam geminum quiescit; ut יָשַׁבְתְּ.

Omnis litera mobilis in fine dictionis puncto destituta censetur habere sub se Sceva, licet non reperiatur expressum. Quæ regula observanda propter usum daghes lenis initialis quod juxta doctrinam à Rabbinis traditam semper ante se in media oratione requirit Sceva quiescens.

Duplex Sceva ab initio dictionis consistere nequit: quare si analogia vocis utrumque postulet, tunc prius mutatur in chirek, aut in Pathach, vel segol propter gutturalem, vel ר: ut דִּבְרֵי pro דְּבְרֵי, אַבְנִים pro אְבְנִים. Si vero alterum sceva fuerit sub jod, omnino tollitur, ut בִּימֵי pro בְּיְמֵי.

De usu Sceva Compositi.

Sceva compositum literarum gutturalium proprium est loco sceva simplicis mobilis; attamen nonnunquam etiam aliis literis subscriptum reperitur; ut אֲמָרוֹת *eloquia*. גָּלֲלוּ *revolverunt*. Hinc orta Grammaticorum regula. *Litera gutturalis punctat se, & præcedentem*: punctat se, quatenus pro sceva simplici suscipit compositum, punctat præcedentem, quia hæc pro sceva simplici notatur vocali brevi orta ex sceva composito, quod proximæ gutturali subiicitur: ut אָהֳלוֹ *tentorium ejus*: יַעֲשֶׂה *faciet* בֶּאֱמוּנָה *in veritate*. Kametz tamen, quod est ante Chateph Kametz, puto cum Buxtorphio euphoniæ caussa pronunciandum per Kametz longum; ut וָחֳלִי *vacholi & infirmitas*; non *vocholi*.

Sæpe autem fit, ut Chateph sægol, & sægol antecedens contrahantur in tzere; ut לֵאמֹר pro לֶאֱמֹר: & Chateph pathach cum suo Pathach in unicum Pathach; ut בָּארֹנִי pro בַּאֲרוֹנִי.

Sceva compositum resolvitur aliquando, vel in sceva simplex, vel in suam brevem remanente interea sub præcedenti litera ea vocali, quam Grammatica requirebat, idque præcipue, cum sceva simplex sequitur; ut תַּהַרְגוּ pro תַּהֲרְגוּ, יֶאְשְׁמוּ pro יֶאֱשְׁמוּ.

Quod ad literarum pronunciationem una cum punctis, prius auditur litera, quam punctum lite-

tæ : non enim dicitur לָ *al*, ſed *la*. Excipe ח, ע, & הּ cum Mappik in fine dictionis. Nam poſt tzere, Chirek longum, Cholem, & Surek ad faciliorem ſui pronunciationem aſſumunt ſub ſe patach, quod ante eas furtim pronunciatur, unde Hebræi illud vocant ; פַּתַח גְּנוּבָה *Pathach furtim aſcitum*; ut שָׂמֵחַ *Sameach*; מָשִׁיחַ *Maſciach*, יוֹשִׁיעַ *Joſciah*. גָּבֹהַּ *Gaboah*. Fit autem ſæpe craſis, ut יִשְׁמַע pro יִשְׁמִיעַ ; & יִשָּׁמַע pro יִשְׁמַע.

CAPUT III.

De Daghes, & Mappik.

D*Aghes* eſt punctum ventri literarum inſcriptum, earum pronunciationi inſerviens. Duplex eſt ; *Lene*, & *Forte*.

Lene inſcribitur tantum literis בגדכפת, & ab iis aſpirationem tollit: unde בּ pronunciandum per *b*, פּ per *p*.

Forte literam pronunciatione geminat, & omnibus literis adhibetur præter gutturales, & ר. Eſt autem daghes *forte* quoties non præcedit ſceva ; ut נִגַּשׁ : *Lene* enim ſemper ſequitur ſceva quieſcens ; ut אֶצְבַּע *digitus*.

De uſu Daghes Lenis.

Daghes lene inſcribitur literis בגדכפת.

1. In principio verſuum ; ut בְּרֵאשִׁית.

2. Ab initio dictionis, quoties præcedens dictio ter-

terminatur consona mobili; nam si litera quiescente, aut vocali longa finitur, aspiratæ manent; ut בְּרֵאשִׁית בָּרָא. Excipe tamen

1. Quando vocem vocali longa, aut litera quiescente finitam sequitur dictio incipiens a duabus ex בגדכפת ejusdem organi, aut ex eadem geminata, & prior habeat sceva, ut נִשְׁכְּבָה בְּבָשְׁתֵּנוּ *dormiemus in confusione nostra.*

2. Quando in fine præcedentis dictionis est ה cum Mappik, aut literæ ו, & י per diphthongum efferuntur: ut בְּצִדָּהּ תָּשִׂים *in latere ejus pones;* (לְגוֹי גָּדוֹל *in gentem magnam;*) hinc post יְהוָה & יֱהוִה Begadchephath accipiunt daghes, quia alterum est pro אֲדֹנָי alterum pro אֱלֹהִים. Et hujus exceptionis caussa Grammaticis dicitur מַפִּיק *proferens*, scil. literam quiescentem.

3. Quando vox litera quiescente, aut vocali longa finita accentum habet Regem; ut כִּי בֵן *quoniam filius*: & Grammatici vocant מַפְסִיק *pausans*, quasi ibi fiat pausa, & incipiat versiculus.

4. Quando præcedunt voces מַה, & זֶה sequenti dictioni per Makaph colligatæ; ut מַה־תַּעֲשֶׂה *quid facies?* & dicitur hæc caussa דָּחִיק *premens*, quasi accentus Makaph premat, & cogat literam sequentem, ut recipiat daghes.

5. Quando vox præcedens in ֵ, vel ָה, vel ֶה finita accentum habet in penultima; ut עֹשֶׂה פְּרִי *faciens fructum*: & dicitur אָתֵי מֵרָחִיק *veniens de longinquo*, scil. accentus.

6. Quan-

6. Quando vocem litera quiescente finitam, & accentu ministro notatam sequitur virgula פְּסִיק Pesik. Cum enim hæc pausula pronunciationis celeritatem inhibeat, vocem præcedentem a sequenti dirimit, ut daghes recipere queat, ut מִי כָּמֹכָה בָּאֵלִים *quis sicut tu inter fortes.*

7. Tandem literæ בגדכפת recipiunt daghes post vocem Aleph finitam, præcedente sceva quiescente; ut וַיַּרְא פַּרְעֹה *& vidit Pharao.*

3. Daghes lene inscribitur literis Begadchephath in media dictione post sceva quiescens: ut אֶצְבַּע *digitus*: Excipe

1. Non inscribitur post sceva quiescens, quod est loco Kametz vel Tzere; ut בְּרָכָה a בִּרְכָתוֹ; מְלָכִים a מַלְכֵי.

2. Post sceva initiale in forma nominum absoluta, quando illi præponitur aliqua litera servilis: ut לִגְבוּל *termino*. Hanc rationem imitantur verba Infinitivi modi in Kal a sceva incipientia, quando illis præfigitur ב, aut כ, nam cum ל plerumque amant daghes: ut בִּכְתֹב *in scribendo*.

3. Post sceva quiescens in Infinito Kal cum pronominibus affixis: ut עַל פָּקְדוֹ *ob visitandum illum*.

4. Post sceva in Imperativo Kal, sive absolute, sive cum pronominibus affixis, sive cum ה paragogico: ut שִׁכְבָה, שִׁכְבוּ.

5. Post sceva, quod vocalem brevem ex sceva com-

composito natam sequitur; ut יַעַבְרֶנּוּ *colet eum*.

6. כ in affixis post sceva quiescens semper est aspiratum; ut דִּבְרְכֶם *verbum vestrum*.

7. Sunt quædam, quæ usus aspirata retinuit, diligentia, quæ plurimum in rebus omnibus potest, observentur, & notentur.

Olim quando literæ בגדכפת essent aspiratæ, notabatur super illas lineola quædam, quam dicunt *Raphe*, hoc pacto בֿ: (ut videre est in quibusdam antiquissimis Bibliis Constantinopoli impressis;) sed hodie planè exolevit.

De usu Daghes Fortis.

Daghes forte quadruplex est.

Demonstrativum, quod adhibetur post ה *demonstrativum*; ut הַדָּבָר.

Compensativum, quod compensat aliquam literam abjectam; ut הִגִּישׁ pro הִנְגִּישׁ.

Characteristicum, quod indicat conjugationes; ut פִּקֵּד, פֻּקַּד.

Euphonicum, quod solius Euphoniæ caussa inscribitur, ut מִקְּדָשׁ: & dicitur etiam *daghes Forte initiale*.

Cujus usus præsertim est post voces penacutas in ךָ, תָ, הָ, vel הָ finitas, & post מַה, & זֶה: ut יָמָּה סוּף *mare Suph*: מַה טּוֹב *quam bonum*, וְזֶה לְּךָ *& hoc tibi*. Excipe, si vox illa sequens accentum habeat in penultima; ut וְעָשִׂיתָ פָּרֹכֶת *facies velum*. Singulare est קוּמוּ סְּעוּ *surgite proficiscimini*,

ubi

ubi Samech habet daghes fine ulla cauffa.

Ceterum *Daghes Forte* rariffime eft poft vocales longas, quod fi reperiatur, femper præcedit accentus tonicus, & vox eft penacuta; ut לָמָּה : Unicum excipe בָּתִּים, quod eft acutum, & cum Kametz longo ante Daghes forte præter normam. Poft breves proprie adhibetur; & nunquam poft breviffimas, excepta unica voce שְׁתַּיִם *duo*.

Cum autem vocum analogia fæpe poftulet, ut poft vocales longas daghes forte adhiberi oporteat, fit, ut vocales longæ antecedentes in breves eis analogas mutentur, fcil. *Cholem* in *Kametzchatuph*, vel *Kibbutz*: *Tzere* in *Chirek*, *Surek*, in *Kibbutz*; ut a תֹּם fit תֻּמִּים; a רֹן fit רָנְּנוּ, a קֵן fit קִנִּים, & a חָרוּל eft חֲרֻלִּים.

Contra vero daghes forte ex gutturalibus, & ר exclufum literas antecedentes breves in longas convertit; *patach* in *Kametz*, *Chirek* in *Tzere*, *Kibbutz* in *Surek*, vel *Cholem*: ut יְבָרֵךְ pro יְבַרֵּךְ בֵּרֵךְ pro בֵּרֵךְ, בּוֹרַךְ pro בֹּרַךְ. Frequenter etiam fine ulla compenfatione ex gutturalibus exit.

Tandem Daghes forte ex litera fcevata fæpe excidit, ut exempla paffim oftendunt.

De Mappik.

Mappik eft punctum, quod literis tantummodo ה, & י infcribitur, eafque genuino fuo fono pronunciandas effe docet, cum fine eo quiefcerent. Literæ quidem ה infcribitur in fine vocis; ut בְּנָהּ

filius

filius ejus: Jod autem in media dictione post Chirek breve; ut גָּפְרִית *sulphur*.

CAPUT IV.

De differentia Kametz brevis, sive Kametz-Chatuph a Kametz longo, & a Chateph Kametz.

DUplex est figura *Kametz chatuph*; אָ, & אֳ, quarum altera convenit cum *Kametz longo*, altera cum *Chateph Kametz*. Multæ traduntur a Grammaticis regulæ, quibus hæ vocales ab invicem discernuntur; præcipuas nos subjicimus.

De Kametz brevi, & Kametz longo sunt quinque.

1. *Kametz* ante sceva absque accentu Methegh est *Kametz chatuph*; ut חָכְמָה *chochma*. Sed Typographorum incuria sæpe Methegh in Scripturis omissum est; unde attendenda analoga vocum flexio.

2. *Kametz* absque accentu tonico ante daghes forte est Kametz breve; ut רָנּוּ *ronnù*: excipe בָּתִּים.

3. *Kametz* ultimæ Syllabæ accentu tonico destitutum ante consonam mobilem breve est, ut וַיָּקָם *vajakom*.

4. *Kametz* ultimæ syllabæ ante consonam mobilem sequente Makaph, est Kametz chatuph; ut כָּל־אֲשֶׁר *chol ascer*.

5. *Ka-*

5. *Kametz* ante gutturalem notatam Chateph Kametz breve est, ut אאלו *oholò*,

De Chateph Kametz, & Kametz chatuph tres.

1. Post *Kametz chatuph* semper sequitur, vel sceva quiescens, vel daghes forte; nunquam post Chateph Kametz.
2. *Kametz chatuph* omnibus Alphabeti literis subjicitur, Chateph Kametz proprie gutturalibus, aliis rarissime.
3. *Kametz chatuph* sæpe sine duobus punctis scribitur: Chateph Kametz vero nunquam.

CAPUT V.

De Accentibus, eorumque usu, potestate & numero.

QUæ de accentibus a Rabbinis traduntur, singula referre cum admodum laboriosum, tum inutile ac nullius momenti est. Quam ob rem ea tantum in medium afferemus, quibus usus linguæ carere nequit.

Accentus igitur sunt in duplici classe, alii dicuntur *Grammatici*, sive *Tonici*, alii *Rhetorici*, sive *Euphonici*. *Tonici* sunt, qui ultimam, vel penultimam syllabam acuunt, & sunt numero 25. quatuordecim supra literas pinguntur, & tredecim infra; ex his alii dicuntur *Reges*, alii *Ministri*; *Reges* quia potestatem habent sistendi spiritum in oratione, & sententiæ membra distinguendi; *ministri*, quia Regibus serviunt.

Re-

Reges sunt.

א Silluk.	א Pasta.
א Athnach.	א Paser.
א Rebhia.	א Salscælæth.
א Sakephkaton.	א Telisa major.
א Sakephgadol.	א Karne Para.
א Sægolta.	א Tiphcha.
א Sarka.	א Tebhir.
א Gæræs.	א Jethosh.
א Geresaim.	

Ex his quatuor præcipue sunt notandi, qui dicuntur etiam *accentus pausantes*, sive *Reges majores*: scil. *Silluk*, sive *Soph Pasuk*, ut ajunt Rabbini Grammatici, qui periodum integram absolvit. *Athanach*, qui colon, seu membrum constituit. *Sakephkaton*, qui semicolo inservit: & *Rebhia*, qui commati Latinorum respondet.

Ministri.

א Munach.	א Darga.
א Mahpach.	א Jærach.
א Merca simplex.	א Kadma.
א Merca duplex.	א Telisa minor.

Usus accentuum triplex est: primo designant Musicam, & cantus rationem apud Hebræos: secundo legi-

legitimam cujusque vocis pronunciationem . tertio sententiæ in sua membra distinctionem . Primum usum Judæis, eorumque Synagogis relinquimus. De tertio satis diximus. Secundus igitur explicandus est; ac quidem has regulas observes.

1. Quæ syllaba accentu tonico notata est, ea acuitur; ut פָּקַד *visitavit*.

2. Ejusdem accentus in eadem voce geminati prior syllabam afficit; ut תֹּהוּ *inanis*.

3. Diversorum in eadem voce accentuum posterior acuit, ut וְלַמּוֹעֲדִים *& in tempora statuta*.

Sed omnium optima, & tutissima regula est usus, & analoga vocum flexio.

Nonnunquam accentus ex ultima euphoniæ caussa ad penultimam rejicitur, præsertim vero cum sequitur dictio monosyllaba, aut bisyllaba penacuta: quæ accentus trajectio mutat vocales *Tzere*, & *Cholem* ultimæ syllabæ ante consonam mobilem in *Segol*, & *Kametz chatuph*: ut וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ pro וַיֹּאמַר, לָךְ וַיָּקָם pro וַיָּקוֹם unde orta illa regula, *Kametz ultimæ syllabæ sine accentu tonico ante consonam mobilem breve est*.

De Potestate accentuum Regum.

Præter eam, quam superius in usu daghes, & sceva Accentuum Regum potestatem commemoravimus, aliam etiam habent, præsertim *pausæ majores*, *Athnach*, *Silluk*, *Sakephkaton*.

1. Quod communiter pathach, & segol producunt in Kametz, ut חָסֵר pro חֶסֶר, לָיְלָה pro לַיְלָה.

2. Copulæ vau ante verba monoſyllaba, aut penacuta ſubjiciunt Kametz loco ſceva; ut וָמֵת & *mortuus eſt*.

3. Pauſa ad penultimam ex ultima rejecta convertit ſceva ante affixum ךָ, & in nominibus formæ פְּרִי in ſægol; ut הִבְרֶכְךָ pro הִבְרַכְךָ, לֶחִי pro לְחִי.

Chateph Kametz in Cholem in nominibus formæ חֳלִי ut עֹנִי pro עֳנִי. Chateph pathach in Kametz, ut אָנִי pro אֲנִי.

Hac eadem de cauſſa in pronomine maſculino ſecundæ perſonæ fit vocalium tranſpoſitio: ut לָךְ pro לְךָ, מִמָּךְ pro מִמְּךָ.

In Verborum autem pluralibus in וּ, & in fœmininis ſingularibus in הָ, & י finitis pro ſceva redit ea vocalis, quam vox ſingularis, aut maſculina in unoquoque tempore habuit; quæ ſi fuerit pathach, convertitur in Kametz; ut פָּקָדוּ pro פִּקְדוּ pro פִּקֵּדוּ, פִּקְדָה pro פָּקָדָה, פְּקָדִי pro פִּקְדִי; יָכֹלוּ pro יָכְלוּ.

Et hæc de uſu, numero, & poteſtate accentuum in diſtinguenda oratione, & elevanda voce dicta ſufficiant.

De accentu Rhetorico, ſive Euphonico.

Unicus eſt accentus *Rhetoricus*, ſive *Euphonicus*, qui tonico in eadem dictione præmiſſus ſuaviorem pro-

pronunciationem efficit, diciturque מֶתֶג Methegh quasi frænum, quod vocis lectionem dirigat, ac sustentet: de ejus situ, & positione multa comminiscuntur Rabbini, multis de more tenebris involuta, & ad rem nostram nihil, aut certe parum utilia. Figura ejus est virgula recta instar Silluk, a quo differt usu; Silluk enim ultimæ tantum, vel penultimæ versuum syllabæ subscribitur; methegh vero ubique pingitur, exceptis illis duabus syllabis.

De hoc accentu duo præcipue observanda videntur.

1. Vocalibus longis ante sceva accentu tonico destitutis apponitur Methegh; ut הָֽיְתָה: unde originem habuit illa regula, *Kametz absque methegh ante sceva est breve*.

2. Vocales breves ante sceva accentu Methegh notatæ pro longis habentur; quam ob rem sceva legitur; ut וְיִֽרְאוּ *& timeant*: גְּבֻֽלְךָ *terminum tuum*. Unde aliquando sceva componitur cum Pathach; ut וּשֲׁבֵה *& captivam duc*.

De Makaph, & Pesik.

Makaph est virgula transversa, quæ dictiones accentu tonico privatas simul convertit; mutando *Cholem*, & *Tzere* ante consonam mobilem in fine vocis in *Kametz pathach*, & *Segol*: ut כָּל־ אֶת־ pro כֹּל, אֵת: multæ tamen voces excipiuntur, quæ retinent ante makaph tzere.

Pesik, sive *Pasek* est accentus, qui pronunciationis celeritatem inhibet, pingiturque inter duas

voces hoc modo, וְאֵיבָה אָשִׁית, *& inimicitiam ponam.*

CAPUT VI.

De Nomine.

Nominum genera apud Hebræos duo tantum sunt; masculinum, & fœmininum: neutrum enim aliquando per masculinum; frequentius per fœmini. exprimunt.

Numeri sunt tres, singularis, dualis, pluralis.

Casuum nullæ sunt certæ notæ: ל tamen communiter dativum designat, quandoque etiam Genitivum: אֵת accusativum, & post verba passiva nominativum: מִן ablativum.

Genera dignoscuntur vel significatione, vel terminatione.

Significatione.

Generis masculini sunt nomina propria virorum, fluviorum, montium, populorum, mensium.

Generis Fæminin. nomina propria mulierum, officiorum muliebrium; urbium, Regionum, provinciarum; membrorum corporis; quorum tamen quædam generis communis sunt.

Terminatione.

Fœminina sunt desinentia in ָה, ֶת, ית, ות.

Ast nulla certa regula præscribi potest; ex Lexicis, & orationis contextu cujusque vocis genus discernatur.

De

De Motione nominis e masculino in Fœmininum.

Motio nominum e masculino in fœmin. genus fit assumpta syllaba , הָ cum accentu , ut a טוֹב fit טוֹבָה.

Desinentia tamen in יִ moventur & in הָ , & in ית ut שֵׁנִי *secundus* שְׁנִיָּה , & שְׁנִית *secunda*.

Hæc autem motio Masculini formam persæpe mutat; & quidem

Kametz penultimæ Syllabæ transit in *Sceva* vel simplex , vel compositum propter gutturalem , ut גָּדוֹל *magnus* , גְּדוֹלָה *magna* : ultimæ manet , ut חָכָם , חֲכָמָה *sapiens*: excipe קְטַנָּה parva a קָטָן.

Tzere ultimæ syllabæ præcedente Kametz manet, ut שָׁכֵן *vicinus* שְׁכֵנָה; alias mutatur in sceva , ut עִוֵּר *cæcus* עִוְּרָה : penultimæ mutatur in sceva , ut שֵׁנִי *secundus* שְׁנִיָּה.

Sægol cum sequente ה tollitur , unde præcedens vocalis manet ; ut יָפֶה *pulcher* יָפָה *pulcra*.

De nominum declinationibus.

Duæ sunt nominum declinationes ; & ex sola nominativi singularis flexione in pluralem dignoscuntur : prima dicitur *Masculinorum* , & desinit in ים: altera *Fæmininorum* , quæ singulari adjicit syllabam ות.

De prima declinatione.

Prima declinatio igitur eſt *Maſculinorum*, quæ nominativo ſingulari addit ſyllabam ים, ut טוב *bonus*: טובים: quandoque deficit: ut תַּנִּינִם *Dracones*: multa etiam Chaldæorum more amant ין ut אֲחֵרִין *alii*. Pleraque denique deſinunt in י pro ים ut גּוֹבַי *locuſtæ*, הָרֵי *montes*, שָׂרֵי *principes*, &c.

Ceterum propter hanc flexionem nonnullæ mutantur vocales.

Kametz penult. Syllabę convertitur in ſceva; ut a דָּבָר *verbum* eſt דְּבָרִים: excipe ſi Kametz ſit loco ejecti daghes, ut חָרָשׁ *artifex* חָרָשִׁים. Ultimæ fere ſemper manet: aliquando tamen tranſit in pathach, & daghes, ut גָּמָל *camelus* גְּמַלִּים.

Tzere penult. in ſceva, ut סֵפֶר *liber* סְפָרִים: excipe ſi tzere ſit loco ejecti daghes, ut חֵרֵשׁ *ſurdus* חֵרְשִׁים. Ultimæ non præcedente Kametz in ſceva, ut רֹכֵב eques רֹכְבִים: multa excipiuntur. Præcedente vero Kametz, manet, ut שָׁכֵן *vicinus* שְׁכֵנִים. Multa excipias, quæ tzere ultimæ convertunt in Chirek, & Daghes, ut קֵן *nidus* קִנִּים.

Segol penul. in ſceva; ultimę ante conſonam mobilem in Kametz; ut מֶלֶךְ *Rex* מְלָכִים.

Cho-

Cholem penultimæ non mutatur; ut כּוֹכָב *ſtella* כּוֹכָבִים. Sequente vero ſægol, aut pathach pro ſægol, mutatur in ſceva vel ſimplex, vel compoſitum propter gutturalem, ut פֹּעַל *actio* פְּעָלִים, אֹהֶל *tentorium* אֳהָלִים, אֹמֶר *dictum* אֲמָרִים. Ultimæ manet; Euphoniæ tamen cauſſa nonnunquam in Kibbutz, & daghes, ut אָדֹם *rufus* אֲדֻמִּים. Multa etiam irregularia: ut יוֹם יָמִים, ראשׁ רָשִׁים, &c.

Pathach penult. pro ſægol in ſceva, ultimæ in Kametz, alias ſemper manet invariatum; ut טַעַם *guſtus* טְעָמִים. Pathach, & Chirek non intercedente daghes contrahuntur in Tzere; ut זַיִת *oliva* זֵתִים: at a בַּיִת *domus* eſt בָּתִּים, a תַּיִשׁ *hircus* תְּיָשִׁים.

Surek tam penultim. quam ult. manet; ut פָּקוּד פְּקוּדִים: aliquando in Kibbutz, & daghes convertitur; ut חָרוּל *urtica* חֲרֻלִּים. Multa variant.

Terminatio ֶה abjicitur, unde præcedens vocalis quæcunque manet; ut יָפֶה *pulcher* יָפִים.

Terminatio ִי tollitur ut יְהוּדִי *Judæus* יְהוּדִים: quædam communem analogiam ſequuntur, ut נָקִי *innocens* נְקִיִּים, & quædam chirek mu-

tant in Kametz, ut גְּדִי hædus גְּדָיִים. Sic fuit pluralis.

Dualis vero flectitur a singulari in יִם, eadem fere vocalium servata mutatione, quæ in plurali, ut יוֹם *dies* יוֹמַיִם. Nomina vero, quę habent duplex sægol, prius mutant in pathach, alterum in sceva; ut קֶרֶן *cornu* קַרְנַיִם.

De secunda declinatione.

Secunda declinatio est *Fæmin.* flectiturque a singulari in וֹת eadem mutationis lege, quæ in prima declinatione tradita est: ut חֶרֶב *gladius* חֲרָבִים.

Terminatio הָ tollitur; unde præcedens vocalis non mutatur; ut צְדָקָה *justitia*, צְדָקוֹת. Excipe אָמָה *ancilla* אֲמָהוֹת.

Quæ in ת desinunt, duplici sægol antecedente, prius sægol mutant in Kametz, alterum cum ת abjiciunt; ut עֲטֶרֶת *corona* עֲטָרוֹת.

Quæ sunt formę כִּבְשָׂה, imitantur formam צְדָקָה: ut שִׂמְחָה *lætitia* שְׂמָחוֹת. Multa variant, quæ usu, & lectione discenda.

Dualis numerus Masculinorum legem sequitur; ut יָרֵךְ *femur* יְרֵכַיִם. Quæ desinunt in הָ, vertunt ה in ת, ut שָׂפָה *labium* שְׂפָתַיִם.

Sicut autem in omnibus linguis multa sunt nomina anomala, & eteroclita, quæ aliter, atque aliter flectuntur, quæ tantum sunt vel singularia, vel pluralia, vel dualia; ita & in Hebraica quamplurima

tima id genus a Grammaticis traduntur, quæ brevitatis gratia omittimus.

De ſtatu abſoluto, & ſtatu Regiminis Nominum.

Nomina Hebraica vel abſolute uſurpantur, ideſt nullum aliud poſt ſe nomen regunt; & dicuntur eſſe in ſtatu abſoluto, ut דָּבָר: vel aliud nomen regunt in caſu genitivo, quo ſpectat Latinorum regula: *Quotieſcunque duo nomina ſubſtantiva &c.* & dicuntur eſſe in ſtatu regiminis; ut דְּבַר מֶלֶךְ *verbum Regis*. Hebraicæ autem linguæ hoc proprium & peculiare eſt, quod dictio regens vel in literis, vel in vocalibus, vel in utriſque mutationem patitur; quæ autem regitur, invariata manet, quod contra fit in Linguis Græca, & Latina. Quam mutationem igitur propter ſtatum regiminis ſubeant nomina, explicandum eſt.

De vocalium mutatione propter regimen.

Kametz penultimæ ſyllabę in utroque numero, & genere mutatur in ſceva; ſive ſimplex, ſive compoſitum propter gutturalem, niſi ſit loco ejecti daghes: ultimæ non ſequente א in pathach: ut דְּבַר מֶלֶךְ *verbum Regis* a דָּבָר: צִדְקוֹת מֶלֶךְ *juſtitiæ Regis* a צְדָקוֹת.

Tzere in ſing. penult. ſequente Kametz in Sceva; ut שְׁנַת עוֹלָם *ſomnus æternitatis* a שֵׁנָה: ult. præ-

ce-

cedente Kametz in pathach, ut יְתַד הָאֹהֶל *clavus Tabernaculi* a יָתֵד. In plurali autem penult. in sceva, ut גִּדְרוֹת צֹאן *caulæ ovium* a גְּדֵרוֹת.

Sægol in fine dictionis ante ה mutatur in tzere; ut מִקְנֵה צֹאן *possessio ovium* a מִקְנֶה.

Pathach, & *Chirek* non intercedente daghes contrahuntur in Tzere; ut בֵּית מֶלֶךְ *domus Regis* a בַּיִת.

Nomina, quæ habent geminum sægol, aut pathach pro sægol sub gutturalibus, vel tzere, & sægol, quæ Hebræis vocantur nomina quinque, vel sex punctorum nullam patiuntur mutationem.

De mutatione literarum propter regimen.

Masculina pluralia, & dualia terminationem ים mutant in י ut a שָׁמַיִם *cælum* fit שְׁמֵי, a דְּבָרִים דִּבְרֵי.

Feminina singularia in ָה desinentia commutant ה in ת: ut צִדְקַת מֶלֶךְ *justitia Regis* a צְדָקָה.

Tria nomina אָב *pater*, אָח *frater*, חָם *socer*, assumunt a fine י, אֲבִי, אֲחִי, חֲמִי.

Item אָוֶן *iniquitas*, מָוֶת *mors*, תָּוֶךְ *medium* contrahuntur in Cholem, ut מוֹת, אוֹן, תּוֹךְ.

At-

Atque hæc eſt præcipua nominum ob regimen variatio.

CAPUT VII.

De Pronomine.

PRonomina duplici ſunt in genere; alia dicuntur *ſeparata*, alia *conjuncta*. *Separata* ſunt vel *integra*, vel *defectiva*; *integra*, quæ genere, & numero diſtinguuntur, & ſunt tria, tres perſonas indicantia, flectunturque hoc modo.

Primæ Perſonæ.

אֲנַחְנוּ & נַחְנוּ & אֲנוּ	אָנֹכִי & אֲנִי *ego*
nos *noſtrum* שֶׁלָּנוּ	שֶׁלִּי *mei*
לָנוּ *nobis*	לִי *mihi*
אוֹתָנוּ *nos*	אוֹתִי *me*
מִמֶּנּוּ *a nobis* Babylonii legunt מִמֵּנוּ.	מֶנִּי & מִנִּי. מִמֶּנִּי *a me*

Secundæ perſonæ Maſculinæ.

אַתֶּם *vos*	אַתָּה *tu*
שֶׁלָּכֶם *veſtrum*	שֶׁלְּךָ *tui*
לָכֶם *vobis*	לְכָה & לְךָ *tibi*
אֶתְכֶם *vos*	אוֹתְכָה & אוֹתְךָ *te*
מִכֶּם & מִמְּכֶם *a vobis*	מִמְּךָ *a te*.

Se-

Secundæ personæ Fæmin.

vos אַתֶּן   *tu* אַתְּ quinquies אַתְּי
vestrum שֶׁלָּכֶן   *tui* שֶׁלָּךְ
vobis לָכֶן   *tibi* לָךְ
vos אֶתְכֶן   *te* אוֹתָךְ
a *vobis* מִכֶּן   a *te* מִמֵּךְ.

Tertiæ personæ Masculinæ.

illi הֵם   *ille* הוּא
illorum שֶׁלָּהֶם   *illius* שֶׁלּוֹ
illis לָהֶם   *illi* לוֹ
& אֶתְהֶם (*illos* אוֹתָם   *illum* אוֹתוֹ
& אֶתְהֶם) ab *illis* מֵהֶם   ab *illo* מִמֶּנּוּ. & מִנֵּהוּ &
& מִנְהוּ.

Tertiæ personæ Fæmin.

illæ הֵן   *illa* הִיא & ſæpius הִוא
illarum שֶׁלָּהֶן   *illius* שֶׁלָּהּ
illis לָהֶן   *illi* לָהּ & ter לָה
& אֶתְהֶן   *illas* אֹתָן   *illam* אוֹתָהּ
& אוֹתָנָה   ab *illis* מֵהֶן   ab *illa* מִמֶּנָּה.

De-

Defectiva.

Sunt quæ vel genere, vel numero deficiunt. Singularia tantum sunt זֶה *hic, iste*: זאת *hæc, ista*.

Utriusque generis זו, זו *hic, hæc, iste, ista*: sed זו plerumque masculinum; זו fœmininum.

Plurale tantum, & utriusque generis אֵלֶּה, אֵל *illi, illæ, illa*.

Utriusque numeri, & generis relativum אֲשֶׁר *qui, quæ, quod*.

מִי interrogativum personæ; *quis*?

מָה מָה, מַה interrogativum rei; *quid*?

Conjuncta.

Sunt vel *præfixa*, vel *affixa*.

Præfixa duo sunt utriusque generis, & numeri; שֶׁ *qui, quæ, quod*; & הַ quod nunc est demonstrativum *hic, hæc, hoc*, & respondet *il, la, lo*, Italorum, & *ὁ ἡ, τὸ* Græcorum, qua significatione ad majorem Emphasim pronominibus tertiæ personæ præfigitur; ut הַהוּא *ille ipse*; ubi observanda etiam cum הַזֶּה & זו epenthesis literæ ל; unde fit הַלָּזֶה & per apocopen הַלָּז, & הַלָּזוּ: nunc relativum *qui, quæ, quod*.

שׁ Amat sægol, & daghes in sequenti litera; aliquando etiam cum sceva reperitur, Eccl. 2. 22. שֶׁהוּא שָׁמֵל *quo ipse laborabat*: raro cum pathach,

Jud.

Jud. 5. 7. עַד שַׁקַּמְתִּי *donec surrexi*. semel cum Kametz Jud. 6. 17. שָׁאַתָּה *qui tu*.

ה Fere semper notatur cum pathach, & daghes in sequenti: ut הַמֶּלֶךְ *Rex* Sed ante א, & ר simpliciter, & ante ע non Kametzatum gaudet Kametz, ut הָראשׁ *caput* הָאָרֶץ *terra* הָעֶבֶד *servus*.

Ante ה, ח, & ע Kametzatas sægol requirit; ut הֶחָכָם: *sapiens*.

Ante Monosyllaba sæpius amat Kametz; ut הָהָר *mons*, הָחַי *vivens*; quod Gen. 16. 20. est הֶחָי, & 13. הַחַי.

Affixa.

Sive *Suffixa* sunt, quæ fini vocum adhærent, quibus respondent Latinorum possessiva *meus*, *tuus*, *suus*, &c. & ab integris formantur hoc pacto.

Ex אֲנִי fit י *meus*, *ea*, *um*; & י *mei*, *æ*, *a*.

Ex אֲנַחְנוּ fit נוּ *noster*, *ra*, *um*, &c.

Ex אַתָּה fit ךָ, vel כָה *tuus*, *tua*, *tuum*.

Ex אַתֶּם fit כֶם *vester*, *ra*, *um*, &c.

Ex אַתְּ fit ךְ & כִי *tuus*, *a*, *um*, & יךְ *tui*, *æ*, *a*.

Ex אַתֶּן fit כֶן *vester*, *ra*, *um*, &c.

Ex הוּא fit, ו, & הוּ *suus*, *sua*, *suum*, & *ejus*, & ו cum plurali *sui*, *suæ*, *sua*, *ejus*.

Ex הֵם fit הֶם *sui, suæ, sua, & eorum* ; &

ָם cum sing. *suus, a, um,* & *eorum;*

& מוֹ in libris poeticis.

Ex הִיא fit ָהּ *suus, a, suum, ejus,* &

ָה cum plu. *sui, æ, a, ejus.*

Ex הֵן fit הֶן *sui, suæ, sua, earum;* &

ָן cum sing. *suus, a, um, earum.*

Subjectum paradigma omnem affixorum rationem clarius explicabit.

Verba דְבָרִים	*verbum* דָבָר
mea דְבָרַי	*meum* דְבָרִי
tua דְבָרֶיךָ	*tuum* דְבָרְךָ
tua דְבָרַיִךְ	*tuum* דְבָרֵךְ
sua, ejus דְבָרָיו	*suum, ejus* דְבָרוֹ
sua, ejus דְבָרֶיהָ	*suum, ejus* דְבָרָהּ
sua, eorum דְבָרֵיהֶם	*suum, eorum* דְבָרָם
sua, earum, דִבְרֵיהֶן	*suum, earum* דְבָרָן
nostra דְבָרֵינוּ	*nostrum* דְבָרֵנוּ
vestra דִבְרֵיכֶם	*vestrum* דְבַרְכֶם
vestra דִבְרֵיכֶן	*vestrum* דְבַרְכֶן.

Aliud

Aliud Paradigma pro nominibus Fœmin.

leges תּוֹרוֹת	*lex* תּוֹרָה
meæ תּוֹרוֹתַי	*mea* תּוֹרָתִי
tuæ תּוֹרוֹתֶיךָ	*tua* תּוֹרָתְךָ
tuæ תּוֹרוֹתַיִךְ	*tua* תּוֹרָתֵךְ
ſuæ, ejus תּוֹרוֹתָיו	*ſua, ejus* תּוֹרָתוֹ
ſuæ, ejus תּוֹרוֹתֶיהָ	*ſua, ejus* תּוֹרָתָהּ
ſuæ, eorum תּוֹרוֹתֵיהֶם	*ſua, eorum* תּוֹרָתָם
ſuæ, earum תּוֹרוֹתֵיהֶן	*ſua, earum* תּוֹרָתָן
noſtræ תּוֹרוֹתֵינוּ	*noſtra* תּוֹרָתֵנוּ
veſtræ תּוֹרוֹתֵיכֶם	*veſtra* תּוֹרַתְכֶם
veſtræ תּוֹרוֹתֵיכֶן	*veſtra* תּוֹרַתְכֶן.

Ex his exemplis videre eſt, propter affixa quoque aliquam vocalium, & literarum mutationem nomina ſubire; cujus doctrinam paucis habeto. Ac

1. Obſerva in genere, quatuor affixa כֶן הֶם הֶן כֶם formæ nominis conſtructæ in utroque genere, & numero ſemper adjungi, ac propterea *affixa conſtructa* vocari.

2. Affixum הוּ tantum nominibus ֶה finitis adhiberi, & אָב, אָח, חָם.

3. Affixa omnia pluralia habere ante ſe literam י, exceptis ָם, ָן, & ִי: jod tamen plerumque deſiderari. Reliqua mutatio talis eſt.

Vo-

Vocalium mutatio.

Kametz penultimæ syllabæ mutatur in sceva, ut a דָּבָר est דְּבָרוֹ: excipe pluralia masculina, in quibus manet, ut דְּבָרָיו a דְּבָרִים. Ultimæ non mutatur, præterquam ante affixa constructa, ante quæ convertitur in pathach, ut דְּבַרְכֶם.

Tzere penult. in sceva, ut לְבָבְךָ *cor tuum* a לֵבָב. Ultimæ præcedente Kametz manet; at cum affixis constructis transit in pathach; ut שְׁכַנְכֶם *vicinus vester* a שָׁכֵן. Non præcedente Kametz in sceva; & ante aliud sceva in sægol, aut pathach, aut Chirek, ut כּוֹרְמוֹ *vinitor ejus*, כּוֹרֶמְךָ *vinitor tuus*; a כּוֹרֵם.

Sægol tam penult. quam ultimæ in sceva, unde prius sceva vertitur in Chirek, aut pathach, aut sægol, maxime propter gutturalem, ut מַלְכָּה *rex ejus* a מֶלֶךְ: eandem mutationis rationem subeunt nomina quinque punctorum ut סֵפֶר, aut quæ pro sægol habent pathach, ut נַעַר: סִפְרוֹ *liber ejus*, נַעֲרוֹ *puer ejus*.

Cholem penult. sequente sægol, aut pathach pro sægol in Kametzchatuph, aut Kibbutz, ut קָדְשׁוֹ *sanctitas ejus* a קֹדֶשׁ: alias manet, ut אוֹצָרוֹ *thesaurus ejus* ab אוֹצָר. Ultimæ non mutatur.

Pathach ultimæ in quibusdam defectivis in Chirek,

ſequente daghes ; ut פִּתּוֹ *buccella ejus* a פַּת.

Pathach & Chirek non intercedente daghes contrahuntur in tzere; ut בֵּיתִי *domus mea* a בַּיִת.

Sceva , & Chirek in nominibus formæ פְּרִי quaſi tranſponuntur ; ut a שְׁבִי eſt שִׁבְיָהּ *captivitas ejus* ; ſic חָלְיוֹ *morbus ejus* a חֳלִי . Sed ante הֶם & הֶן nihil mutant , ut פְּרִיהֶם *fructus eorum*.

Demum obſervandum eſt fœmin. pluralia recipere affixa ad formam conſtructam : ut צִדְקוֹתָיו *juſtitiæ ejus* a צְדָקוֹת.

Literarum mutatio.

1. Maſculina pluralia abjiciunt ſyllabam ים: ut a דְּבָרִים fit דְּבָרֶיהָ.

2. Fœminina in ה mutant ה in ת ; ut צִדְקָתוֹ *justitia ejus* a צְדָקָה.

3. Nomina in ה abjiciunt ה cum ſægol ut מִקְנְךָ *pecus tuum* a מִקְנֶה : ſed ante affixum ה ſægol manet ; ut מִקְנֵהָ *pecus ejus*.

Anomalia.

1. אָוֶן , מָוֶת , תָּוֶךְ contrahuntur in Cholem ; unde dicitur אוֹנָם *iniquitas eorum* ; מוֹתוֹ *mors ejus* ; תּוֹכָהּ *medium ejus*.

2.

2. אָב , חָם , אָח assumunt י , & retinent Kametz, præterquam cum affixis constructis: ut אָבִיךָ *pater tuus*; אֲחִיכֶם *frater vester*.

3. שֶׂה , & פֶּה specialem habent anomaliam; a שֶׂה est שֵׂיו *pecus ejus* Deut. 22. 1. & שֵׂיֵהוּ 1. Sam. 14. 34. a פֶּה invenitur פִּי *os meum*, פִּיךָ , פִּיו , & פִּיכֶם , פִּיהוּ.

Multa alia sunt nomina, quibus anomalus, & improprie affixa adduntur. Sed cum regulis commode omnia comprehendi nequeant, satis sit præcipua docuisse: reliqua assidua Bibliorum lectione discantur.

CAPUT VIII.

De Verbo.

V*Erborum* genera duo sunt: perfecta, & imperfecta, verborum perfectorum unicum est genus; & sunt illa, quorum literæ radicales omnes in conjugando retinentur, & nullæ quiescunt; ut פָּקַד: tribus autem literis fere omnia verba constant; raro quatuor; paucioribus quam tribus nunquam.

Imperfecta sunt illa, quorum aliqua litera radicalis vel deficit, vel quiescit: & duplicem constituunt classem: alia enim appellantur חסרים *deficientia*, alia נחים quiescentia.

Deficientia, quorum aliqua litera in conjugando deficit, duo sunt: alia deficientia *prima* radicali

nun, five, ut Grammatici loquuntur פ״נ ut ; נָגַשׁ *appropinquavit*.

Alia deficientia *fecunda* radicali, five ע״ע, quæ appellantur etiam geminantia fecundam, five ע״ע: ut סָבַב *circuivit*.

Quiefcentia, quorum aliqua litera quiefcit, quadruplici funt in differentia:

Quiefcentia *prima jod*, five פ״י; ut יָשַׁב *fedit*.

Quiefcentia *fecunda vau*, five ע״ו, vel *jod*; ut קוּם *furrexit*.

Quiefcentia *ultima aleph*, five ל״א; ut מָצָא *invenit*.

Quiefcentia *ultima he*, five ל״ה, ut גָּלָה *revelavit*.

Dantur etiam verba dupliciter imperfecta; quæ in quinque dividuntur ordines:

1. Deficientia פ״נ *nun*, & quiefcentia ל״א *aleph*, ut נָשָׂא: *tulit*.

2. Deficientia פ״נ *nun*, & quiefcentia ל״ה *he*, ut נָטָה *extendit*.

3. Quiefcentia פ״י jod, & ל״א *aleph*, ut יָצָא; *exivit*.

4. Quiefcentia פ״י *jod*, & ל״ה *he*; ut יָרָה. *jecit*.

5. Quiefcentia ע״ו *vau*, & ל״א *aleph*, ut בּוֹא venit.

Conjugationes funt quatuor, quarum tres duplicem habent formam, activam, & paffivam; quarta ob reciprocam fere fignificationem fub una tantum for-

forma flectitur. Unum autem, idemque verbum omnes has quatuor conjugationum formas subit ob aliam, atque aliam significandi rationem, quam in sacris literis præsefert; & docent Lexicographi.

I. Conjugatio dicitur *Kal.*, & sic appellatur a simplici ejus forma; קַל enim significat *leve*. Ejus forma passiva dicitur נִפְעַל *Niphal*, cujus characteristica est vel נ præpositum activæ formæ, ut a פָּקַד est נִפְקַד: vel daghes forte primæ literæ radicis inscriptum, quoties abjectum est נ ut יִפָּקֵד.

II. est פִּעֵל *Pihel*, quæ dignoscitur tum ex daghes forti in media radicali; ut פִּקֵּד, tum ex sceva sub literis formativis temporum, ut יְפַקֵּד. Hujus passiva est פֻּעַל *Puhal*, cujus nota præter daghes forte est Kibbutz sub prima radicali; ut פֻּקַּד.

III. est הִפְעִיל *hiphil*, cujus signum Characteristicum est ה radici præpositum, & abjecto ה pathach sub formativis, & Chirek ante ultimam radicalem; ut הִפְקִיד, יַפְקִיד. Excipe deficientia, & quiescentia ע; in quibus pro Chirek est Tzere, & pro pathach est Kametz. Ejus passiva est הָפְעַל *hophal*, quæ dignoscitur ex ה cum Kametz chatuph activæ præposito, ut הָפְקַד; & abjecto ה ex Kametz chatuph sub formativis; ut אָפְקַד. In deficientibus autem, & quiscentibus ע ex Kibbutz; ut הוּסַב

IV. est הִתְפַּעֵל, derivata a פָּעַל; cujus character est syllaba הִתְ, ut הִתְפַּקֵּר.

Tempora sunt tria, Præteritum, Participium, & Futurum.

Modi duo, Infinitivus, & Imperativus: Indicativum enim efferunt Hebræi sæpe per participium, aliquando per præteritum, & plerumque per futurum; Optativum autem, & Conjunctivum adhibitis quibusdam particulis, & Futuro. Gerundia vero per Infinitivum prefixis præpositionibus בכלם.

Participium duplex est, activum, quod dicunt בֵּינוֹנִי *medium* scil. inter futuri, & præteriti significationem; & passivum, quod ab antiquo paradigmate פָּעַל, unde etiam conjugationes omnes nomen suum sortitæ sunt, פָּעוּל appellatur. Quin etiam ad explicandas affectiones singularum literarum cujusque thematis, primam omnium verborum literam inde nominant *Pe*, secundam *Hain*, tertiam *Lamed*.

Imperativus idem est, ac Infinitivus.

Futurum formatur ab Imperativo, seu Infinitivo, additis literis אית״ן, juxta cujusque conjugationis leges, & rationem.

Voces in ו, & י finitæ crebro accipiunt *nun* paragogicum.

Secunda singul. Masc. Præteriti, & Imperativi, nec non prima persona futuri, itemque Infinitivus frequentissime cum ה paragogico sunt, præcedente Kametz, ut suis locis passim ostendemus.

וָו הַפּוּךְ *vau conversivum* Præterito præfixum cum sceva, convertit illud in Futurum, quoties aliud

aliud futurum præcesserit : ut וְאָמַרְתָּ *& dices.*

Contra præfixum Futuro cum pathach , sequente daghes , aut cum Kametz ante gutturalem א, convertit illud in præteritum ; ut וַיֹּאמֶר *& dixit .*

Quamquam & reliquorum temporum mutatio , & enallage frequens est.

Hactenus de communi Verborum ratione ; de propria deinceps dicendum est.

CAPUT IX.

De Verborum Perfectorum conjugationibus , ac prima eorum Kal.

עבר *Præteritum.*

Sing.

	Fœm.	Masc.
3	פָּקְדָה	פָּקַד
2	פָּקַדְתְּ	פָּקַדְתָּ
1	com.	פָּקַדְתִּי

Plur.

com.	פָּקְדוּ
פְּקַדְתֶּן	פְּקַדְתֶּם
com.	פָּקַדְנוּ

Benoni

	Plur.	Sing.
m.	פֹּקְדִים	פֹּקֵד
f.	פֹּקְדוֹת	פֹּקְדָה & פֹּקֶדֶת

Pahul

	Plur.	Sing.
m.	פְּקוּדִים	פָּקוּד
f.	פְּקוּדוֹת	פְּקוּדָה

מָקוֹר *Infinitivus.*

פָּקוֹד vel פְּקוֹד vel פְּקֹד

צִוּוּי *Imperativus.*

	Plur.	Sing.
m.	פִּקְדוּ	פְּקוֹד
f.	פְּקוֹדְנָה	פִּקְדִי

Fu-

תִּפְקוֹד	3 יִפְקוֹד	Futurum עָתִיד	
Plur.		Sing.	
com.	1 נִפְקוֹד	Fæm.	masc.
	2 תִּפְקְדוּ	com.	1 אֶפְקוֹד
תִּפְקוֹדְנָה	3 יִפְקְדוּ	תִּפְקְדִי	2 תִּפְקוֹד

Annotationes

Ad Præteritum.

Præteritum triplicem habet terminationem; prima, & communis est in pathach; ut פָּקַד, altera in tzere, ut חָפֵץ; tertia in Cholem, ut יָכֹל.

Verba, quæ desinunt in ת, sequente alio ת, syncopam patiuntur, ut כָּרַתָּ *succidisti* pro כָּרַתְתָּ; & quæ desinunt in נ, sequente alio נ, illud abjiciunt, ut נָתַנּוּ pro נָתַנְנוּ: quod commune est omni verborum generi in quacunque conjugatione.

Quædam in medio habent Chirek pro pathach, ut שְׁאִלְתִּי pro שָׁאַלְתִּי *interrogavi*.

Fœmini. secunda singul. sub ultima radicali ח, & ע habebit pathach pro sceva; ut לָקַחַתְּ *accepisti*.

Ad Benoni פּוֹקֵד.

Si tertia radicalis est ח, vel ע, fit crasis in pathach; ut נֹטֵעַ pro נֹטֵעַ: *plantans*.

Ad-

Adhibetur etiam aliquando Kametz, & tzere; ut אָבֵל.

Sæpe a fine accedit jod Paragogicum; ut אֹסְרִי *ligans*.

Ad Ifinnitivum פְּקוֹד.

Ablato accentu cholem corripitur in Kametzchatuph, ut מְלָךְ־מֶלֶךְ *regnare Regem*. Cum ה paragogico Cholem pariter corripitur in Kametzchatuph, sed ad primam transfertur; ut פָּקְדָה. Forma pathach mutat pathach in sceva; ut a שְׁמַר dicitur שִׁמְרָה.

Ad Imperativum.

Cum ה paragogico eadem mutationis ratio, quæ in Infinitivo: aliquando sub prima syllaba est Kametzchatuph, ut מָלְכִי pro מִלְכִי. *regna*.

Ad Futurum.

Cum ה paragogico tam cholem, quam pathach mutatur in sceva; ut אֶפְקְדָה.

Cum נ paragogico dicitur תִּפְקְדִין: *visitabis*; תִּפְקְדוּן *visitabitis*.

Ultima fœmi. patitur quandoque syncopam literæ ה, ut תִּלְבַּשְׁןָ *vestiebantur*; 2. Sam. 13. 18. pro תִּלְבַּשְׁנָה.

Ver-

Verba ab א incipientia, ex quibus aliqui peculiare genus verborum quiescentium פא constituunt, habent א in futuro quiescens in Cholem vel expresse, ut יוֹאמַר, vel occulte, ut תֹּסֵף; & desinunt sæpe in tzere, quod propter accentum retractum corripitur in sægol, ut וַיֹּאמֶר.

De Conjugatione passiva Niphal.

Niphal formatur a *Kal* addita ab initio litera נ cum Chirek, aut sægol, aut pathach propter gutturalem.

Infinit.

הִפָּקֵד

Imper.

	Plur.	Sing.
m.	הִפָּקְדוּ	הִפָּקֵד
f.	הִפָּקַדְנָה	הִפָּקְדִי

Futur.

	fœm.	Sing. masc.
1	com.	אֶפָּקֵד
2	תִּפָּקְדִי	תִּפָּקֵד
3	תִּפָּקֵד	יִפָּקֵד

	Plur.	
1		נִפָּקֵד
2	תִּפָּקַדְנָה	תִּפָּקְדוּ
3		יִפָּקְדוּ

Præteritum.

	Sing. Fœmin.	masc.
3	נִפְקְדָה	נִפְקַד
2	נִפְקַדְתְּ	נִפְקַדְתָּ
1	com.	נִפְקַדְתִּי

	Plu.	
3	com.	נִפְקְדוּ
2	נִפְקַדְתֶּן	נִפְקַדְתֶּם
1	com.	נִפְקַדְנוּ

Participium.

	Plur.	Sing.
m.	נִפְקָדִים	נִפְקָד
f.	נִפְקָדוֹת	נִפְקָדָה (
m.		נִפְקֶדֶת (

An-

Annotationes

Ad Infinitivum.

Si prima radicis fuerit litera gutturalis, daghes excidens compensatur per tzere sub ה, ut הֵאָסֵף *aggregari.*
Est etiam hic terminatio cholem non infrequens; ut הֵאָכֹל *comedi.*

Quædam conservant נ characteristicum Conjugationis: ut נִלְחֹם *pugnando*, pro הִלָּחֵם.

Hæc eadem observentur in Imperativo, & Futuro.

CAPUT X.

De Conjugatione secunda Pihel *&* *ejus passiva* Puhal.

CUm præcipua hujus Conjugationis nota Characteristica sit daghes forte in secunda radicali, generatim observandum est, daghes ejectum compensari per vocalem longam; quamquam multa verba abjiciunt daghes sine ulla compensatione. Verbum autem הֵתֵל per totam conjugationem eorum formam sequitur, quæ secundam habent gutturalem. Ad hanc conjugationem duo Verborum genera referuntur; primum est, quod a forma vulgo vocatur פּוֹעֵל *pohel*, vel מְרֻבָּע *quadratum*

a qua-

a quatuor literis; ut לוֹשֵׁן *detraxit*: ſed nihil peculiare habent hujuſmodi verba præter anomaliam daghes ejecti in Cholem converſi. Alterum genus eſt, quod loco daghes unam, aut alteram radicis literam geminat, aut quod habet per ſe quatuor, vel quinque literas; ut a גָּלַל eſt גִּלְגֵּל *volvit*; פֵּרְשֵׁן *expandit*: & hæc quoque analogice flectuntur.

Infinit.

פַּקֵּד.

Imperat.

	P.	S.
m.	פַּקְּדוּ	פַּקֵּד
f.	פַּקֵּדְנָה	פַּקְּדִי

Futur.

	Fœm.	Maſ.
Sing. 1	com.	אֲפַקֵּד
2	תְּפַקְּדִי	תְּפַקֵּד
3	תְּפַקֵּד	יְפַקֵּד
Plu. 1	com.	נְפַקֵּד
2	תְּפַקֵּדְנָה	(תְּפַקְּדוּ
3		(יְפַקְּדוּ

Præteri.

	Fœm.	Maſ.
Sing. 3	פִּקְּדָה	פִּקֵּד
2	פִּקַּדְתְּ	פִּקַּדְתָּ
1	com.	פִּקַּדְתִּי
Plu. 3	com.	פִּקְּדוּ
2	פִּקַּדְתֶּן	פִּקַּדְתֶּם
1	com.	פִּקַּדְנוּ

Partic.

	P.	S.
m.	מְפַקְּדִים	מְפַקֵּד
f.	מְפַקְּדוֹת	(מְפַקְּדָה
		(מְפַקֶּדֶת

Annotationes

Ad Præteritum.

Sæpe in pathach deſinit, præſertim ſi ſecunda, vel tertia ſit gutturalis; aut ר: ut שִׁבַּר *confregit*.

Tria

Tria plerunque in ſægol deſinunt, דִּבֶּר *locutus eſt*; כִּבֶּס *lavit*, כִּפֶּר *expiavit*.

Ad Infinitivum.

Aliquando retinetur forma præteriti; ut שַׁלֵּם retribuere.

Ad Imperativum.

Quandoque in fine eſt pathach, ut פַּלַּג *divide*.

Cum ה paragogico סַפְּרָה *numera*.

De Conjugatione Puhal.

Hanc Kibbutz potiſſimum ſub prima radicali ab activa diſcernit. Utriuſque enim idem eſt character, ſcil. daghes forte in ſecunda radicali. Pro Kibbutz aliquando eſt Kametzchatuph, cum hæ vocales invicem permutentur. Ejecto daghes ex gutturalibus, & ר, Kibbutz producitur in Cholem.

Partic.

P.	S.	
מְפֻקָּדִים	מְפֻקָּד	m.
מְפֻקָּדוֹת	(מְפֻקָּדָה	f.
	(מְפֻקֶּדֶת	

Infin.

פֻּקֹּד

Futur.

Fœm.	Sing.	Maſ.	
com.		אֲפֻקַּד	1
		תְּפֻקַּד	2

Præter.

Fem.	Sing.	Maſc.	
פֻּקְּדָה		פֻּקַּד	3
פֻּקַּדְתְּ		פֻּקַּדְתָּ	2
com.		פֻּקַּדְתִּי	1
	Plur.		
com.		פֻּקְּדוּ	3
פֻּקַּדְתֶּן		פֻּקַּדְתֶּם	2
com.		פֻּקַּדְנוּ	1

תִּפָּקַדְנָה	2 תִּפָּקְדוּ	תִּפָּקְדִי	תִּפָּקֵד	2
	3 יִפָּקְדוּ	תִּפָּקְדוּ	יִפָּקֵד	3
		Plu.		
		com.	נִפָּקֵד	1

CAPUT XI.

De tertia Conjugatione Hiphil, *&* *ejus passiva* Hophal.

Tertia conjugatio est, quæ habet in utraque forma literam characteristicam ה themati præfixam; in activa quidem forma cum Chirek י, ut הִפְקִיד in passiva autem cum Kametz chatuph; ut הָפְקַד.

Porro י a Chirek per totam conjugationem sæpissime abjicitur.

Parti. P.	S.		Præter. Sing. Fem.	Mas.	
מַפְקִידִים	מַפְקִיד	m.	הִפְקִידָה	הִפְקִיד	3
מַפְקִידוֹת	מַפְקִידָה (מַפְקֶדֶת	f.	הִפְקַדְתְּ	הִפְקַדְתָּ	2
Inf.			com.	הִפְקַדְתִּי	1
הַפְקִיד vel הַפְקֵד					
Imp. P.	S.		Plu. com.	הִפְקִידוּ	3
הַפְקִידוּ	הַפְקִיד	m.	הִפְקַדְתֶּן	הִפְקַדְתֶּם	2
הַפְקֵדְנָה	הַפְקִידִי	f.	com.	הִפְקַדְנוּ	1

Fut.

Plu.			Fut. Sing.		
com.	נַפְקִיד	1	Fœm.	Masc.	
	(תַּפְקִידוּ	2	com.	אַפְקִיד	1
תַּפְקֵדְנָה	(יַפְקִידוּ	3	תַּפְקִידִי	תַּפְקִיד	2
			תַּפְקִיד	יַפְקִיד	3

Annotationes

Ad Præteritum.

Ante gutturalem הַ characteristicum plerumque respondet gutturali; ut הֶאֱמִין *credidit*.

Ad Infinit.

Terminatio הַפְקִיד in simplici infinitivi forma rarior est; at præfixis literis בכלם; & paragogico adveniente perpetua est.

Si secunda, aut tertia sit gutturalis, vel ר, potest esse pathach pro Chirek, ut הַפְצַר *repugnare*.

Quædam retinent formam præteriti: ut הִרְגִּיעַ *quietum reddere*; הִרְגִּיז *commovere*; הִמְלִיט *liberare*.

Ad Futur.

Ex incipientibus ab א quædam illud amittunt, & ab initio etiam cum cholem sunt, ut in Kal dictum est; inde est אֹסִיף pro אֲאַסִיף *colligam*. יָהֵל pro יַאֲהִל *tentoria figet*.

De

De Conjugatione Hophal.

Vocalis Kametzchatuph pro qua sæpe etiam est Kibbutz, & vau surek Hophal ab Hiphil discernit.

Præter.
Sing.

	Fœm.	Musc.
3	הָפְקְדָה	הָפְקַד
2	הָפְקַדְתְּ	הָפְקַדְתָּ
1	com.	הָפְקַדְתִּי

Plur.

3	com.	הָפְקְדוּ
2	הָפְקַדְתֶּן	הָפְקַדְתֶּם
1	ɔom.	הָפְקַדְנוּ

Partic.

	P.	S.
m.	מָפְקָדִים	מָפְקָד
f.	מָפְקָדוֹת	(מָפְקָדָה (מָפְקֶדֶת

Fut.
Sing.

	Fœm.	Masc.
1	com.	אָפְקַד
2	תָּפְקְדִי	תָּפְקַד
3	תָּפְקַד	יָפְקַד

Plur.

1	com.	נָפְקַד
2	תָּפְקַדְנָה	(תָּפְקְדוּ
3		(יָפְקְדוּ

Annotationes

Ad Præteritum.

Sub prima gutturali est Chatephkametz loco sceva, ut הָחֳרַב *vastatus est*.

Ad Participium.

מ Aliquando est cum Kametzchatuph; ut מָשְׁחָת *corruptus*; & prima gutturali מָעֳמָד *constitutus*.

CA-

CAPUT XII.

De Quarta Conjugatione Hithpahel.

CONjugatio *Hithpahel* formatur a Pihel, mutato Chirek in pathach, & præfixa syllaba הִתְ : ut הִתְפַּקֵּד . Ratio daghes eadem, quæ in Pihel.

Duæ præterea observandæ sunt figuræ, quæ characteristicæ הִתְ accidunt, scil. Syncopa, & Metathesis.

Syncopa est, cum litera ה, vel ת excidit: ה tollitur, cum alia formativa temporis præponitnr juxta communem Grammaticorum regulam, *characteristica temporis excludit characteristicam conjugationis*, ut מִתְפַּקֵּד pro מְהִתְפַּקֵּד. Litera ת vero, cum Euphoniæ caussa in primam radicalem contrahitur, præcipue si prima radicis sit una ex literis דטנת, ut הִנַּבֵּא pro הִתְנַבֵּא *prophetavit*: quod tamen in Bibliis rarum, apud Thalmudicos vero frequentissimum.

Metathesis est literæ ת, quando prima radicalis est una ex literis זסצש ; tunc enim illis postponitur; ac præterea post ז mutatur ת in ד, ut הִזְדַּמֵּן *præparavit se* a זְמַן ; & post צ in ט, ut הִצְטַדֵּק *justificavit se*; a צֶדֶק.

D Præ-

Inf.

הִתְפַּקֵּד

Imp.

	P.	S.
m.	הִתְפַּקְּדוּ	הִתְפַּקֵּד
f.	הִתְפַּקֵּדְנָה	הִתְפַּקְּדִי

Futu.

Sing.

	Fœm.	Maf.
1	com.	אֶתְפַּקֵּד
2	תִּתְפַּקְּדִי	תִּתְפַּקֵּד
3	תִּתְפַּקֵּד	יִתְפַּקֵּד

Plu.

	Fœm.	Maf.
1	com.	נִתְפַּקֵּד
2	תִּתְפַּקֵּדְנָה	(תִּתְפַּקְּדוּ
3		(יִתְפַּקְּדוּ

Præter.

Sing.

	Fœm.	Maf.
3	הִתְפַּקְּדָה	הִתְפַּקֵּד
2	הִתְפַּקַּדְתְּ	הִתְפַּקַּדְתָּ
1	com.	הִתְפַּקַּדְתִּי

Plu.

	Fœm.	Maf.
3	cnm.	הִתְפַּקְּדוּ
2	הִתְפַּקַּדְתֶּן	הִתְפַּקַּדְתֶּם
1	com.	הִתְפַּקַּדְנוּ

Partic.

	P.	S.
m.	מִתְפַּקְּדִים	מִתְפַּקֵּד
f.	מִתְפַּקְּדוֹת	(מִתְפַּקְּדָה (מִתְפַּקֶּדֶת

Annotationes

Ad Præteritum.

Est cum Chirek in penult. ut in Kal quoque observatum est; וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם *sanctificabitis vos*.

Definit etiam in Pathach; ut הִתְחַזַּק confirmavit se. Quæ terminatio reperitur etiam in Imperat. & Futuro.

CAPUT XIII.

De Verbis Imperfectis , & primum de defectivis prima radicali נ.

VErba defectiva prima נ compenſant primam radicalem נ in conjugando deficientem per daghes forte, ſi vox ab initio creſcat : daghes autem ex gutturalibus , & ר ejecto , vocalis præcedens brevis mutatur in longam. Horum anomaliam ſequuntur duo Verba לָקַח *accepit* , & לָתַע *commoli* , quod literam ל in conjugando abjiciunt. Multa autem analogice flectuntur per omnia tempora , & omnes conjugationes.

De Conjugatione Kal.

Præteritum , & utrumque participium analoga ſunt : נָגַשׁ *acceſſit* ; Benoni נֹגֵשׁ, pahul נָגוּשׁ.

Infinit.

גֶּשֶׁת.

Imper.

	S.	P.
m.	גַּשׁ	גְּשׁוּ
f.	גְּשִׁי	גַּשְׁנָה

Fut.

	Maſ. Sing.	Fœm.
1	אֶגַּשׁ	com.
2	תִּגַּשׁ	תִּגְּשִׁי
3	יִגַּשׁ	תִּגַּשׁ
Plu.		
1	נִגַּשׁ	com.
2	(תִּגְּשׁוּ	תִּגַּשְׁנָה
3	(יִגְּשׁוּ	

Annotationes

Ad Infinitivum.

Observanda Kimchii admonitio in Michlol : *Infinitivi cum defectu nun & superaddito* ת *nullus usus esto, nisi quem usus Biblicus approbat*. Quare & Infinitivus perfectorum legem sequitur.

Verbi נָתַן specialis est anomalia ; habet enim תֵּת pro תֶּנֶת *dare*. Hinc Reg. 1. 6. 19. cum נ paragogico לְתִתֵן. & 17. 14. cum נ redundante תֵתֶן. In Imperat. autem habet תֵּן , & in Futu. אֶתֵּן.

Propter gutturalem duplex est Pathach ; ut גַּעַת *attingere* : קַחַת a לָקַח : *accipere*.

Ad Imperativum.

Cum paragogico גְּשָׁה *accede*.

Est & terminatio cholem maxime apud Rabbinos, ut פּוֹל *cade*.

Cæterum hic imperativus in plerisque verbis inusitatus est ; unde caute formandus, & adhibendus.

Ad Futur.

Terminatio cholem hic etiam usitata est, ut יִבּוֹל *marcescet*.

Cum ה paragogico אֶצְּרָה *custodiam*.

Propter gutturalem יֵחַת *descendet*.

Cum

Cum apocopa literæ ה ותגשן & *accesserunt*.

De Conjugatione passiva Niphal.

Præteritum, & participium tantum anomala sunt; reliqua tempora juxta paradigma נפקד flectuntur.

Verum לקח hic ubique, & semper analogum est.

	Præter. Sing.	
	Fœm.	Mas.
3	נגשה	נגש
2	נגשת	נגשת
1	com.	נגשתי
	Plu.	
3	com.	נגשו
1	נגשתן	נגשתם
1		נגשנו

Partic.

	S.	P.
m.	נגש	נגשים
f.	(נגשה (נגשת	נגשות

Annotationes

Ad Præteritum.

Daghes ex gutturali sæpissime excidit sine ulla compensatione; ut נחם *consolationem accepit*.

Est & terminatio cholem; ut נמול *circumcisus est*.

Ad Participium.

Desinit & in Cholem, unde נמלים *circumcisi*, *Gene.* 34.22.

Formæ Pihel, Puhal, & Hithpahel analogæ sunt, unde specialem doctrinam hic non requirunt.

CAPUT XIV.

De Conjugatione Hiphil , *& ejus passiva* Hophal.

Infin.

הַגִּישׁ vel הַגֵּשׁ

Imp.

P.	S.	
הַגִּישׁוּ	הַגִּישׁ	m.
הַגֵּשְׁנָה	הַגִּישִׁי	f.

Fut.

Sing.

Fœm.	Maſ.	
com.	אַגִּישׁ	1
תַּגִּישִׁי	תַּגִּישׁ	2
תַּגִּישׁ	יַגִּישׁ	3

Plu.

com.	נַגִּישׁ	2
תַּגֵּשְׁנָה	(תַּגִּישׁוּ	2
	(יַגִּישׁוּ	3

Præter.

Sing.

Fœm.	Maſ.	
הִגִּישָׁה	הִגִּישׁ	3
הִגַּשְׁתְּ	הִגַּשְׁתָּ	1
com.	הִגַּשְׁתִּי	2

Plu.

com.	הִגִּישׁוּ	3
הִגַּשְׁתֶּן	הִגַּשְׁתֶּם	2
com.	הִגַּשְׁנוּ	1

Partic.

P.	S.	
מַגִּישִׁים	מַגִּישׁ	m.
מַגִּישׁוֹת	(מַגִּישָׁה	f.
	(מַגֶּשֶׁת	

Annotationes

Ad Futurum.

Propter gutturalem eſt in fine pathach , ut יַגַּע tanget : quod per totam conjugationem obſervandum.

Cum

Cum nun paragogico תְּגְּשׁוּן *admovebitis*.

De Conjugatione Hophal.

Præter.

Sing.

	Fœm.	Masc.
3	הֻגְּשָׁה	הֻגַּשׁ
2	הֻגַּשְׁתְּ	הֻגַּשְׁתָּ
1	com.	הֻגַּשְׁתִּי

Plur.

3	com.	הֻגְּשׁוּ
2	הֻגַּשְׁתֶּן	הֻגַּשְׁתֶּם
1	com.	הֻגַּשְׁנוּ

Partic.

P.	S.
מֻגָּשִׁים	מֻגָּשׁ m.
מֻגָּשׁוֹת	מֻגָּשָׁה f.

Inf.

הֻגַּשׁ

Futur.

Sing.

Fœm.	Masc.	
com.	אֻגַּשׁ	1
תֻּגְּשִׁי	תֻּגַּשׁ	2
תֻּגַּשׁ	יֻגַּשׁ	3

Plur.

com.	נֻגַּשׁ	1
תֻּגַּשְׁנָה	(תֻּגְּשׁוּ	2
	(יֻגְּשׁוּ	3

CAPUT XV.

De defectivis secunda radicali, ac prima eorum Conjugatione Kal.

Alterum defectivorum genus est verborum secundam radicalem geminantium, quæ in monosyllabam contracta, secundam deficientem, cum vox a fine crescit, per daghes forte compensant. Daghes autem ejectum vocales breves in longas plerumque mutat. Hæc quoque verba sæpe analogus flectuntur; Cæterum temporibus analogis omissis, anomala tantum subjiciemus.

P.	Imp.	S.
סֹבּוּ		סֹב m.
סֻבֶּינָה		סֹבִּי f.

Fut.

Fœm.	Sing.	Maſ.
com.		1 אָסֹב
תָּסֹבִּי		2 תָּסֹב
תָּסֹב		3 יָסֹב

Plu.

com.		1 נָסֹב
תְּסֻבֶּינָה		2 תָּסֹבּוּ)
		3 יָסֹבּוּ (

Præter.

Sing.

Fœm.	Maſc.
סַבָּה	3 סַב
סַבּוֹת	2 סַבּוֹתָ
com.	1 סַבּוֹתִי

Plu.

com.	1 סַבּוּ
סַבּוֹתֶן	2 סַבּוֹתֶם
com.	2 סַבּוֹנוּ

Inf.

סוֹב.

Annotationes

Ad Præteritum.

Eſt & hic forma Cholem, ut וְרֹבּוּ *& jaculati ſunt*.

Daghes excidente, וְאָרוֹתִי *& maledicam*.

Ad Infinitivum.

Quædam cum Surek ſunt; ut בּוּר, *declarare*, חוּל *ſaltare*, עוּת *tempeſtive loqui*.

Ad Imperativum.

Et in pathach, ut גַּל *devolve*.

Accentu ad ultimam retracto, cholem convertitur in Kametz chatuph; ut רָנּוּ.

Ad Futurum.

Vocalis Kametz ſub formativis non raro in brevem, & daghes reſolvitur, quod Chaldæis maxime proprium; ut אֶקֹּב *maledicam*.

Eſt & terminatio Surek, ut יָשׁוּר *vaſtabit*; & Kibbutz, ut וְתָרֻץ *& conteratur*.

Accentu ad penultimam recedente, Cholem in Kametz chatuph, ut וַיָּסָב *& circuivit*.

De Conjugatione Niphal.

Imper.

	S.	P.
m.	הִסַּב	הִסַּבּוּ
f.	הִסַּבִּי	הִסַּבֶּינָה

Fut.

Sing.		Masc.	Fœm.
	1	אֶסַּב	com.
	2	תִּסַּב	תִּסַּבִּי
	3	יִסַּב	תִּסַּב
Plu.	1	נִסַּב	com.
	2	תִּסַּבּוּ)	תִּסַּבֶּינָה
	3	יִסַּבּוּ)	

Præter.

Sing.		Masc.	Fœm.
	3	נָסַב	נָסַבָּה
	2	נְסַבּוֹתָ	נְסַבּוֹת
	1	נְסַבּוֹתִי	com.
Plu.	3	נָסַבּוּ	com.
	2	נְסַבּוֹתֶם	נְסַבּוֹתֶן
	1	נְסַבּוֹנוּ	com.

Part.

	S.	P.
m.	נָסָב	נְסַבִּים
f.	נְסַבָּה	נְסַבּוֹת

Inf.

הִסּוֹב

Anno-

Annotationes

Ad Præteritum.

Ante ח characteriſtica נ amat Chirek; ut נִחַר *exſiccatur*.

Sunt quoque terminationes Tzere, & Cholem, ut נָמֵס *liqueſcit*.

Daghes excidente נִחָרוּ *exardeſcunt*.

Ad Participium.

Et in tzere; ut נָמֵס *liqueſcens*.

Ad Infinit.

Et in tzere, ut הִמֵּס *liqueſcere*.

Ad Futurum.

Ex prima gutturali excidente daghes literæ formativæ notantur cum tzere; ut אֵחֵל *prophanabor*. hanc formam imitatur euphoniæ cauſſa יֵמַר *amareſcet*, pro יִמַּר.

Definit & in Cholem, & in Tzere; ut יִתֹּם *abſumptus fuit*.

Cum ה paragogico נִדְּמָה *ſileamus*.

CAPUT XVI.

De Pihel , *& ejus passiva Conjugatione* Puhal.

IN his duabus conjugationibus verba defectiva secunda aut sunt omnino analoga , aut ad vitandam cacophoniam trium similium literarum Daghes imponendum secundæ radicali convertunt in Cholem , ut סֹבֵב pro סִבֵּב : & præter Cholem flexio reliqua perficitur ad formam analogam . Quare his omissis , pergamus ad alias conjugationes anomalas.

CAPUT XVII.

De Conjugatione Hiphil , *& ejus passiva* Hophal.

Partic.

	P.	S.
m.	מְסִבִּים	מֵסֵב
f.	מְסִבּוֹת	מְסִבָּה

Inf.

הָסֵב

Imper.

	P.	S.
m.	הָסֵבּוּ	הָסֵב
f.	הֲסִבֶּינָה	הָסֵבִּי

Præter.

Sing.

	Fœm.	Masc.
3	הֵסֵבָּה	הֵסֵב
2	הֲסִבּוֹת	הֲסִבּוֹתָ
1	com.	הֲסִבּוֹתִי

Plu.

3	com.	הֵסֵבּוּ
2	הֲסִבּוֹתֶן	הֲסִבּוֹתֶם
1	com.	הֲסִבּוֹנוּ

Fut.

Plu.			Fut. Fœm.	Sing.	maſ.	
com.	נָסֵב	1	com.		אָסֵב	1
	(תָסֵבּוּ	2	תָּסֵבִּי		תָּסֵב	2
תְּסִבֶּינָה	(יָסֵבּוּ	3	תָּסֵב		יָסֵב	3

Annotationes

Ad Præteritum.

Definit etiam in Pathach, ut הֵשַׁח *depreſſit*; quod accidit etiam in participio: ut מֵסַב *circumdans*.

Ad Infinitivum.

Pro tzere non raro eſt pathach, maxime ante gutturalem, ut לְהָבַר *ad purgandum*.

Ad Futurum.

Vocalis longa ſub formativis reſolvitur nonnunquam in brevem, & daghes; ut תַּמֵּר *exacerbas*: & præterea eſt ſæpe terminatio Chirek, ut יַתִּים *abſolvet*.

De Conjugatione Hophal.

			Præter. Fœm.	Sing.	Maſ.	
הוּסַבּוֹת	הוּסַבּוֹתָ	2				
com.	הוּסַבּוֹתִי	1	הוּסַבָּה	—	הוּסַב	3

Plur.

Futur.

Sing.

Fœm.	Maſ.	
com.	הוּסַב	1
תּוּסַבִּי	תּוּסַב	2
תּוּסַב	יוּסַב	3

Plu.

com.	נוּסַב	1
תּוּסַבֶּינָה	(תּוּסַבּוּ	2
	(יוּסַבּוּ	3

Plur.

com.	הוּסַבּוּ	3
הוּסַבּוֹתֶן	הוּסַבּוֹתֶם	2
com.	הוּסַבּוֹנוּ	1

Parti.

P.	S.	
מוּסַבִּים	מוּסָב	m.
מוּסַבּוֹת	מוּסַבָּה	f.

Inf.

הוּסֵב

Pro Surek per totam Conjugationem aliquando eſt Kibbutz; & etiam daghes euphonicum; ut יֻסַּב *circumagetur*.

CAPUT XVIII.

De Conjugatione Hithpahel.

HÆc formam ſui Pihel ſequitur; & analogice flectitur: obſervanda ſolummodo in propoſito paradigmate figura Metatheſis, qua dicitur הִסְתּוֹבֵב pro הִתְסוֹבֵב.

CAPUT XIX.

De Verbis quieſcentibus prima radicali jod, ac de eorum prima Conjugatione Kal.

QUieſcentia prima radicali jod ſunt, quæ י vel abjiciunt, vel in ו commutant; ac differunt a defectivis, quæ & ipſa literam thematis abjiciunt; quod defectiva literam deficientem per daghes for-

forte complent ; quieſcentia vero literam abjectam vocali longa indicant . Ceterum & hic multa tempora analogice flectuntur ; quin etiam integræ conjugationes פָּעַל , פּוֹעֵל, הִתְפַּעֵל communem perfectorum legem ſequuntur.

Octo præterea ſunt verba , quæ jod abjectum more deficientium פ״נ per daghes compenſant , quæ a nonnullis vocantur deficientia פ״י , & ſecundum anomaliam deficientium נ flectuntur , & ſunt יָצַק, יָצַר, יָצַת, יָקַף, יָנַח, יָצַב, יָצַג, יָצַע.

Kal.

Præteritum , & utrumque participium analoga ſunt ; ut יָשַׁב *ſedit* ; Benoni יֹשֵׁב, Pahul יָשׁוּב.

Infinit.

שֶׁבֶת.

Imper.

P.		S.
שְׁבוּ		שֵׁב m
שֵׁבְנָה		שְׁבִי f.

Futur.

Fœm.	Sing.	Maſ.
	com.	1 אֵשֵׁב
תֵּשְׁבִי		2 תֵּשֵׁב
תֵּשֵׁב		3 יֵשֵׁב
	Plur.	
	com.	1 נֵשֵׁב
תֵּשַׁבְנָה		2 תֵּשְׁבוּ)
		3 יֵשְׁבוּ (

Annotationes

Ad Infinit.

Propter gutturalem duplex pathach ; ut דַּעַת *ſcire.*

Sæpe analogiam ſervat, ut יָשׁוּב.

Ad

Ad Imperativum.

Et in pathach, maxime propter gutturalem; ut דַע. *cognosce*.

Cum ה paragogico est שְׁבָה.

Ad Futurum.

Cum prima radicalis jod exprimitur, formativæ futur. habent Chirek, & in fine est Pathach ad formam perfectorum; ut אִישַׁן *dormiam*; jod tamen aliquando abjicitur; ut יֵחַם *ardescet*.

Cum ה paragogico נֵרְדָה.

Specialis anomaliæ est verbum יָכֹל *posuit*, quod literam iod commutat in Surek; & dicitur אוּכַל, תּוּכַל &c.

De Conjugatione Niphal.

Parti.

P.	S.	
נוֹשָׁבִים	נוֹשָׁב	m.
	(נוֹשָׁבָה	f.
נוֹשָׁבוֹת	(נוֹשֶׁבֶת	

Infin.

הִוָּשֵׁב

Impe.

P.	S.	
הִוָּשְׁבוּ	הִוָּשֵׁב	m.
הִוָּשַׁבְנָה	הִוָּשְׁבִי	f.

Præter.

Sing.

	Fœm.	Masc.
3	נוֹשְׁבָה	נוֹשַׁב
2	נוֹשַׁבְתְּ	נוֹשַׁבְתָּ
1	com.	נוֹשַׁבְתִּי

Plu.

3	com.	נוֹשְׁבוּ
2	נוֹשַׁבְתֶּן	נוֹשַׁבְתֶּם
1		נוֹשַׁבְנוּ

Futur.

Plur. com.			Futur. Sing. Fœm. com.	maſ.	
	נושב	1		אושב	1
	(תושבו	2	תושבי	תושב	2
תושבנה	(יושבו	8	תושב	יושב	3

Annotationes

Ad Præteritum.

Vau aliquando ſupprimitur; ut נעדתי *conveniam.*

Ad Futurum.

א Eſt etiam cum Chirek; ut אושב.

Et in pathach; ut ויועץ *& conſilium iniit.*

CAPUT XX.

De Conjugatione Hiphil, *& ejus paſſiva* Hophal.

ANomalia eſt inprima radicali י, quæ commutatur in ו, quod in forma *hiphil* quieſcit in cholem, & in *hophal* in Surek. Quædam tamen in forma activa י radicale retinent, ſed quieſcens in tzere; ut היטיב *benefecit*: verum aliquando hoc jod abjicitur, ſicut & alterum ad conjugationis formam pertinens.

Piæ-

Infinit.

הוֹשִׁיב vel הוֹשֵׁב

Imper.

P.	S.	
הוֹשִׁיבוּ	הוֹשִׁיב	m.
הוֹשֵׁבְנָה	הוֹשִׁיבִי	f.

Fut.

Fœm.	Sing. Maf.	
com.	אוֹשִׁיב	1
תּוֹשִׁיבִי	תּוֹשִׁיב	2
תּוֹשִׁיב	יוֹשִׁיב	3
Plu.		
com.	נוֹשִׁיב	1
)	תּוֹשִׁיבוּ	2
תּוֹשֵׁבְנָה	(יוֹשִׁיבוּ	3

Præter.

Sing.

Fæm.	Masc.	
הוֹשִׁיבָה	הוֹשִׁיב	3
הוֹשַׁבְתְּ	הוֹשַׁבְתָּ	2
com.	הוֹשַׁבְתִּי	1
Plur.		
com.	הוֹשִׁיבוּ	3
הוֹשַׁבְתֶּן	הוֹשַׁבְתֶּם	2
com.	הוֹשַׁבְנוּ	1

Partic.

P.	S.	
מוֹשִׁיבִים	מוֹשִׁיב	m.
מוֹשִׁיבוֹת	מוֹשִׁיבָה)	f.
	מוֹשֶׁבֶת)	

Annotationes

Ad Futurum.

Quandoque characteristica conjugationis ה expressa hic legitur; ut יְהוֹדֶה *laudabit*.

& in pathach; ut תּוֹתַר : *relinques*.

Et cum ן paragogico תּוֹסִיפוּן *addetis*.

De Conjugatione Hophal.

Præterit.

Fæm.	Sing. Masc.	
הוּשְׁבָה	הוּשַׁב	3
הוּשַׁבְתְּ	הוּשַׁבְתָּ	2
com.	הוּשַׁבְתִּי	1

E Plur.

Futur. Sing. Fœm.	Masc.	
com.	אוֹשֵׁב	1
תּוֹשְׁבִי	תּוֹשֵׁב	2
תּוֹשֵׁב	יוֹשֵׁב	3
Plur. com.	נוֹשֵׁב	1
תּוֹשֵׁבְנָה	(תּוֹשְׁבוּ	2
	(יוֹשְׁבוּ	3

Plur.		
com.	הוֹשְׁבוּ	3
הוֹשַׁבְתֶּן	הוֹשַׁבְתֶּם	2
	הוֹשַׁבְנוּ	1

P.	Partic. S.	
מוֹשָׁבִים	מוֹשָׁב	m.
מוֹשָׁבוֹת	(מוֹשָׁבָה	f.
	(מוֹשֶׁבֶת	

Infinit.
הוֹשַׁב

CAPUT XXI.

De Conjugatione Hithpahel.

H*Ithpahel* analogam esse supra diximus. Tria tamen sunt verba, quæ specialem anomaliam patiuntur, mutato jod in vau consonam mobilem: nempe

a יָדַע fit הִתְוַדַּע.
a יָכַח fit הִתְוַכַּח.
a יָסַר fit הִתְוַסֵּר.

CAPUT XXII.

De Verbis quiescentibus secunda radicali, & eorum prima Conjugatione Kal.

ALterum genus Verborum quiescentium est, quorum secunda radicalis est vel vau, vel jod, & vocantur quiescentia ע״ ; ut קוּם *surgere*; בִּין *intelligere*. Ratio autem flectendi utramque formam eadem est, cujus anomalia perpetua est in radicali vel quiescente, vel abjecta.

Ex hoc genere quiescentium excipiuntur omnia verba, quæ desinunt in ה ; illa enim mediam radicalem sive vau, sive jod semper efferunt.

P.	Pahul	S.
קוּמִים		קוּם m.
קוּמוֹת		קוּמָה f.

Infini.

קוּם.

P.	Imper.	S.
קוּמוּ		קוּם m.
קוּמֶינָה		קוּמִי f.

Futur

Fæm.	Sing.	Maſ.
com.		1 אָקוּם
תָּקוּמִי		2 תָּקוּם

Præteritum.

Fœm.	Sing.	Maſc.
קָמָה		3 קָם
קַמְתְּ		2 קַמְתָּ
com.		1 קַמְתִּי

Plu.

com.		3 קָמוּ
קַמְתֶּן		2 קַמְתֶּם
		1 קַמְנוּ

P.	Partici.	S.
קָמִים		קָם m.
קָמוֹת		קָמָה f.

תָּקוּמֶנָה	2 תָּקוּמוּ (	תָּקוּם	3 יָקוּם
	3 יָקוּמוּ (	Plur.	
		com.	1 נָקוּם

Annotationes

Ad Præteritum.

Desinit & in tzere, ut מֵת *mortuus est*: & in Cholem ut בּוֹשׁ *erubuit*. Tzere quidem manet tantum in tertiis personis, ut מֵתָה מֵתוּ; Cholem autem ubique.

Ad Participium.

Est & hic tzere, ut עֵר *vigilans*; quin & Cholem, ut אוֹר *lucens*: & quandoque etiam surek; ut סוּרָה *fugitiva*.

Ad Infinit.

Et cum Cholem, ut קוֹם *surgere*, quæ terminatio frequens est etiam in Imper. & Futuro.

Ad Futurum.

Ex terminatione Cholem accentu retracto est וַיָּקָם *& surrexit*: propter gutturalem desinit etiam in pathach; ut וַיָּנַע *& commotum est*.

Cum נ paragogico accentus fere transfertur ad ultimam, quapropter Kametz sub formativa futur. convertitur in sceva, ut יְשׁוּבוּן *revertentur*.

Ver-

Verbum בּוֹשׁ sub Characteristicis futuri habet tzere, forma a בּוֹשׁ, & יָבֵשׁ composita; ut אֵבוֹשׁ, תֵּבוֹשׁ, &c.

De Conjugatione Niphal.

Infin. הִקּוֹם

Imper.

P.	S.	
הִקּוֹמוּ	הִקּוֹם	m.
הִקּוֹמְנָה	הִקּוֹמִי	f.

Futur.

Fæm.	Sing. Maſ.	
com.	אֶקּוֹם	1
תִּקּוֹמִי	תִּקּוֹם	2
תִּקּוֹם	יִקּוֹם	3
Plur.		
com.	נִקּוֹם	1
	(תִּקּוֹמוּ	2
תִּקּוֹמְנָה	(יִקּוֹמוּ	3

Præter.

Sing. Fæm.	Maſ.	
נָקוֹמָה	נָקוֹם	3
נְקוּמוֹת	נְקוּמוֹתָ	2
com.	נְקוּמוֹתִי	1
Plur.		
com.	נָקוֹמוּ	3
נְקוּמוֹתֶן	נְקוּמוֹתֶם	2
	נְקוּמוֹנוּ	1

Parti.

P.	S.	
נְקוֹמִים	נָקוֹם	m.
נְקוֹמוֹת	נְקוֹמָה	f.

CAPUT XXIII.

De Conjugatione Pihel; *& ejus passiva* Puhal.

Duplex anomalia hic occurrit; prima est, cum prima, & tertia thematis litera geminatur; ut a כּוּל est כִּלְכֵּל: altera, cum vau media radicalis

 quie-

quiescit in cholem, & loco illius geminandæ per daghes Characteristicum, geminatur ultima; cujusmodi forma fuit etiam in defectivis secunda; ut קוֹמֵם.

In paucis quibusdam communis servatur analogia; ut קַיֵּם *erexit*, חַיֵּב *reum peregit*. Rarior quidem hæc forma apud priscos Hebræos fuit, at apud posteriores Rabbinos admodum trita.

Infin.

קוֹמֵם

P.	Imper.	S.
קוֹמְמוּ	קוֹמֵם	m.
קוֹמֵמְנָה	קוֹמְמִי	f.

Futur.

Fem.	Sing. Mas.	
com.	אֲקוֹמֵם	1
תְּקוֹמְמִי	תְּקוֹמֵם	2
תְּקוֹמֵם	יְקוֹמֵם	3

Plur.

com.	נְקוֹמֵם	1
	תְּקוֹמְמוּ)	2
תְּקוֹמֵמְנָה	יְקוֹמְמוּ)	3

Præter.

Sing.

Fæm.	Masc.	
קוֹמְמָה	קוֹמֵם	3
קוֹמַמְתְּ	קוֹמַמְתָּ	2
com.	קוֹמַמְתִּי	1

Plur.

com.	קוֹמְמוּ	3
קוֹמַמְתֶּן	קוֹמַמְתֶּם	2
	קוֹמַמְנוּ	1

Parti.

P.	S.	
מְקוֹמְמִים	מְקוֹמֵם	m.
מְקוֹמְמוֹת	מְקוֹמְמָה	f.

De Conjugatione Puhal.

קוֹמַמְתְּ	קוֹמַמְתָּ	2
com.	קוֹמַמְתִּי	1

Præter.

Fœm.	Sing. Masc.	
קוֹמְמָה	קוֹמַם	3

Plur.

Futur.

Fœm.	Sing.	Maſ.	
com.		אֲקוֹמֵם	1
תְּקוֹמְמִי		תְּקוֹמֵם	2
תְּקוֹמֵם		יְקוֹמֵם	3
	Plur.		
com.		נְקוֹמֵם	1
		תְּקוֹמְמוּ	2
תְּקוֹמֵמְנָה		יְקוֹמְמוּ	3

Plur.

com.	קוֹמְמוּ	3
קוֹמַמְתֶּן	קוֹמַמְתֶּם	2
	קוֹמַמְנוּ	1

P.	Partic.	S.
מְקוֹמָמִים	מְקוֹמָם	m.
מְקוֹמָמוֹת	מְקוֹמָמָה	f.

Infinit.

קוֹמַם

Sola prima vox cujuſque temporis per terminationem pathach differt a forma activa ; reliquæ omnes cum ea conveniunt ; quæ caute juxta ſenſum diſtinguendæ ſunt.

CAPUT XXIV.

De Conjugatione Hiphil , *& ejus passiva* Hophal.

Alia forma

Fæm.	Sing.	Maſ.	
הֵקִימָה		הֵקִים	3
הֲקַמְתְּ		הֲקַמְתָּ	2
com.		הֲקַמְתִּי	1
	Plur.		
com.		הֵקִימוּ	3
הֲקַמְתֶּן		הֲקַמְתֶּם	2
com.		הֲקַמְנוּ	1

Præter.

Fæm.	Sing.	Maſ.	
הֵקִימָה		הֵקִים	3
הֲקִימוֹת		הֲקִימוֹתָ	2
com.		הֲקִימוֹתִי	1
	Plur.		
com.		הֵקִימוּ	3
הֲקִימוֹתֶן		הֲקִימוֹתֶם	2
com.		הֲקִימוֹנוּ	1

Futur.			
Fæm.	Sing.	Maſ.	
com.		אָקִים	1
תָּקִימִי		תָּקִים	2
תָּקִים		יָקִים	3
	Plur.		
com.		נָקִים	1
תְּקִמֶנָה		(תָּקִימוּ	2
		(יָקִימוּ	3

P.	Particip.	S.	
מְקִימִים		מֵקִים	m.
מְקִימוֹת		(מְקִימָה	f.
		(מְקִימֶת	
	Inf.		
הָקֵם	vel	הָקִים	
P.	Imper.	S.	
הָקִימוּ		הָקִים	m.
הֲקִמֶנָה		הָקִימִי	f.

Annotationes

Ad Præteritum.

Deſinit quandoque in tzere ; ut הֵפֵר *irritum fecit* ; & in pathach, maxime propter gutturalem, ut הֵרַע *malefecit* : quæ terminationes reperiuntur etiam in Participio. Et tzere ſub ה reſolvitur ſæpe in Chirek, & daghes, ut הֵיִלּוּ *vilipendunt*.

Ad Infinitivum.

Prępoſita litera ſervili ל & ב extruditur aliquando characteriſtica ה, ut לָדִין *ad judicandum* ; pro לְהָדִין. Verum & alias ſimpliciter eſt aphæreſis ה ; ut גִּיל *exultare*, pro הָגִיל, quod frequens eſt etiam in Imperativo, ut שִׂים *pone* pro הָשִׂים.

Fu-

Ad Futurum.

Cum nun Paragogico accentus ſedem ſuam mutat ; ac propterea Kametz tranſit in ſceva ; ut תְּחִילִין *paries*.

Accentu retracto, pro tzere eſt ſægol, & ſub gutturali pathach ; ut וַתָּקֶם *& præſtitiſti* : וַיָּרַע *& malefecit*.

De Conjugatione Hophal.

	Infinit.	
	הוּקַם	
	Futur. Sing.	
Fæm.	Maſ.	
com.	אוּקַם	1
תּוּקְמִי	תּוּקַם	2
תּוּקַם	יוּקַם	3
	Plur.	
com.	נוּקַם	1
	(תּוּקְמוּ	2
תּוּקַמְנָה	(יוּקְמוּ	3

	Præter.	
Fæm.	Sing. Maſ.	
הוּקְמָה	הוּקַם	3
הוּקַמְתְּ	] הוּקַמְתָּ	2
com.	הוּקַמְתִּי	1
	plur.	
com.	הוּקְמוּ	3
הוּקַמְתֶּן	הוּקַמְתֶּם	2
com.	הוּקַמְנוּ	2
P.	partic.	S.
מוּקָמִים	מוּקָם	m.
מוּקָמוֹת	מוּקָמָה	f.

Vocalis longa Surek per totam conjugationem aliquando reſolvitur in brevem, & daghes ; ut הֻקַּם *conſtitutus eſt*.

CAPUT XXV.

HÆc conjugatio sola syllaba הִתְ differt a Pihel. Est & hic altera forma analoga, quæ in Pihel posita, הִתְקַיֵּם.

Præteri. הִתְקוֹמֵם, &c.

Partic. מִתְקוֹמֵם &c.

Infin. הִתְקוֹמֵם &c.

Imper. הִתְקוֹמֵם &c.

Futur. אֶתְקוֹמֵם &c.

CAPUT XXVI.

De Verbis quiescentibus ultima radicali א *& prima ipsorum Conjugatione* Kal.

TErtium genus Verborum quiescentium est, quorum tertia radicalis est א, ut plurimum in Kametz, vel tzere quiescens. Sæpe autem cum quarta quiescentium ה specie formam commutant; sicut & illa vicissim non raro horum formam subeunt.

Plur.			Præter. Fœm.	Sing. Masc.	
com.	מָצְאוּ	3	מָצְאָה	מָצָא	3
מְצָאתֶן	מְצָאתֶם	2	מָצָאת	מָצָאתָ	2
com.	מָצָאנוּ	1	Fæm.	מָצָאתִי	1

P. Be-

f. מְצָאִי		מְצֶאנָה
	Futur.	
Maſ.	Sing.	Fæm.
1 אֶמְצָא		com.
2 תִּמְצָא		תִּמְצְאִי
3 יִמְצָא		תִּמְצָא
	Plur.	
1 נִמְצָא		com.
2 (תִּמְצְאוּ		תִּמְצֶאנָה
3 (יִמְצְאוּ		

P. Benoni S.

m. מוֹצֵא	מוֹצְאִים
f. מוֹצְאָה	מוֹצְאוֹת

p. Pahul S.

m. מָצוּא	מְצוּאִים
f. מְצוּאָה	מְצוּאוֹת

Infinit.

מָצוֹא כִּמְצוֹא מְצוֹאת

P. Imper. S.

m. מְצָא	מִצְאוּ

Annotationes

Ad Præteritum.

Nonnulla habent tzere; ut יָרֵא *timuit*; Ad formam quieſcentium ה eſt מָלוֹ pro מָלְאוּ *impleverunt*.

Ad Participium.

Et in ſægol ad formam quieſcentium ה; ut מֹצֵא *inveniens*.

Ad Infinitivum.

Cum ה paragogico cholem, ut in verbis perfectis, mutatur, & transfertur; ut לְטַמְאָה *ad coinquinandum*.

Ad

Ad Imperativum.

Cum ה paragogico רְפָאָה *sana*.

Ad formam quiescentium ה רְפָה *cura*.

De Conjugatione Niphal.

Infin.

הִמָּצֵא

Imp.

P.	S.	
הִמָּצְאוּ	הִמָּצֵא	m.
הִמָּצֶאנָה	הִמָּצְאִי	f.

Futur.

Sing.

Fæm.	Mas.	
com.	אִמָּצֵא	1
תִּמָּצְאִי	תִּמָּצֵא	2
תִּמָּצֵא	יִמָּצֵא	3

Plur.

com.	נִמָּצֵא	1
תִּמָּצֶאנָה	(תִּמָּצְאוּ	2
	(יִמָּצְאוּ	3

Præter.

Sing.

Fæm.	Mas.	
נִמְצְאָה	נִמְצָא	3
נִמְצֵאת	נִמְצֵאתָ	2
com.	נִמְצֵאתִי	1

Plur.

com.	נִמְצְאוּ	2
נִמְצֵאתֶן	נִמְצֵאתֶם	2
com.	נִמְצֵאנוּ	1

Part.

P.	S.	
נִמְצָאִים	נִמְצָא	m.
נִמְצָאוֹת	נִמְצָאָה	f.

Annotationes

Ad Præteritum.

Ad formam quiescentium ה נִפְלֵיתִי pro נִפְלֵאתִי *admiratus sum*.

Ad Participium.

Vox fœminina aliquando patitur contractionem; ut נִפְלֵאת *occulta*; נִטְמֵאת *polluta*.

Ad Infinit.

Daghes ejecto הֵרָפֵא *sanari*.

CAPUT XXVII.

De Conjugatione Pihel, *& ejus passiva* Puhal.

Imper.

P.	S.	
מַצְאוּ	מַצֵא	m.
מַצֶאנָה	מַצְאִי	f.

Futur.

Sing.

Fæm.	Maſ.	
com.	אֲמַצֵא	1
תְּמַצְאִי	תְּמַצֵא	2
תְּמַצֵא	יְמַצֵא	3

Plur.

com.	נְמַצֵא	1
	תְּמַצְאוּ (	2
תְּמַצֶאנָה	יְמַצְאוּ (	3

Præter.

Sing.

Fæm.	Maſ.	
מִצְאָה	מִצֵא	3
מִצֵאת	מִצֵאתָ	2
com.	מִצֵאתִי	1

Plur.

com.	מִצְאוּ	3
מִצֵאתֶן	מִצֵאתֶם	2
com.	מִצֵאנוּ	1

Parti.

P.	S.	
מְמַצְאִים	מְמַצֵא	m.
מְמַצְאוֹת	מְמַצְאָה	f.

Infin.

מַצֵא

An-

Annotationes

Ad Præteritum.

Quædam desinunt in Kametz ad formam quiescentium ה; ut דָּכָא *contrivit*,

De Conjugatione Puhal.

Quam paucissima hic usitata reperiuntur. Cæterum forma solo Kibbutz ab activa differt. Quare satis erit primas cujusque temporis voces tradere,
Præter. מֻצָּא &c. Infin. מֻצֵּאת vel מֻצּוֹא.

Partic. מְמֻצָּא &c. Futur. אֲמֻצָּא &c.

CAPUT XXVIII.

De Conjugatione Hiphil, *& ejus passiva* Hophal.

Partic. P.	S.	
מַמְצִיאִים	מַמְצִיא	m.
מַמְצִיאוֹת	מַמְצִיאָה	f.
Infini.		
הַמְצֵא vel	הַמְצִיא	
Imper. P.	S.	
הַמְצִיאוּ	הַמְצִיא	m.
הַמְצֵאנָה	הַמְצִיאִי	f.

Præter. Fæm.	Sing. Mas.	
הִמְצִיאָה	הִמְצִיא	3
הִמְצֵאת	הִמְצֵאתָ	2
com.	הִמְצֵאתִי	1
Plur.		
com.	הִמְצִיאוּ	3
הִמְצֵאתֶן	הִמְצֵאתֶם	2
com.	הִמְצֵאנוּ	1

Fu-

Futur.

Sing.

Fæm.	Masc.	
com.	אַמְצִיא	1
תַּמְצִיאִי	תַּמְצִיא	2
תַּמְצִיא	יַמְצִיא	3

Plur.

com.	נַמְצִיא	1
	(תַּמְצִיאוּ	2
תַּמְצֶאנָה	(יַמְצִיאוּ	3

Sæpe א in fine deficit per totam conjugationem ut הֶחֱטִי *ad peccandum induxit*, pro הֶחֱטִיא.

De Conjugatione passiva Hophal.

Præter.

Fæm.	Sing. Maſ.	
הָמְצְאָה	הָמְצָא	3
הָמְצֵאת	הָמְצֵאתָ	2
com.	הָמְצֵאתִי	1

Plur.

com.	הָמְצְאוּ	3
הָמְצֵאתֶן	הָמְצֵאתֶם	2
	הָמְצֵאנוּ	1

P	Parti. S.	
מָמְצָאִים	מָמְצָא	m.
מָמְצָאוֹת	מָמְצָאָה	f.

Infin.

הָמְצָא & הָמְצֵאת

Futur.

Sing.

Fæm.	Masc.	
com.	אָמְצָא	1
תָּמְצְאִי	תָּמְצָא	2
תָּמְצָא	יָמְצָא	3

Plur.

com.	נָמְצָא	1
	(תָּמְצְאוּ	2
תָּמְצֶאנָה	(יָמְצְאוּ	3

Pauca hujus formæ usitata leguntur.

CAPUT XXIX.

De Conjugatione Hithpahel.

Infini.

התמצא

Imper.

	P.	S.
m.	התמצאו	התמצא
f.	התמצאנה	התמצאי

Futur.

	Fæm.	Sing. Masc.
1	com.	אתמצא
2	תתמצאי	תתמצא
3	תתמצא	יתמצא

plu.

	Fæm.	Masc.
1	com.	נתמצא
2	תתמצאנה	(תתמצאו)
3	תתמצאנה	(יתמצאו)

Præte. Sing.

	Fæm.	Masc.
3	התמצאה	התמצא
2	התמצאת	התמצאת
1	com.	התמצאתי

Plu.

3	com.	התמצאו
2	התמצאתן	התמצאתם
1	com.	התמצאנו

Parti.

	P.	S.
m.	מתמצאים	מתמצא
f.	מתמצאות	מתמצאה

CAPUT XXX.

De quiescentibus tertia radicali ה, *& prima eorum Conjugatione* Kal.

Ultima species verborum quiescentium est, quorum ultima radicalis est litera ה, vel quiescens in vocali longa, vel in jod, aut vau mutata, vel penitus abjecta.

Ha-

Habent præterea hæc verba in singulis fere temporibus cujusque conjugationis terminationem propriam a communi analogia discrepantem. Præteritum enim definit in Kametz: Participium (excepto pahul Kal,) & Futurum in Sægol. Imperativus in tzere. Infinitivus in Cholem, aut ות.

Non raro etiam quiescentium tertia א formam assumunt.

Denique accidit Imperativo (exceptis Kal, & Niphal) & futuro Apocope, quæ varia in singulis conjugationibus est.

Infin.

גְלֵה גְלֹה גָלוֹת גְלוֹת & גָלוֹ

P.	Imper.	S.	
	גְלוּ	גְלֵה	m.
	גְלֶינָה	גְלִי	f.

Futur.

Fæm.	Sing.	Masc.	
	com.	אֶגְלֶה	1
	תִּגְלִי	תִּגְלֶה	2
	תִּגְלֶה	יִגְלֶה	3
	Plu.		
	com.	נִגְלֶה	1
	תִּגְלֶינָה	(תִּגְלוּ	1
		(יִגְלוּ	3

Præter.

Fæm.	Sing.	Maſ.	
	גָלְתָה	גָלָה	3
	גָלִית	גָלִיתָ	2
	com.	גָלִיתִי	1
	Plu.		
	com.	גָלוּ	3
	גְלִיתֶן	גְלִיתֶם	2
	com.	גָלִינוּ	1

P.	Benoni	S.	
	גוֹלִים	גוֹלֶה	m.
	גוֹלוֹת	גוֹלָה	f.

P.	Pahul	S.	
	גְלוּיִם	גָלוּי	m.
	גְלוּיוֹת	גְלוּיָה	f.

Annotationes

Ad Præteritum.

Jod e medio ſæpe excidit tum hic, tum in aliis conjugationibus; ut וְהָיִתָ *& eris*, pro וְהָיִיתָ.

Ad Participium.

Et cum א loco ה, ut נֹשֶׁא *exigens.*

Ad Futurum.

Et in tzere ex terminatione Imperativi, vel potius forma Chaldaica; ut תַּעֲשֵׂה *facies.*

Apocopa hic varie fit.

1. Cum literæ characteriſticæ propriam retinent vocalem, & ſægol ultimæ ſyllabæ ad primam radicalem recedit, abjecto ה, fitque vox penacuta: ut יָגֶל: quod ſi prima, aut ſecunda erit gutturalis, pro ſægol eſt pathach; ut יִמַח *delebit*: & quandoque etiam ſub formativis pro Chirek eſt pathach; ut תַּעַשׂ *facies.*

2 Quando literæ formativæ futuri habent tzere; ut יֵרָא *vid bit.*

3. Cum literæ characteriſticæ habent Chirek, vel tzere, & vox deſinit in duplex ſceva; ut יֵרְדְּ *dominabitur*. יִשְׁבְּ *captivam facies*: & propter gutturalem loco prioris ſceva eſt pathach; ut יִחַדְּ *gaudebit*: & propter א finale abjicitur ultimum ſceva; ut וַיַּרְא *vidit.*

4. Ver-

4. Verba הָיָה, & חָיָה ſub formativis recipiunt ſceva, ſequente Chirek: ut יְהִי *erit*.

5. Verba deficientia נכ retinent unicam radicalem; ut תֵּט pro תִּטֶּה *tendet*.

De Conjugatione Niphal.

Infi.

הִגָּלֵה הִגָּלוֹת

Imper.

p.	S.	
הִגָּלוּ	הִגָּלֵה	m.
הִגָּלֶינָה	הִגָּלִי	f.

Futur.

Fæm.	Sing.	Maſ.	
com.		אֶגָּלֶה	1
תִּגָּלִי		תִּגָּלֶה	2
תִּגָּלֶה		יִגָּלֶה	3
	Plu.		
com.		נִגָּלֶה	1
תִּגָּלֶינָה		תִּגָּלוּ)	2
		יִגָּלוּ)	3

Præter.

Fæm.	Sing.	Maſ.	
נִגְלְתָה		נִגְלָה	3
נִגְלֵית		נִגְלֵיתָ	2
com.		נִגְלֵיתִי	1
	Plu.		
com.		נִגְלוּ	3
נִגְלֵיתֶן		נִגְלֵיתֶם	2
com.		נִגְלֵינוּ	1

Parti.

P.	S.	
נִגְלִים	נִגְלֶה	m.
נִגְלוֹת	נִגְלָה	f.

Annotationes

Ad Futurum.

Apocopa tollit tantum literam ה cum præcedenti vocali, ut תִּגָּל *retegeris*.

Excidente daghes אֶעֱנֶה *exaudiar*.

CAPUT XXX.

De Conjugatione Pihel , *& ejus passiva* Puhal.

		Inf.	
	גַּלּוֹת	גַּלֵּה	
P.	Imp.	S.	
	גַּלּוּ	גַּלֵּה	m.
	גַּלֶּינָה	גַּלִּי	f.
	Futur.		
Fæm.	Sing.	Maſ.	
com.		אֲגַלֶּה	1
	תְּגַלִּי	תְּגַלֶּה	2
	תְּגַלֶּה	יְגַלֶּה	3
	plu.		
com.		נְגַלֶּה	1
	תְּגַלֶּינָה	(תְּגַלּוּ	2
		(יְגַלּוּ	3

	Præter.	
	Sing.	
Fæm.	Maſ.	
גִּלְּתָה	גִּלָּה	3
גִּלִּית	גִּלִּיתָ	2
com.	גִּלִּיתִי	1
	Plu.	
com.	גִּלּוּ	3
גִּלִּיתֶן	גִּלִּיתֶם	2
com.	גִּלִּינוּ	1
	Parti.	
P.	S.	
מְגַלִּים	מְגַלֶּה	m.
מְגַלּוֹת	מְגַלָּה	f.

Annotationes

Ad Imperativum.

Apocopa tollit ultimam ſyllabam tam hic, quam in Futuro; ut גַּל *retege*; תְּכַס *teges*.

De

De Conjugatione Puhal.

Infin.		
גֻּלֶּה	vel	גֻּלּוֹת

Futur.

	Sing. Mas.	Fæm.
1	אֲגֻלֶּה	com.
2	תְּגֻלֶּה	תְּגֻלִּי
3	יְגֻלֶּה	תְּגֻלֶּה
	Plur.	
1	נְגֻלֶּה	com.
2	תְּגֻלּוּ)	תְּגֻלֶּינָה
3	יְגֻלּוּ)	

Præter.

	Sing. Mas.	Fæm.
3	גֻּלָּה	גֻּלְּתָה
2	גֻּלֵּיתָ	גֻּלֵּית
1	גֻּלֵּיתִי	com.
	Plu.	
3	גֻּלּוּ	com.
2	גֻּלֵּיתֶם	גֻּלֵּיתֶן
1	גֻּלֵּינוּ	com.

Partic.

	S.	P.
m.	מְגֻלֶּה	מְגֻלִּים
f.	מְגֻלָּה	מְגֻלּוֹת

Annotationes

Ad Præteritum.

Excidente daghes Kibbutz mutatur in Cholem; ut הֹרָה *conceptus est*.

Et est Kametzchatuph loco Kibbutz: ut כָּלּוּ *finiuntur*.

CAPUT XXXII.

De Conjugatione Hiphil, *& ejus passiva* Hophal.

Imper.

P.	S.	
הַגְלוּ	הַגְלֵה	m.
הַגְלֶינָה	הַגְלִי	f.

Futur.
Sing.

Fæm.	Mas.	
com.	אַגְלֶה	1
תַּגְלִי	תַּגְלֶה	2
תַּגְלֶה	יַגְלֶה	3

Plu.

com.	נַגְלֶה	1
תַּגְלֶינָה	(תַּגְלוּ	2
	(יַגְלוּ	3

Præter.

Fæm. Sing.	Mas.	
הִגְלְתָה	הִגְלָה	3
הִגְלֵית	הִגְלֵיתָ	2
com.	הִגְלֵיתִי	1

Plu.

com.	הִגְלוּ	3
הִגְלֵיתֶן	הִגְלֵיתֶם	2
com.	הִגְלֵינוּ	1

Partic.

P.	S.	
מַגְלִים	מַגְלֶה	m.
מַגְלוֹת	מַגְלָה	f.

Infini.

הַגְלֵה vel. הַגְלוֹת

Annotationes

Ad Præteritum.

Characteristica ה quandoque habet segol etiam non sequente gutturali; ut הֶגְלָת *deportavit*.

Ad Imperativum.

Per Apocopam tollitur ה, & vox duplici nota-tur

tur ſægol, aut propter gutturalem duplici pathach; ut הֶרֶב *multiplica* הַעַל *deduc*.

Ad Futurum.

Hic quoque duplex ſægol propter Apocopam, ut יֶפֶר *producet*. Si vero ſecunda radicis fuerit gutturalis, pro altero ſægol eſt pathach; ut יֶשַׁע *reſpicies*: ſi autem prima fuerit gutturalis, ſemper eſt duplex pathach; ut וָאַעַל *& obtuli*. Quandoque eſt etiam duplex ſceva, ut in Kal; ut יְרְדְּ *dominari faciet*.

De Conjugatione Hophal.

Infini.

הָגְלֵה vel הָגְלוֹת

Futur. Sing.

	Fæm.	Maſ.
1	com.	אָגְלֶה
2	תָּגְלִי	תָּגְלֶה
3	תָּגְלֶה	יָגְלֶה

Plu.

	Fæm.	Maſ.
1	com.	נָגְלֶה
2	תָּגְלֶינָה	(תָּגְלוּ
3		(יָגְלוּ

Præt. Sing.

	Maſ.	Fæm.
3	הָגְלָה	הָגְלְתָה
2	הָגְלֵיתָ	הָגְלֵית
1	הָגְלֵיתִי	com.

Plu.

	Maſ.	Fæm.
3	הָגְלוּ	com.
2	הָגְלֵיתֶם	הָגְלֵיתֶן
1	הָגְלֵינוּ	com.

Parti.

	S.	P.
m.	מָגְלֶה	מָגְלִים
f.	מָגְלָה	מָגְלוֹת

CAPUT XXXIII.

De Conjugatione Hithpahel.

Infin.

הִתְגַּלּוֹת

Imper.

	P.	S.
m.	הִתְגַּלּוּ	הִתְגַּלֵּה
f.	הִתְגַּלֶּינָה	הִתְגַּלִּי

Futur.

Sing.

	Fæm.	Maſ.
1	com.	אֶתְגַּלֶּה
2	תִּתְגַּלִּי	תִּתְגַּלֶּה
3	תִּתְגַּלֶּה	יִתְגַּלֶּה

Plur.

	Fæm.	Maſ.
1	com.	נִתְגַּלֶּה
2	תִּתְגַּלֶּינָה	תִּתְגַּלּוּ)
3		יִתְגַּלּוּ)

Præter.

Sing.

	Fæm.	Maſ.
3	הִתְגַּלְּתָה	הִתְגַּלָּה
2	הִתְגַּלִּית	הִתְגַּלִּיתָ
1	com.	הִתְגַּלִּיתִי

Plu.

	Fæm.	Maſ.
3	com.	הִתְגַּלּוּ
2	הִתְגַּלִּיתֶן	הִתְגַּלִּיתֶם
1	com.	חִתְגַּלִּינוּ

Partic.

	P.	S.
m.	מִתְגַּלִּים	מִתְגַּלֶּה
f.	מִתְגַּלּוֹת	מִתְגַּלָּה

Annotationes

Ad Præteritum.

Anomalia ſpecialis verbi שָׁחָה notanda eſt; quod tertiam radicalem geminat; ſed prior con vertitur in ו conſonam commodioris pronunciationis cauſſa, ut הִשְׁתַּחֲוָה *incurvavit ſe*; ת autem, & ש pro more tranſponuntur.

Ad

Ad Imperativum.

Cum Apocopa eſt הִתְחַל *ægrotum age*.

Ad Futurum.

Apocope: יִתְגַּל *reteget ſe*.

Anomalia [יִשְׁתַּחוּ] quod regulariter Apocopæ ratione deberet eſſe יִשְׁתַּחוּ vel יִשְׁתַּחַו.

CAPUT XXXIV.

De Verbis dupliciter imperfectis.

Cum hæc verba plurimum negotii ſtudioſæ juventuti propter duplicem anomaliam faceſſere ſoleant, viſum eſt nonnulla & horum paradigmata per ſingulas conjugationes proponere, ut facilior ad hebraicam, ut ajunt, veritatem illi pateret aditus. Ac primo quidem

De Verbis deficientibus פ״נ, & *quieſcentibus* ל״א.

Plu.			Præter. Fæm.	Sing. Maſ.	
com.	נָשְׂאוּ	3	נָשְׂאָה	נָשָׂא	3
נְשָׂאתֶן	נְשָׂאתֶם	2	נָשָׂאת	נָשָׂאתָ	2
com.	נָשָׂאנוּ	1	com.	נָשָׂאתִי	1

P.Par-

Partic.

P. S.

m. נוֹשֵׂא נוֹשְׂאִים

f. נוֹשְׂאָה (
נוֹשֵׂאת (נוֹשְׂאוֹת

Pahul.

P. S.

m. נָשׂוּא נְשׂוּאִים

f. נְשׂוּאָה נְשׂוּאוֹת

Infi.

נָשׂוֹא , שׂוֹא vel

שְׂאֵת vel שֵׂאת

P. Imper. S.

נְשָׂא vel שָׂא שְׂאוּ

f. שְׂאִי שְׂאֶנָה

Futur.

Fæm. Sing. Maſ.

1 אֶשָּׂא com.

2 תִּשָּׂא תִּשְּׂאִי

3 יִשָּׂא תִּשָּׂא

Plu.

1 נִשָּׂא com.

2 תִּשְּׂאוּ (
3 יִשְּׂאוּ (תִּשֶּׂאנָה

Niphal.

Præter.

Fæm. Sing. Maſ.

3 נִשָּׂא נִשְּׂאָה

2 נִשֵּׂאתָ נִשֵּׂאת

1 נִשֵּׂאתִי com.

Plu.

3 נִשְּׂאוּ com.

2 נִשֵּׂאתֶם נִשֵּׂאתֶן

1 נִשֵּׂאנוּ com.

P. Parti. S.

m. נִשָּׂא נִשָּׂאִים

f. נִשָּׂאָה נִשָּׂאוֹת

Infin.

הִנָּשֵׂא

P. Imper. S.

m. הִנָּשֵׂא הִנָּשְׂאוּ

f. הִנָּשְׂאִי הִנָּשֶׂאנָה

Futur.

Fæm. Sing. Maſc.

1 אֶנָּשֵׂא com

2 תִּנָּשֵׂא תִּנָּשְׂאִי

3 יִנָּשֵׂא תִּנָּשֵׂא

Plur.

Plu.		
1	נִנָּשֵׂא	com.

2	תִּנָּשְׂאוּ (	תִּנָּשֶׂאנָה
3	יִנָּשְׂאוּ (	

Pihel.

Præter.

	Sing.	
	Maſ.	Fæm.
3	נִשֵּׂא	נִשְּׂאָה
2	נִשֵּׂאתָ	נִשֵּׂאת
1	נִשֵּׂאתִי	com.
	Plu.	
3	נִשְּׂאוּ	com.
2	נִשֵּׂאתֶם	נִשֵּׂאתֶן
1	נִשֵּׂאנוּ	com.

Parti.

	S.	P.
m.	מְנַשֵּׂא	מְנַשְּׂאִים
f.	מְנַשְּׂאָה	מְנַשְּׂאוֹת

Infi.

נַשֵּׂא

Imp.

	S.	P.
m	נַשֵּׂא	נַשְּׂאוּ
f.	נַשְּׂאִי	נַשֶּׂאנָה

Futur.

	Maſ.	Sing. Fæm.
1	אֲנַשֵּׂא	com.
2	תְּנַשֵּׂא	תְּנַשְּׂאִי
3	יְנַשֵּׂא	תְּנַשֵּׂא
	Plu.	
1	נְנַשֵּׂא	com.
2	תְּנַשְּׂאוּ (	תְּנַשֶּׂאנָה
3	יְנַשְּׂאוּ (	

Hiphil.

Præter.

	Sing.	
	Maſ.	Fæm.
3	הִשִּׂיא	הִשִּׂיאָה
2	הִשֵּׂאתָ	הִשֵּׂאת
1	הִשֵּׂאתִי	com.

	Plu.	
3	הִשִּׂיאוּ	com.
2	הִשֵּׂאתֶם	הִשֵּׂאתֶן
1	הִשֵּׂאנוּ	com.

P. Par-

Partic.

	S.	P.
m.	מַשִּׁיא	מַשִּׁיאִים
f.	מַשִּׁיאָה	מַשִּׁיאוֹת

Infin.

הַשִּׁיא vel הַשֵּׁא

Imper.

	S.	P.
m.	הַשֵּׁא	הַשִּׁיאוּ
f.	הַשִּׁיאִי	הַשֶּׁאנָה

Futurum

	Maſ. Sing.	Fæm.
3	אַשִּׁיא	com.
2	תַּשִּׁיא	תַּשִּׁיאִי
3	יַשִּׁיא	תַּשִּׁיא
Plu.		
1	נַשִּׁיא	com.
2	תַּשִּׁיאוּ (	תַּשֶּׁאנָה
3	יַשִּׁיאוּ (	

Hophal.

Præter.

	Maſ. Sing.	Fæm.
3	הֻשָּׁא	הֻשְּׁאָה
2	הֻשֵּׁאתָ	הֻשֵּׁאת
1	הֻשֵּׁאתִי	com.
Plu.		
3	הֻשְּׁאוּ	com.
2	הֻשֵּׁאתֶם הֻשֵּׁאתֶן	
1	הֻשֵּׁאנוּ	com.

Partic.

	S.	P.
m.	מֻשָּׁא	מֻשָּׁאִים
f.	מֻשָּׁאָה	מֻשָּׁאוֹת

Futur.

	Maſ. Sing.	Fæm.
1	אֻשָּׁא	com.
2	תֻּשָּׁא	תֻּשְּׁאִי
3	יֻשָּׁא	תֻּשָּׁא
Plu.		
1	נֻשָּׁא	com.
2	תֻּשְּׁאוּ (	תֻּשֶּׁאנָה
3	יֻשְּׁאוּ (	

Hith-

Hithpahel.

Præter.

Fæm.	Sing.	Maſ.	
הִתְנַשְּׂאָה		הִתְנַשֵּׂא	3
הִתְנַשֵּׂאת		הִתְנַשֵּׂאתָ	2
com.		הִתְנַשֵּׂאתִי	1

Plu.

com.	הִתְנַשְּׂאוּ	3
הִתְנַשֵּׂאתֶן	הִתְנַשֵּׂאתֶם	2
com.	הִתְנַשֵּׂאנוּ	1

P.	Parti.	S.	
מִתְנַשְּׂאִים		מִתְנַשֵּׂא	m.
מִתְנַשְּׂאוֹת		מִתְנַשְּׂאָה	f.

Infini.

הִתְנַשֵּׂא

Imper.

P.	S.	
הִתְנַשְּׂאוּ	הִתְנַשֵּׂא	m.
הִתְנַשֶּׂאנָה	הִתְנַשְּׂאִי	f.

Futur.

Sing.

Fæm.	Maſc.	
com.	אֶתְנַשֵּׂא	1
תִּתְנַשְּׂאִי	תִּתְנַשֵּׂא	2
תִּתְנַשֵּׂא	יִתְנַשֵּׂא	3

Plu.

com.	נִתְנַשֵּׂא	1
תִּתְנַשֶּׂאנָה	תִּתְנַשְּׂאוּ	2
	יִתְנַשְּׂאוּ	3

De Verbis deficientibus פ״נ, *&* *quieſcentibus* ל״ה.

Kal.

Præter.

Fæm.	Sing.	Maſ.	
נָטְתָה		נָטָה	3
נָטִית		נָטִיתָ	2
com.		נָטִיתִי	1

Plu.

com.	נָטוּ	3
נְטִיתֶן	נְטִיתֶם	2
com.	נָטִינוּ	1

P. Par-

נְטֶינָה	נְטִי	f.

Futur.

Fæm.	Sing.	Masc.
com.	אֶטֶּה	1
תִּטִּי	תִּטֶּה	2
תִּטֶּה	יִטֶּה	3

Plu.

com.	נִטֶּה	1
תִּטֶּינָה	(תִּטּוּ	2
	(יִטּוּ	3

P.	Parti.	S.
נוֹטִים	נוֹטֶה	m.
נוֹטוֹת	נוֹטָה	f.

P.	Pahul.	S.
נְטוּיִים	נָטוּי	m.
נְטוּיוֹת	נְטוּיָה	f.

Infi.

נְטוֹת

P.	Imper.	S.
נְטוּ	נְטֵה	m.

Niphal.

Imper.

P.	S.	
הִנָּטוּ	הִנָּטֵה	m.
הִנָּטֶינָה	הִנָּטִי	f.

Futur.
Sing.

Fæm.	Masc.	
com.	אֶנָּטֶה	1
תִּנָּטִי	תִּנָּטֶה	2
תִּנָּטֶה	יִנָּטֶה	3

Plu.

com.	נִנָּטֶה	1
תִּנָּטֶינָה	(תִּנָּטוּ	2
	(יִנָּטוּ	3

Præter.

Fæm.	Sing.	Masc.
נִטְּתָה	נִטָּה	3
נִטֵּית	נִטֵּיתָ	2
com.	נִטֵּיתִי	1

Plur.

com.	נִטּוּ	3
נִטֵּיתֶן	נִטֵּיתֶם	2
com.	נִטֵּינוּ	1

P.	Partic.	S.
נִטִּים	נִטֶּה	m.
נִטּוֹת	נִטָּה	f.

Infin.

הִנָּטוֹת

Pi-

Pihel.

Præter.

Fæm.	Sing. Masc.	
נִטְּתָה	נִטָּה	3
נִטֵּית	נִטֵּיתָ	2
com.	נִטֵּיתִי	1

Plu.

com.	נִטּוּ	3
נִטֵּיתֶן	נִטֵּיתֶם	2
com.	נִטֵּינוּ	1

Partic.

P.	S.	
מְנַטִּים	מְנַטֶּה	m.
מְנַטּוֹת	מְנַטָּה	f.

Infini.

נַטּוֹת

Imper.

P.	S.	
נַטּוּ	נַטֵּה	m.
נַטֶּינָה	נַטִּי	f.

Futur. Sing.

Fæm.	Maf.	
com.	אֲנַטֶּה	1
תְּנַטִּי	תְּנַטֶּה	2
תְּנַטֶּה	יְנַטֶּה	3

Plu.

com.	נְנַטֶּה	1
(	תְּנַטּוּ	2
תְּנַטֶּינָה (	יְנַטּוּ	3

Puhal.

Præter.

Fæm.	Sing. Maf.	
נֻטְּתָה	נֻטָּה	3
נֻטֵּית	נֻטֵּיתָ	2
com.	נֻטֵּיתִי	1

Plu.

com.	נֻטּוּ	3
נֻטֵּיתֶן	נֻטֵּיתֶם	2
com.	נֻטֵּינוּ	1

Partic.

P.	S.	
מְנֻטִּים	מְנֻטֶּה	m.
מְנֻטּוֹת	מְנֻטָּה	f.

Fu-

	Futur. Maſ.	Sing.	Fæm.
1	אֶנָּטֶה		com.
2	תִּנָּטֶה		תִּנָּטִי
3	יִנָּטֶה		תִּנָּטֶה

	Plu.		
1	נִנָּטֶה		com.
2	תִּנָּטוּ (		
3	יִנָּטוּ (		תִּנָּטֶינָה

Hiphil.

	Præter. Maſ.	Sing.	Fem.
3	הִטָּה		הִטְּתָה
2	הִטֵּיתָ		הִטֵּית
1	הִטֵּיתִי		com.

	Plu.		
3	הִטּוּ		com.
2	הִטֵּיתֶם		הִטֵּיתֶן
1	הִטֵּינוּ		com.

Partic.	S.	P.
m.	מַטֶּה	מַטִּים
f.	מַטָּה	מַטּוֹת

Infi.
הַטּוֹת

Imper.	S.	P.
m.	הַטֵּה	הַטּוּ
f.	הַטִּי	הַטֶּינָה

	Futur. Maſc.	Sing.	Fæm.
1	אַטֶּה		com.
2	תַּטֶּה		תַּטִּי
3	יַטֶּה		תַּטֶּה

	Plu.		
1	נַטֶּה		com.
2	תַּטּוּ (		
3	יַטּוּ (		תַּטֶּינָה

Hophal.

	Præter. Maſ.	Sing.	Fæm.
3	הֻטָּה		הֻטְּתָה
2	הֻטֵּיתָ		הֻטֵּית
1	הֻטֵּיתִי		com.

Plu.

Futurum

Fæm.	Sing.	Masc.	
com.		אֶטֶּה	1
תַּטִּי		תַּטֶּה	2
תַּטֶּה		יַטֶּה	3
	Plu.		
com.		נַטֶּה	1
		(תַּטּוּ	2
תַּטֶּינָה		(יַטּוּ	3

Plu.

com.	הִטּוּ	3
הִטִּיתֶן	הִטִּיתֶם	2
com.	הִטִּינוּ	1

Part.

P.	S.	
מֻטִּים	מֻטֶּה	m.
מֻטּוֹת	מֻטָּה	f.

De Verbis quiescentibus פ״י, & ל״א.

Kal.

Infini.

יְצוֹא vel צֵאת

P.	Imper	S.	
צְאוּ		צֵא	m.
צֶאנָה		צְאִי	f.

Futurum

Fæm.	Sing.	Masc.	
com.		אֵצֵא	1
תֵּצְאִי		תֵּצֵא	2
תֵּצֵא		יֵצֵא	3
	Plu.		
com.		נֵצֵא	1
		(תֵּצְאוּ	2
תֵּצֶאנָה		(יֵצְאוּ	3

Præter.

Fæm.	Sing.	Masc.	
יָצְאָה		יָצָא	3
יָצָאת		יָצָאתָ	2
com.		יָצָאתִי	1
	Plu.		
com.		יָצְאוּ	3
יְצָאתֶן		יְצָאתֶם	2
com.		יָצָאנוּ	1

Parti.

P.	S.	
יוֹצְאִים	יוֹצֵא	m.
יוֹצְאוֹת	(יוֹצְאָה	f.
	(יוֹצֵאת	

Hiphil.

Præter.

	Masc.	Sing.	Fæm.
3	הוֹצִיא		הוֹצִיאָה
2	הוֹצֵאתָ		הוֹצֵאת
1	הוֹצֵאתִי		com.

Plu.

3	הוֹצִיאוּ	com.
2	הוֹצֵאתֶם	הוֹצֵאתֶן
1	הוֹצֵאנוּ	com.

Parti.

	S.	P.
m.	מוֹצִיא	מוֹצִיאִים
f.	מוֹצִיאָה	מוֹצִיאוֹת

Infi.

הוֹצִיא

Imper.

	S.	P.
m.	הוֹצִיא	הוֹצִיאוּ
f.	הוֹצִיאִי	הוֹצֶאנָה

Futur.

Sing.

	Masc.	Fæm.
1	אוֹצִיא	com.
2	תּוֹצִיא	תּוֹצִיאִי
3	יוֹצִיא	תּוֹצִיא

Plu.

1	נוֹצִיא	com.
2	(תּוֹצִיאוּ	תּוֹצֶאנָה
3	(יוֹצִיאוּ	

Hophal.

Præteritum

	Masc.	Sing.	Fæm.
3	הוּצָא		הוּצְאָה
2	הוּצֵאתָ		הוּצֵאת
1	הוּצֵאתִי		com.

Plu.

3	הוּצְאוּ	com.
2	הוּצֵאתֶם	הוּצֵאתֶן
1	הוּצֵאנוּ	com.

Partic.

	S.	P.
m.	מוּצָא	מוּצָאִים
f.	מוּצָאָה	מוּצָאוֹת

Fu-

Futur.

	Fæm. Sing.	Maſ.
1	com.	אוּצָא
2	תּוּצְאִי	תּוּצָא
3	תּוּצָא	יוּצָא

Plu.

1	com.	נוּצָא
2	תּוּצֶאנָה	(תּוּצְאוּ
3		(יוּצְאוּ

De quieſcentibus פ״י, *&* ל״ה.

Kal.

Præter.

	Fæm. Sing.	Maſ.
3	יָרְתָה	יָרָה
2	יָרִית	יָרִיתָ
1	com.	יָרִיתִי

Plu.

3	com.	יָרוּ
2	יְרִיתֶן	יְרִיתֶם
1	com.	יָרִינוּ

P.	Benoni	S.
	יוֹרִים	יוֹרֶה m.
	יוֹרוֹת	יוֹרָה f.

P.	Pahul.	S.
	יְרוּיִם	יָרוּי m.
	יְרוּיוֹת	יְרוּיָה f.

Infi.

יְרֹה vel יְרוֹת

Imper.

P.		S.
יְרוּ		יְרֵה m.
יְרֶינָה		יְרִי f.

Futur.

	Fæm. Sing.	Maſ.
1	com.	אִירֶה
2	תִּירִי	תִּירֶה
3	תִּירֶה	יִירֶה

plu.

1	com.	נִירֶה
2	תִּירֶינָה	(תִּירוּ
3		(יִירוּ

Niphal.

Præter.

	Maſ.	Sing.	Fæm.
3	נוֹרַת		נוֹרְתָה
2	נוֹרֵיתָ		נוֹרֵית
1	נוֹרֵיתִי		com.

Plu.

3	נוֹרוּ	com.
2	נוֹרֵיתֶם	נוֹרֵיתֶן
1	נוֹרֵינוּ	com.

Parti.

	S.	P.
m.	נוֹרֶה	נוֹרִים
f.	נוֹרָה	נוֹרוֹת

Infi.

הִיָּרֵה vel הִוָּרוֹת vel הִיָּרוֹת

Imper.

	S.	P.
m.	הִיָּרֵה	הִיָּרוּ
f.	הִיָּרִי	הִיָּרֶינָה

Futur.

	Maſ.	Sing.	Fæm.
1	אִיָּרֶה		com.
2	תִּיָּרֶה		תִּיָּרִי
3	יִיָּרֶה		תִּיָּרֶה

Plu.

1	נִיָּרֶה	com.
2	תִּיָּרוּ (	תִּיָּרֶינָה
3	יִיָּרוּ (	

Hiphil.

Præter.

	Maſ.	Sing.	Fæm.
3	הוֹרָה		הוֹרְתָה
2	הוֹרֵיתָ		הוֹרֵית
1	הוֹרֵיתִי		com.

Plu.

3	הוֹרוּ	com.
2	הוֹרֵיתֶם	הוֹרֵיתֶן
1	הוֹרֵינוּ	com.

Partiç.

	S.	P.
m.	מוֹרֶה	מוֹרִים
f.	מוֹרָה	מוֹרוֹת

Infi.

הוֹרוֹת

P. Im-

	Imper.	
	P.	S.
m.	הוֹרוּ	הוֹרֵה
f.	הוֹרֶינָה	הוֹרִי
	Futur.	
	Fæm. Sing.	Maſ.
1	com.	אוֹרֶה
2	תּוֹרִי	תּוֹרֶה
3	תּוֹרֶה	יוֹרֶה
	Plu.	
1	com.	נוֹרֶה
2	תּוֹרֶינָה	(תּוֹרוּ
3		(יוֹרוּ

Hophal.

	Præter.	
	Fæm. Sing.	Maſ.
3	הוֹרְתָה	הוֹרָה
2	הוֹרֵית	הוֹרֵיתָ
1	com.	הוֹרֵיתִי
	Plu.	
3	com.	הוֹרוּ
2	הוֹרֵיתֶן	הוֹרֵיתֶם
1	com.	הוֹרֵינוּ
	P. Patic.	S.
m.	מוֹרִים	מוֹרֶה
f.	מוֹרוֹת	מוֹרֶת
	Futur. Sing.	
	Fæm.	Maſc.
1	com.	אוֹרֶה
2	תּוֹרִי	תּוֹרֶה
3	תּוֹרֶה	יוֹרֶה
	Plu.	
1	com.	נוֹרֶה
2	תּוֹרֶינָה	(תּוֹרוּ
3		(יוֹרוּ

De quieſcentibus ע״ו*, &* ל״א.

Kal.

	Præter.	
	Fæm. Sing.	Maſ.
3	בָּאָה	בָּא
	G 3	Plu.
2	בָּאת	בָּאתָ
1	com.	בָּאתִי

Plu.

3 בָּאוּ com.

2 בָּאתֶם בָּאתֶן

1 בָּאנוּ com.

P. Part. S.

m בָּא בָּאִים

f. בָּאָה בָּאוֹת

Infini.

בּוֹא

P. Imper. S.

m. בּוֹא בּוֹאוּ

f. בּוֹאִי בּוֹאֶינָה

Futur.

Fæm. Sing. Masc.

1 אָבוֹא com.

2 תָּבוֹא תָּבוֹאִי

3 יָבוֹא תָּבוֹא

Plu.

1 נָבוֹא com.

2 תָּבוֹאוּ (

3 יָבוֹאוּ (תָּבוֹאנָה

Hiphil.

Præter.

Fæm. Sing. Maſ.

3 הֵבִיא הֵבִיאָה

2 הֵבֵאתָ הֵבֵאת

1 הֵבֵאתִי com.

Plu.

3 הֵבִיאוּ com.

2 הֵבֵאתֶם הֵבֵאתֶן

1 הֵבֵאנוּ com.

P. Parti. S.

m. מֵבִיא מְבִיאִים

f. מְבִיאָה מְבִיאוֹת

Infin.

הָבִיא

Imper.

P. S.

m. הָבִיא הָבִיאוּ

f. הָבִיאִי הָבֵאנָה

Futur.

Sing.

Fæm. Maſ.

1 אָבִיא com.

2 תָּבִיא תָּבִיאִי

3 יָבִיא תָּבִיא

Plu.

1 נָבִיא com.

2 תָּבִיאוּ (

3 יָבִיאוּ (תָּבֵאנָה

Ho-

Hophal.

	Præter.	
	Maſ. Sing.	Fæm.
3	הוּבָא	הוּבְאָה
2	הוּבֵאתָ	הוּבֵאת
1	הוּבֵאתִי	com.
	Plur.	
3	הוּבְאוּ	com.
2	הוּבֵאתֶם	הוּבֵאתֶן
1	הוּבֵאנוּ	com.
	S. Partic.	P.
m.	מוּבָא	מוּבָאִים
f.	מוּבָאָה	מוּבָאוֹת

	Futur. Sing.	
	Maſ.	Fæm.
1	אוּבָא	com.
2	תּוּבָא	תּוּבְאִי
3	יוּבָא	תּוּבָא
	Plu.	
1	נוּבָא	com.
2	תּוּבְאוּ)	תּוּבֶאנָה
3	יוּבְאוּ)	

CAPUT XXXV.

De Verborum affixis.

Affixa, quæ verbis adduntur, ex integris nata ſunt hujuſmodi.

Ex אֲנִי fit ־ַנִי , ־ֶנִי , ־ֶנִּי *me.*

Ex נַחְנוּ fit ־ַנוּ , ־ֶנוּ , ־ֶנּוּ *nos.*

Ex אַתָּה fit ךָ *te.*

Ex אַתֶּם fit כֶם *vos.*

Ex אַתְּ fit ךְ *te.*

Ex אַתֶּן fit כֶן *vos.*

Ex הוּא fit וּ, ו, ָהוּ, ֵהוּ, & ֶנּוּ *illum*.

Ex הֵם fit ֵם, ָם, מוֹ *eos*.

Ex הִיא fit ָהּ, ָהּ, & ֶנָּה *am*.

Ex הֵן fit ֵן, ָן *eas*.

Cæterum cum eædem pene leges, & mutandorum punctorum caussæ verbis, & nominibus communes sint, non est, quod quisquam novam ex hoc capite difficultatem sibi oriri existimet. Hæc in genere notentur.

1. נִי *me*; נוּ *nos* jungi præterito tantum; nam reliquis ֵנִי, & ֵנוּ.

2. ֶנּוּ, & ֵהוּ *illum* ֶנָּה *illam* omnibus temporibus affigi, excepto præterito quod amat ָהוּ, vel ו & ָה, vel ָהּ.

3. ֵם, & ֵן Imperativo, & Futuro tantum; aliis ָם, & ָן. Multa tamen excipiuntur.

4. Secunda pluralis præter. in utroque genere ultimam terminationem mutat in vau surek; ut a פְּקַדְתֶּם fit פְּקַדְתּוּהוּ *visitastis illum*.

5. Vox vocali finita nudum affixum recipit: ut פְּקָדוּהוּ *visitaverunt illum*.

6. Affixa adduntur etiam verbo, quod habeat vel ה; vel ל, paragogicum.

Ver-

Verba Perfecta cum Affixis.

Kal.

Præteritum.

פָּקַד *visitavit.*

eos	(פְּקָדָם	*eum*	(פְּקָדוֹ
	(פְּקָדָמוֹ		(פְּקָדָהוּ
eas	פְּקָדָן	*eam*	פְּקָדָהּ
vos	פְּקַדְכֶם	*te*	פְּקָדְךָ
vos	פְּקַדְכֶן	*te*	פְּקָדֵךְ
nos	פְּקָדָנוּ	*me*	פְּקָדַנִי

Kametz penult. mutatur in sceva, & pathach in Kametz, exceptis כֶם, & כֶן, ante quæ manet.

פָּקְדָה *visitavit* f.

eos	(פְּקָדָתָם	*eum*	(פְּקָדַתְהוּ
	(פְּקָדָתַם		(פְּקָדַתּוּ
eos	(פְּקָדָתָן	*eam*	פְּקָדַתָּה
	(פְּקָדָתַן		
vos	פְּקַדְתְכֶם	*te*	פְּקָדַתְךָ
vos	פְּקַדְתְכֶן	*te*	פְּקָדָתֵךְ
nos	פְּקָדַתְנוּ	*me*	פְּקָדַתְנִי

Kametz, & sceva transponuntur, & terminatio הָ mutatur in תַ exceptis כֶם, & כֶן ante quæ est תָ.

פְּקַדְתָּ

פְּקַדְתָּ *visitasti.*

eum (פְּקַדְתּוֹ פְּקַדְתָּהוּ)	eos (פְּקַדְתָּם פְּקַדְתָּמוֹ)
eam פְּקַדְתָּהּ	eas פְּקַדְתָּן
me פְּקַדְתַּנִי	nos פְּקַדְתָּנוּ

Terminatio cholem mutatur in Kametzchatuph; ut יְכָלְתָּהּ *comedisti eam.*

פָּקַדְתְּ *visitasti.* fœm.

eum (פְּקַדְתִּיו פְּקַדְתִּיהוּ)	eos (פְּקַדְתִּים)
eam פְּקַדְתִּיהָ	eas פְּקַדְתִּין
me פְּקַדְתִּינִי	nos פְּקַדְתִּינוּ

Sceva ultimum mutatur in Chirek, post quod additur jod, tanquam altera non fœminini generis.

Hac eadem ratione adduntur affixa voci פָּקַדְתִּי *visitavi*; quæ sensu ab secunda persona distinguenda.

פָּקְדוּ *visitaverunt.*

eum פְּקָדוּהוּ	eos פְּקָדוּם
eam פְּקָדוּהָ	eas פְּקָדוּן
te פְּקָדוּךָ	vos פְּקָדוּכֶם
te פְּקָדוּךְ	vos פְּקָדוּכֶן
me פְּקָדוּנִי	nos פְּקָדוּנוּ

פְּקַדְתֶּם

פְּקַדְתֶּם *visitavistis.*

פְּקַדְתּוּהוּ *eum*	פְּקַדְתּוּם *eos*
פְּקַדְתּוּהָ *eam*	פְּקַדְתּוּן *eas*
פְּקַדְתּוּנִי *me*	פְּקַדְתּוּנוּ *nos*

פָּקַדְנוּ *visitavimus.*

פְּקַדְנוּהוּ *eum*	פְּקַדְנוּם *eos*
פְּקַדְנוּהָ *eam*	פְּקַדְנוּן *eas*
פְּקַדְנוּךָ *te*	פְּקַדְנוּכֶם *vos*
פְּקַדְנוּךְ *te*	פְּקַדְנוּכֶן *vos*

Participiorum Syntaxim cum affixis vide in nominibus.

Infinitivus.

פְּקוֹד *visitare.*

פָּקְדוֹ)	
פָּקְדֵהוּ) *eum*	פָּקְדָם *eos*
פָּקְדֶנּוּ)	
פָּקְדָהּ)	
פָּקְדֶהָ) *eam*	פָּקְדָן *eas*
פָּקְדֶנָּה)	
פָּקְדְךָ *te*	פָּקְדְכֶם *vos*
פָּקְדֵךְ *te*	פָּקְדְכֶם *vos*
פָּקְדֵךְ	

vos (פְּקָדְכֶן / פְּקֻדְכֶן)	se פָּקְדֵךְ
nos פָּקְדֵנוּ	me (פָּקְדִי) (פָּקְדֵנִי)

Terminatio cholem corripitur in Kametzchatuph, & transfertur ad primam radicalem, cujus sceva ad secundam. Terminatio vero pathach mutatur in sceva; propter quod antecedens sceva in Chirek.

Imperativi Mas. singularis suscipit affixa ad formam infinitivi. Secundæ fæmin. sing., & secundæ plur. nuda adduntur affixa. Secunda vero fæm. plur. amat pronomina separata.

Futurum.

יִפְקֹד *visitabit*.

	(יִפְקְדוֹ
eos יִפְקְדֵם	eum (יִפְקְדֵהוּ
	(יִפְקְדֶנּוּ
	(יִפְקְדֵה
eas יִפְקְדֵן	eam (יִפְקְדָה
	(יִפְקְדֶנָּה
vos יִפְקָדְכֶם	te יִפְקָדְךָ
vos יִפְקָדְכֶן	te יִפְקְדֵךְ
nos יִפְקְדֵנוּ	me יִפְקְדֵנִי

Cholem correptum est in sceva, exceptis כֶם, כֶן, & ךָ, ante quæ mutatur in Kametzchatuph.

Ter-

Terminatio autem pathach mutatur in Kametz, ut יִשְׁלָחֲךָ *mittet te*; quod obſervetur & in Imperativo. Quod ad reliquas perſonas attinet vel hoc eodem modo junguntur affixa, vel nuda ſine ulla mutatione.

Pihel *cum affixis*.

Tzere mutatur per totam conjugationem in ſceva, ut פִּקְּדוֹ: ſi vero aliud ſceva ſequatur, ut ante ךָ, כֶם ,כֶן, tunc tranſit in ſægol, vel pathach; ut בֵּרַכְךָ *benedixit tibi*. Cæterum eadem omnino affigendi affixa ratio in Pihel, quæ obſervata fuit in Kal.

Hiphil.

Nullam patitur difficultatem, quia affixa adduntur formæ Chirek.

Verba deficientia פנ, *cum affixis*.

Kal.

Præteritum formam פָּקַד prorſus imitatur.

Infinitivus ad nominum ſyntaxim, quæ duplici gaudent ſægol; ut גִּשְׁתּוֹ *accedere eum* a גֶּשֶׁת.

Imperativus pathach mutat in Kametz, ut in perfectis; ut קָחֶנּוּ *accipe eum*: idem fit in Futuro.

Pihel, & Hiphil communem ſequuntur analogiam.

Ver-

Verba deficientia ע״ *cum affixis.*

Kal.

In Præterito nulla mutatio.

In Infini. & Imper. & Futur. Cholem corripitur in Kibbutz, aut Kametzchatuph sequente Daghes; ut סֻבִּי *circumdare me.* Kametz præterea sub characteristicis Futuri convertitur in sceva; ut יְשָׁדֵּם *vastabit eos.*

Pihel.

Omnia Analoga.

Hiphil.

In Præterito tertiæ personæ mutant tzere in sceva compositum; reliquæ immutatæ manent; ut הֲדִמָּנוּ *silere fecit nos.*

In futuro Imper. & Infinit. Kametz sub formativis corripitur in sceva; ut יְסִבֵּנִי *circumduxit me.*

Verba Quiescentia ע״ *cum affixis.*

Kal.

Præteritum ad formam פָּקַד.

Infinitivus ad formam nominum cum duplici segol.

Imperativus vel definit in pathach, & mutatur in Kametz, ut דָּעֵהוּ *cognosce eum*; vel definit in tzere, & transit in sceva.

In

In Futuro eadem mutationis ratio, ac in Imper. Pihel, Hiphil ad formam perfectorum suscipiunt affixa.

Verba Quiescentia ע״ *cum affixis.*

Kal.

Præteritum retinet semper suum Kametz; ut שָׂמוֹ *posuit illum.*

In Infiniti. & Imper. nihil mutatur, ut שׂוּמוֹ *ponere eum*; aliquando tamen Euphoniæ caussa convertitur Surek in Kibbutz, ut בְּקֻמָהּ *cum surgeret ipsa.*

In Futuro Kametz sub formativis transit in sceva; ut תְּצוּדֵנִי *venaberis me.*

Pihel.

Omnia ad formam פִּקֵּד.

Hiphil.

In præterito tzere sub tertiis personis in sceva compositum mutatur; ut הֲמִיתִיו *morte affeci eum.*

In Infin. Kametz in sceva compositum; ut בַּהֲכִינוֹ *cum aptaret ille*: idem in Imper. & Futuro.

Verba Quiescentia לא״ *cum affixis.*

Kal.

In præterito semper retinetur posterius Kametz; prius de more in sceva mutatur; ut מְצָאָהּ *invenit eam.*

In-

Infinitivus mutatur, ut in perfectis; ut בְּקָרְאִי *cum clamarem ego*.

In Imper. & Futuro nulla mutatio, ut יִמְצָאָהּ *inveniet eam*.

Pihel, & Hiphil perfectorum legem sequuntur.

Verba Quiescentia ל״ה *cum affixis*.

Kal.

Præteritum in tertiis personis abjicit ה, & retinet prius Kametz; ut עָשָׂהוּ *fecit eum*. In reliquis mutat de more Kametz in sceva: ut קְנִיתוֹ *aquisivisti eum*.

Infinitivus ות proprie suscipit affixa; ut בִּבְנוֹתְכֶם *in extruendo vos*.

In Imperat. abjicitur ה, ut נְחֵנִי *deduc me*; idem accidit & Futuro.

In Pihel, & Hiphil abjecto ה reliqua sunt analoga.

PARS SECUNDA

De Syntaxi, ſive vocum Structura.

CAPUT I.

De Nominum Constructione.

1. SUbſtantivum cum ſubſtantivo ejuſdem rei genere, & numero etſi fere ſemper convenit, aliquando tamen genere diſcrepat; Exod. 22. 31. בָּשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה *caro in agro diſcerptum*, ideſt נִטְרָף *quæ ſit diſcerpta*, vel *diſcerptum quid*, cui correſpondet locutio græca; *ἱερὸν ἡ βυλὴ ſacrum conſultatio*, & Latina, *Fama malum*.

2. Periphraſtice pro adjectivo uſurpatur ſubſtantivum præpoſitis præpoſitionibus ב, מ, ſive מִן, aut ל; Jer. 5. 6. אַרְיֵה מִיַּעַר *Leo de ſylva*, ideſt ſylveſtris: cujus generis eſt apud Latinos *Aper de ſylva*. Ac in hoc loquendi genere ſæpe adhibetur infinitivus pro nomine; Pſal. 38. 1. מִזְמוֹר לְהַזְכִּיר *pſalmus ad commemorandum*, ideſt *μνημονευτικός*.

3. Aliquando etiam eſt adverbium loco adjectivi Prov. 3. 25. מִפַּחַד פִּתְאֹם *a pavore ſubito*. Talia Græcis, & Latinis Familiaria.

4. Duorum ſubſtantivorum poſterius frequenter eſt adjectivi circumſcriptio; Judic. 7. 13. אִישׁ לָשׁוֹן *vir linguæ*; ideſt, *maledicus*: ſic Luc. 22. ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος *de ſermonibus gratiæ*, ideſt *gratio-*

tiosis. In hac structura sæpe accidere solet hypallage, qua id, quod loco epitheti, & adjectivi est, præcedit; Psal. 1. 1. אַשְׁרֵי הָאִישׁ *beatitudines viri*, pro *vir beatitudinum*, idest *vir beatus*. Sic Matth. 5. 22. γέεννα πυρὸς *Gehenna ignis* pro *ignis Gehennæ*. Multæ huc referendæ elegantiæ, & hebraismi insignes cum nomine בֵּן *filius*: dicitur enim בֶּן קֶשֶׁת *filius arcus*, idest *sagitta*: בֶּן מָוֶת *filius mortis*, idest *reus mortis*: בֶּן בָּקָר *filius bovis*, idest *vitulus subrumus*; בֶּן גָּרְנִי *filius areæ meæ*, idest *frumentum in area mea trituratum*; & alia id genus prope innumera, quæ & apud Græcos, & Latinos usitatissima sunt. Sic Matth. 9. οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας *filii regni*, & 81. ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας *filius perditionis*.

5. Nomina יְהוָה, אֱלֹהִים, אֵל pro adjectivis *divinum*, *summum*, *excellentissimum* sæpissime in Scripturis usurpantur; Psal. 80. 11. אַרְזֵי אֵל *cedri Dei*, idest *maximæ*.

6. Genitivus possessoris per ל indicatur, Psal. 90. תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה *oratio Mosis*, quod Rabbini exprimunt per שֶׁל.

7. Cum duo synonyma se invicem regunt, auxesis indicatur; Psal. 16. 5. יְהוָה מְנָת חֶלְקִי *dominus pars partis meæ*, hoc est, *omnimoda pars mea*.

8. Regimen nominum fit etiam intercedentibus præpositionibus, & pronomine אֲשֶׁר, vel שֶׁ expresso, vel subintellecto. Ezech. 21. 12. מְגוּרֵי אֶל חֶרֶב

מְקוֹם חֶרֶב *formidines ad gladium*, ideſt *gladii* : מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ *loco, quo cadit arbor* Job. 18. 21. קִרְיַת חָנָה דָוִד *urbs (in qua) caſtra metatus eſt David*. Jeſ. 29. 1.

9. Subſtantiva ſæpe regunt infinitum, tanquam nomen genitivi caſus : Ruth. 1. 1. בִּימֵי שְׁפוֹט הַשֹּׁפְטִים *in diebus judicare judices*; ideſt, *quibus judicabant Judices*. Et quandoque pro infinito reperitur participium, Jer. 2. 17. בְּעֵת מוֹלִיכֵךְ *tempore, quo duxi te*, pro הוֹלִיכֵךְ.

10. Subſtantiva verbalia ſive conſtructa, ſive abſoluta aliquando etiam regunt caſum ſuorum verborum, quæ nomina juxta Kimchium infinitivi vicem gerunt : Jeſ. 11. 9. מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת־יְהוָה *plena terra cognitione Dominum*, pro דַּעַת יְהוָה *cognitione Domini*. Sic apud Plautum *quid tibi hanc curatio eſt rem?*

11. Adjectiva, quæ cupiditatem, deſiderium, curam, copiam, metum, notitiam ſignificant, quæque partitive, ac diſtributive ſumuntur, hiſque ſimilia, & contraria, genitivo gaudent; Jerem. 32. 19. גְּדוֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה *magnus conſilio, & multus opere*.

12. Comparativum exprimitur beneficio præpoſitionis מִן; Ezech. 28. 3. חָכָם אַתָּה מִדָּנִיֵּאל *ſapiens tu præ Daniele*; hoc eſt, *ſapientior Daniele*; Rabbini vero uſurpant etiam adverbium יוֹתֵר

magis: ut גְּדוֹלָה תוֹרָה יוֹתֵר מֵהַחָכְמָה *magna lex magis quam ſapientia*.

14. Superlativum vero exprimitur 1. per adverbium מְאֹד. Geneſ. 1. מְאֹד טוֹב *optimum*. 2. per repetitionem ejuſdem ſubſtantivi; Cant. 1. 1. שִׁיר הַשִּׁירִים *canticum canticorum*: 3. per præp. בּ Cant. 1. 8. הַיָּפָה בַּנָּשִׁים *pulcherrima mulierum*. 4. per adjectivum continuo repetitum, ut רַע רַע *peſſimum*.

15. Diſtributio apud Hebræos notatur repetito ſubſtantivo in numero ſing. Alterum enim loco adjectivi diſtributivi eſt, quo carent Hebræi, Genes. 7. 9. שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ *duo duo*, ideſt, *bina ingreſſa ſunt*. Subſtantivum autem plur. num. continuo geminatum majorem multitudinem ſignificat: Joel. 3. 14. הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים *turbæ, turbæ*; nempe, *maxima populorum multitudo*.

Appendices.

1. Nomina בַּעַל, אֱלֹהִים, אָדוֹן ex uſu linguæ ad ſummam perſonæ dignitatem ſignificandam efferuntur numero plurali, antecedente ſingulari: Geneſ. 42. 30. הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ *vir dominus terræ*, pro אָדוֹן.

2. Subſtantivum plurale jungitur cum adjectivo ſingulari ad denotandam diſtributionem, ſeu partitionem: Pſal. 119. 139. יָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ *rectum judi-*

dicia tua ; hoc eſt, *rectum unumquodque judiciorum tuorum*.

3. Quandoque duobus ſubſtantivis ſubjicitur adjectivum, quod poſteriori convenit, cum deberet convenire priori: 1. Sam. 2. 4. קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים *arcus fortium confractorum*, pro חַתָּה *confractus*.

4. Nonnunquam eſt ellipſis ſubſtantivi commode ſubintellecti: Gen. 8. 5. בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ *in decimo in uno menſis*; hoc eſt, *menſe decimo, die primo menſis*.

5. Aliquando adjectivum deficit: Prov. 18. 22. מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב *inveniens uxorem invenit bonum*; nempe אִשָּׁה טוֹבָה *uxorem bonam*.

6. Enallage figura apud Hebræos hic frequentiſſima eſt: 1. numeri, Ezech. 48. 11. הַכֹּהֲנִים הַמְקֻדָּשׁ *ſacerdotibus ſanctificato*, pro הַמְקֻדָּשִׁים *ſanctificatis*. 2. numeri cardinalis pro ordinali; Geneſ. 1. 5. יוֹם אֶחָד *dies unus*, pro רִאשׁוֹן *primus*: ſic 1. Corinth. κτ̃ μιὰν σαββάτων *in unam Sabbathorum*; ideſt πρώτην *primam*. 3. generis: 1. Reg. 19. 11. רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק *ventus magnus, & vehemens*: 4. nominis abſoluti pro conſtructo: Exod. 28. 17. טוּרִים אֶבֶן *ordines lapidis*, pro טוּרֵי. 5. conſtructi pro abſoluto: Num. 5. 18. מֵי הַמָּרִים *aquæ amaræ* pro מַיִם.

CAPUT II.

De Syntaxi pronominum cum Nominibus & primo

Præfixorum שׁ, & הַ.

שׁ Præfigitur omnibus nominibus, pronominibus, verbis, & participiis. Eccl. 2. 21. בְּחָכְמָה שֶׁעֲמָלוֹ *cujus labor est in sapientia.*

ה Quadruplici de caussa potissimum adhibetur; primo valet articulum Græcorum ὁ, ἡ, τὸ: secundo emphasim denotat, ac ad rem certam, & notam significandam usurpatur, & dicitur הֵא הַיְּדִיעָה *he cognitionis.* Tertio ex linguæ usu præfigitur ad luxuriem, eam tamen elegantem; quarto vicem gerit aliquando pronominis שׁ. Jos. 10. 24. הֶהָלְכוּ אִתּוֹ *qui iverunt cum eo.* Non præfigitur nominibus constructis, nec propriis hominum, nec cum affixis conjunctis: quia hujusmodi nomina per se ipsa sui notitiam exhibent, ac alio cognitionis signo opus non habent.

Secundo Pronominis Separati cum Nomine.

1. Pronomen separatum eleganter ponitur loco verbi substantivi הָיָה, præsertim si careat præfixo הַ Eccles. 1. 10. זֶה חָדָשׁ הוּא *hoc novum est.*

2. Quo-

2. Quoties demonstrativum repetitur, distributio indicatur: Jes. 6. 3. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה & *clamavit hic ad hunc*, idest, *alter ad alterum*.

3. Eleganter Hebræi cum pronomine אֲשֶׁר relativo conjungunt personale vel integrum, vel affixum, quod ad sensum plane redundat; quæ loquendi ratio Latinis, Græcisque ignota est: 2. Sam. 6. אֲשֶׁר אָמַרְתְּ עִמָּם *quibus locuta es cum eis*. Qua in constructione sæpe est ellipsis relativi אֲשֶׁר; Psal. 11. 4. יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ *dominus in cælo sedes ejus*, pro יְהוָה אֲשֶׁר *dominus cujus* &c. Et pro altero pronomine frequentissime usurpatur adverbium שָׁם, præcipue cum de loco sermo habetur: Gen. 3. 23. לַעֲבוֹד אֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם *ad colendam terram, ex qua sumptus erat inde*; pro לֻקַּח מִמֶּנָּה.

4. Aliquando pronomen additur substantivo pleonastice ad majorem emphasim, & evidentiam cum alioquin etiam solum substantivum sufficeret: Jes. 8. 13. אֶת־יְהוָה הַצְּבָאוֹת אוֹתוֹ תַקְדִּישׁוּ *dominum exercituum ipsum sanctificate*.

5. Pronomen interrogativum personæ מִי substantivo postpositum possessoris genitivum denotat; & sæpe gaudet præp. לְ: Genes. 24. 23. בַּת־מִי אַתְּ *filia cujus tu?* & Gen. 32. 17. לְמִי אַתָּה *cujus tu?* Videtur aliquando esse & interrogativum rei: Jud. 13. 17. מִי שְׁמֶךָ *quod nomen tuum?*

6. Interrogativum rei מָה, מַה, מָה usurpatur non raro citra interrogationem; Psal. 89. 48. זְכָר־אֲנִי מֶה חָלֶד *recordare, ego quod tempus*, scil. *vitæ habeam*.

7. מַה sequente relativo שֶׁ, exponitur per id: מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה; *id quod fuit, idem, quod erit*. Sic apud Rabbinos מִי שֶׁ *is qui*, מַה שֶׁ *id quod* frequentissima locutio est.

Appendices.

1. Latinorum more pronomen aliquando numero, & genere cum substantivo propiore convenit, cum remotiori respondere deberet antecedenti: Levit. 25. 33. כִּי בָתֵּי עָרֵי הַלְוִיִּם הִיא אֲחֻזָּתָם *nam domus civitatum Levitarum ipsa possessio eorum*, pro הֵם: sic Cic. & *nunc domicilia conjuncta, quas urbes dicimus*.

2. Pronomen זֶה pleonastice, eleganter tamen, nominibus numeralibus, adverbio עַתָּה, & pronominibus מַה, & לָמָּה additur: Num. 14.22. זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים *jam decem vicibus*. 1. Reg. 17. 24. עַתָּה זֶה יָדַעְתִּי *nunc jam cognosco*.

3. Usitatissima est hic ellipsis, primo nominis substantivi; Num. 13. 18. עֲלוּ זֶה *ascendite hac*, pro בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה *per viam hanc*. Secundo relativi שֶׁ

vel

vel אֲשֶׁר : Pſalm. 71. 18. לְכָל־יָבוֹא *omni veniet*, pro לְכָל־אֲשֶׁר *omni, qui veniet*. Tertio ſubſtantivi antecedentis, & relativi ſimul : 1. Paral. 15. 12. אֶל־הֲכִינוֹתִי לוֹ *ad preparavi ei*, ſcilic. אֶל מָקוֹם אֲשֶׁר ad *locum, quem præparavi ei*.

4. Eleganter tum nominibus, tum verbis additur pronomen dativi caſus : Hoſ. 8. 9. פֶּרֶא בּוֹדֵד לוֹ *onager ſolitarius ſibi*.

5. Elegans etiam eſt, & emphatica repetitio affixi, & ejuſdem integri; Pſal. 9. 7. אָבַד זִכְרָם הֵמָּה *periit memoria eorum ipſi*; ſcil. *ipſi*, inquam, , *perierunt*.

6. Eſt etiam in pronominum conſtructione figura enallage, per quam primo pronomen diſcrepat genere a ſuo antecedente: Geneſ. 2. 15. וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ : *& collocavit illum in horto Eden ad colendum eum*, & *cuſtodiendum eum*; pro לְעָבְדוֹ וּלְשָׁמְרוֹ : ſecundo ſubſtantivo plurali reſpondet pronomen ſingulare, aut contra, quo locutionis genere fere diſtributio notatur : & hæc dicitur enallage numeri : Joſ. 2. 4. וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנוֹ, *& accepit mulier duos viros, & abſcondit illum*; ideſt *unumquemque eorum*.

7. Verba etiam, quæ dativum, vel Accuſativum, vel Ablativum cum præpoſitione regunt, elliptico quodam loquendi genere amant affixa, quæ addi non

non solent, nisi verbis, quæ nudum accusat. desiderant: ut נְתַתָּנִי pro נָתַתָּ לִי *dedisti mihi*, Jos. 15. 19.

CAPUT III.

De Verborum Syntaxi.

OMissis illis, quæ communem Latinorum structuram sequuntur, ea tantum proponemus; quorum syntaxis ab aliis aliena linguæ sanctę propria est; ex quibus proprietas Hebraici sermonis, ejusque multiplex elegantia elucescet. Cumque nota Genitivi casus nulla sit apud Hebræos, ab iis verbis incipiemus, quæ dativum amant, quorum fere omnia accusativum regunt apud Latinos.

Dativo gaudent:

1. Verba arctandi, premendi הֵצִיק, הֵצֵר Jud. 16. כִּי הֵצִיקָה לוֹ *cum premeret illum.*

2. Dimittendi הֵנִיחַ. Exod. 32. 30. הַנִּיחָה לִּי *sine me.*

3. Expectandi קִוָּה, כִּתֵּר, יִחֵל, חִכָּה: Job. 36. 2. כַּתַּר לִי *expecta me:* aliquando tamen etiam cum præposit. אֶל & עַל reperiuntur.

4. Interrogandi, consulendi שָׁאַל: quanquam in sensu consulendi frequentius amat accusat. vel nudum, vel cum præpos. בְּ. 1. Sam. 10. 4. וְשָׁאֲלוּ לְךָ

לְךָ לְשָׁלוֹם *& interrogabunt te de pace.*

5. Subſannandi, irridendi לָעַג, הֵתֵל, הִתְעַלֵּל &c. non raro etiam cum accuſ. & præp. ב. Job. 13. 9. תְּהָתֵלּוּ בוֹ *illudetis ipſi*.

6. Spernendi בּוּז, בָּזָה, quæ etiam accuſativum amant: Jeſ. 37. 22. בָּזָה לְךָ *ſpernit te*.

7. Oſculandi נָשַׁק: cum accuſativo rarius ל: 1. Reg. 19. 18. אֶשְּׁקָה נָּא לְאָבִי *oſculer quæſo patrem meum*.

8. Decipiendi הִשִּׁיא: etiam cum accuſativo ל Jer. 4. 10. הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה *ſeducis populum hunc*.

9. Sanandi, medendi רָפָא; & non raro cum accuſativo. 2. Reg. 2. 21. רִפִּאתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה *ſanavi aquas iſtas*.

10. Vocandi, clamandi קָרָא: partim etiam accuſat. amat, & præp. אֶל; & aliquando, & ſi raro, ב & עַל; Atque *vocare in nomine* לִקְרֹא בְּשֵׁם cum de Deo dicitur, eſt invocare nomen Dei per preces, & laudes: ut Genes. 4.26. הוּחַל לִקְרֹא אָז בְּשֵׁם יְהוָה *tunc cœptum eſt invocari in nomine Domini*; nempe, *tunc cœperunt homines preces, & laudes Deo offerre*. Cum vero ad creaturas refertur, eſt nominatim aliquem appellare: Jeſa.43.1. קָרָאתִי בְשִׁמְךָ *vocavi in nomine tuo*; hoc eſt, *vocavi te nomine tuo*.

11. Honorandi כָּבֵד, quod etiam accusativum fere regit; Psal. 86. 9. וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ *& honorant nomen tuum*.

12. Servandi, juvandi הוֹשִׁיעַ, עָזַר: unde illud Matth. 21. 9. *ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, hosanna filio David*; hoc est הוֹשַׁע־נָא לְבֶן־דָּוִד, ut est Psal. 118. *salva quæso filium David*. Alias etiam cum accusativo.

13. Verba nuncupandi præter nominativum regunt dativum personæ, quem Latini per alterum nominativum exprimunt: Genes. 2. 23. לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה *huic vocabitur virago*. idest, *hæc vocabitur*.

Accusativo gaudent.

1. Verba maledicendi קִלֵּל, קָבַב, אָרַר, item benedicendi בֵּרֵךְ: Job. 2. 14. וַיְקַלֵּל אֶת יוֹמוֹ *& maledixit diei suo*.

2. Serviendi, ministrandi שֵׁרֵת, עָבַד, quorum posterius sumitur pro *colere*, quando de Deo, idolis, & terra dicitur; ad homines relatum est servire servitutem.

3. Recordandi זָכַר, הִזְכִּיר, & obliviscendi נָשָׁה, שָׁכַח: & זָכַר aliquando cum ל construitur; & הִזְכִּיר cum ב: Exod. 32. 13. זְכֹר לְאַבְרָהָם *memento Abrahami*.

4. Contingendi קָרָה. Eccles. 9. 11. פֶּגַע יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם

אֶת-כֻּלָּם, *casus accidit omnibus istis* : semel cum Dativo. Daniel. 10. 14.

5. Nunciandi בִּשֵּׂר 2. Sam. 18. אֲבַשְּׂרָה אֶת-הַמֶּלֶךְ *nunciabo Regi.*

6. Respondendi הֵשִׁיב, עָנָה; cum dativo etiam aliquando; Num. 22. 8. וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר *& respondebo vobis verbum.*

7. Præcipiendi צִוָּה : & sæpe cum Dativo : Num. 27. 19. וְצִוִּיתָה אוֹתוֹ *& præcipias illi.*

8. Amandi עָגַב cum præp. עַל.

9. Persequendi דָּלַק, & רָדַף cum præp. אַחֲרֵי : Gen. 44. 4. רְדֹף אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים *persequere viros illos.*

10. Tegendi כִּסָּה, סָכַךְ, גָּנַן, חָפַף nunc amant nudum accusativum, nunc præp. עַל Deut. 33. 12. חֹפֵף עָלָיו *protegens eum.*

11. Docendi verba pro accusativo personæ aliquando habent dativum : Hos. 10. 12. וְיֹרֶה צֶדֶק לָכֶם *& doceat justitiam vos.*

12. Verba voluntatis, studii, notitiæ, metus, iræ, vindictæ, pœnitentiæ, pudoris, tædii, miserationis, invidiæ sæpius regunt accusativum cum præpositione. Jes. 19. 3. וְדָרְשׁוּ אֶל-הָאֱלִילִים *& consulent idola.*

13. Verba significantia motum ad, vel per locum accusativum amant cum præpos. עַד, אֶל, לְ, בְּ,

ב, vel ה locali ad finem addito: Jud. 11. 17. אֶעְבְּרָה נָּא בְאַרְצֶךָ *transeam quæso per terram tuam*.

14. Verba maxime intransitiva, ad linguæ elegantiam, & majorem evidentiam regunt nomen conjugatum in casu accusativo, quæ locutio sæpe a Latinis per Ablativum exprimitur: בָּכוּ בְכִי גָדוֹל מְאֹד *fleverunt planctu magno valde*.

Ablativo gaudent.

1. Verba, quæ pretium significant, cum præp. ב: Deut. 2. 6. אֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף, *cibum emetis ab eis pecunia*. Sic Rabbini dicunt בַּמָּה *quanti*, *tanti*: בְּרוֹב *pluris*: בִּמְעַט *minoris*.

2. Verba comparationis cum præp. מִן: 2. Sam. 1. 23. מִנְּשָׁרִים קַלּוּ *præ aquilis pernices sunt*.

3. Verba copiæ, & inopiæ vel cum præpos. ב, aut מִן, vel sine præpos. Jer. 51. 34. מִלֵּא כְרֵשׂוֹ מֵעֲדָנַי *implevit ventrem suum deliciis meis*: videtur & accusativus aliquando addi; וּשְׂבַעְתֶּם אֹתוֹ *& saturabimini illo*.

4. Gaudendi, lætandi, exultandi cum præpos. ב, vel עַל: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ: *gaudeo ego sermone tuo*.

5. Verba quietem, aut statum in loco significantia

tia cum præp. ב : 2. Paral. 25. 19. עַתָּה שְׁבָה בְּבֵיתֶךָ : *nunc sede in domo tua*.

6. Motum de loco significantia cum præp. מִן. Genes. 31. 13. צֵא מִן הָאָרֶץ *egredere ex terra hac*.

7. Quodvis verbum admittit Ablativum cum præpos. significante caussam, instrumentum, aut modum actionis: Proverb. 24. 3. בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת : *sapientia ædificabitur domus*.

8. Cuivis verbo addi potest Ablativus temporis cum præp. ב ; Genes. 7.11. בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ, *in anno sexcentesimo vitæ Noachi*. Aliquando etiam tempus acusat. vel Ablat. sine præposit. effertur.

9. Verba passiva cum præp. מִן : & sæpe pro Ablativo regunt dativum; Jes. 65. 1. נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ *quæsitus sum ab iis, qui non interrogabant*.

Appendices.

1. Verbo singulari nomen plurale adjunctum distributionem significat: Thre. 3. 38. מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת *ex ore altissimi non egreditur mala*, nempe, *ullum malum*: quod etiam fit nomine singulari verbo plurali addito, sed rarius: Psal. 119. 103. מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ *quam dulcia palato meo eloquium tuum*, hoc est, *singula eloquia tua*.

2. Ver-

2. Verbum aliquando concordat cum substantivo recto, cum deberet respondere substantivo regenti: Genes. 4. 10. קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי׃ *vox sanguinum fratris tui clamantium ad me*; pro צוֹעֵק *clamans*.

3. Verba tertiæ personæ, nullo nominativo expresso, quasi impersonaliter usurpantur: Jes. 9. 6. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ *& vocavit nomen ejus*; scil. *& vocatum est*.

4. Latinorum locutiones, *quod me spectat*, *quod ad me* &c. explicantur per nominativum absolute positum: psal. 18. 31. הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ *Deus, perfecta via ejus*; idest, *quod ad Deum attinet*.

5. Nomina dominii pluralia ad indicandum, ut Hebræi loquuntur, רִבּוּי הַכֹּחוֹת *multitudinem virtutum*, verbo singulari junguntur: Genes. 1. 1. בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים *in principio creavit Deus*.

6. Certo, & peculiari linguæ usu Verbum, & nomen plerumque discrepant genere: וְהָיָה הַנַּעֲרָה, *& erit puella* Genes. 24. 14.

7. Notandum tandem in Verborum constructione frequentem esse, & usitatissimam præpositionum ellipsim, & casuum Enallagem: quæ omnia assidua & diligens Bibliorum Hebraicorum lectio apprime docebit.

CA-

CAPUT IV.

De Syntaxi verbi Substantivi הָיָה.

1. Alter nominativus eleganter in accusativum convertitur cum præp. בּ *in*, vel *inter*; Psal. 118. 7. יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי *deus mihi in auxiliatoribus meis*, ideſt, *auxiliator meus*: Hoc solemne eſt etiam Latinis: *in meis intimis*, *maximeque neceſſariis ſcias eſſe*, apud Cicer.

2. Nomina ſubſtantiva pro adjectivis poſita cum verbo ſubſtantivo ſive expreſſo, ſive intellecto, vim habent ſuperlativi: Geneſ. 12. 2. וֶהְיֵה בְּרָכָה & *eſto benedictio*; ideſt *ſumme benedictus*.

3. Aliquando hoc verbum regit Accuſativum cum præp. לְ, quæ Latine reddi poteſt per *in*, vel *loco*, *vice*, aut *pro*: Exod. 2. 20. וַיְהִי לָהּ לְבֵן *& fuit illi in filium*, vel *loco filii*. Et hoc genere loquendi ſæpe notatur unius rei in aliam converſio: Exod. 4. 9. וְהָיוּ לְדָם *& ſint in ſanguinem*; hoc eſt, *convertantur in ſanguinem*. Quæ locutio exprimitur etiam per verba נָתַן, & שׂוּם: Jer. 9. 11. וְנָתַתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַיִם לְגַלִּים *& dabo*, ideſt, *redigam Jeruſalem in acervos*.

4. Habendi ſignificatione uſurpatum dativum perſonæ admittit. Num. 20. 2. וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה *& non erat aqua cætui*.

CAPUT V.

De Syntaxi Verbi Infiniti.

1. CUm duo verba sese mutuo regunt, alterum semper modi infinitivi est; in qua structura id peculiare Hebræis est, quod verbum finitum eleganter non raro per adverbium explicatur; ac pro eo ponitur; infinitum vero finiti vicem subit: Psal. 126. 2. הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה *magnificat Dominus facere cum illis*; ideft *magnifice facit*.

2. Quodvis verbum finitum regere potest suum infinitum ad majorem certitudinem, & evidentiam & infinitum plerumque præcedit: Genes. 2. 16. מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל *ex omni ligno horti comedendo comedes*; hoc est, *libere*, *prorsus comedes*. Ut autem hæc locutio, quando affirmativa est, efficacius affirmat, ita addita negatione vehementius negat. Genes. 3. 4. לֹא מוֹת תְּמֻתוּן *non moriendo moriemini*, nempe, *plane*, *nullo modo moriemini*. Quod si Infinitivus sequatur, tunc actionis continuatio denotatur. Jos. 24. 10. וַיְבָרֶךְ בָּרוֹךְ אֶתְכֶם *& benedixit benedicendo vobis*; scil. *fine intermissione benedixit vobis*.

3. Latinorum accusativus ante verba infinita in hac lingua rarissimus est; communiter hujusmodi locutiones efferuntur per nominativum cum verbo finito, addita conjunctione כִּי, אֲשֶׁר, שֶׁ: Genes. 3. 11. מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אַתָּה; *quis indicavit tibi*, *te nudum esse*. Aliquando hujusmodi con-

conjunctiones desiderantur: Psal. 9. 21. יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה *cognoscent gentes* (quod) *homo sint*.

4. Literis servilibus בכלם additis infinitivo, formantur Latinorum Gerundia, ablativi absoluti conjunctiones caussales &c. & quidem ב facit gerundium in *do*, & est temporis, explicaturque per *dum*, *quando*, vel *per Ablativum absolutum*; ut Psal. 102. 23. בְּהִקָּבֵץ עַמִּים *in congregando se populos*, vel *congregantibus se populis*, vel *cum congregarentur populi*. כ explicatur per *quando*, *postquam*, vel per ablativum absolutum. Genes. 27. 34. כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו אֶת-דִּבְרֵי אָבִיו *cum audiret Esau verba patris sui*; vel, *audiente Esau verba patris sui*; ל facit gerundium in *dum*, quandoque etiam gerundium in *di*: Eccles. 3. 5. עֵת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים *tempus projiciendi lapides*. מ tandem facit gerundium in *do*, & fere negative sumitur, explicaturque per *ne*; 1. Sam. 8. 7. אֹתִי מָאֲסוּ מִמְּלֹךְ עֲלֵיהֶם *me spreverunt a regnando super eos*; idest; *ne regnem super eos*.

Observa literas כלב sæpe extrudere ה characteristicum infinitivi Niphal, & Hiphil; & ejus vocalem suscipere; ut לֵרָאוֹת *ad comparendum* pro לְהֵרָאוֹת, בַּשְׁמִיד, *in disperdendo* pro בְּהַשְׁמִיד.

Appendix.

Enallage Verbi infiniti varia eſt:

1. Pro præterito : Ezech. 1. 14. וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב: *animalia currere, & redire*; ideſt, רָצוּ וְשָׁבוּ *currebant, & redibant.*

2. Pro participio: Geneſ. 8. 5. וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר *& aquæ erant eundo, & deficiendo*; ſcil. הוֹלְכִים וְחָסֵרִים *euntes, & deficientes.*

3. Pro imperativo: Exod. 20. 8. זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת *recordari diei Sabbathi*, hoc eſt, זְכוֹר *recordare.*

4. Pro Futuro : Ezech. 11. 7. וְאֶתְכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ *& vos educere ex medio ejus*; pro אוֹצִיא *educam.*

5. Pro nomine: Pſal. 101. 3. עֲשֹׂה סֵטִים שָׂנֵאתִי *facere declinantium odi*; pro מַעֲשֶׂה *opus.*

Sæpe ante infinitum eſt ellipſis verbi finiti, aut adjectivi, quod infinitum regat: Judi. 1. 12. כִּי לֹא לְהוֹרִישׁ אֶת־יֹשְׁבֵי הָעֵמֶק *quoniam non ad expellendum habitatores vallis*; ſcil. *non poterat expellere*; cujus generis apud Latinos, *ſolvendo non ſum*.

CA-

CAPUT VI.

De Syntaxi Adverbiorum.

ADverbia ſunt in duplici claſſe; alia dicuntur *inſeparabilia*, alia *ſeparata*. *Inſeparabilia* ſunt ה, כ, כְּשֶׁ.

ה Admirationi inſervit, & interrogationi; præfiguturq; vocibus fere cum Cateph pathach; ante ſceva tamen habet ſimplex pathach, ſequente autem gutturali vocali Kametz notata, gaudet ſægol. Joel. 1. 2. הֲהָיְתָה זֹּאת *num fuit hoc?*

כ Nota ſimilitudinis punctatur cum ſceva, & ante nomina excludit communiter articulum ה, & ſuſcipit ejus vocalem: quando autem duæ res ex æquo comparantur, præfigitur utrique voci כָּ, ita ut prius protaſin, alterum apodoſim ſimilitudinis ſignificet: Jeſ. 24. 2. כָעָם כַּכֹּהֵן *ſicut populus, ita ſacerdos.*

כְּשֶׁ Daghes poſt ſe requirit; explicaturque per *quando*, *cum*; Eccl. 10. 3. כְּשֶׁסָּכָל הֹלֵךְ *cum ſtolidus ambulat.*

Separata.

Adverbiorum negandi, & temporis ſyntaxis præcipue obſervanda eſt.

1. אֵין Participio tantum jungitur. Exod. 5. 15. תֶּבֶן אֵין נִתָּן *palea nulla eſt data.*

2. אַיִן adhibetur in oratione elliptica: ut Geneſ.

30. 1. וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי *sin minus, morior ego.*

3. אַל Futuro convenit: Prov. 23. 4. אַל תִּיגַע *ne labores.*

4. בַּל jungitur Præter. & Futuro: Prov. 9. 13. וּבַל יָדְעָה מַה *& non scit quidquam.*

5. בְּלִי Præter. & Futur. Jes. 14. 6. בְּלִי חָשָׂךְ *non cohibuit.*

6. לֹא omnibus temporibus additur.

7. פֶּן Futuro tantum: Genes. 3. 22. פֶּן יִשְׁלַח *ne extendat.*

8. אַחַר, vel אַחֲרֵי cum Præterito, & Futuro usurpatur, quibus aliquando pleonastice additur vocula כֵּן: Genes. 15. 14. וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ *& postea egredientur:* additum Infinitivo significat *postquam;* Genes. 5. 4. אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת *postquam genuit ille Sethum.*

9. טֶרֶם Futur. & Præteri. Genes. 24. 15. טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר *antequam finivisset loqui.*

CAPUT VII.

De præpositionibus בכלם, *& literis Paragogicis* אהוין.

CUm nulla sit casuum certa nota apud Hebræos, quemnam casum potissimum singulæ linguæ sanctæ præpositiones regant, haud dici potest.

est. Quare usum solummodo quatuor inseparabilium בכלם hic notabimus, qui quod ad punctationem varius est.

מ Pingitur cum Chirek sequente Daghes: est enim loco מִן : unde in locum nun abjecti succedit daghes; quod ex gutturalibus excidens, per tzere compensatur: aliquando tamen excidit daghes sine ulla compensatione. Ante jod autem scevatum fit crasis, daghes, & sceva euphoniæ caussa sublatis; ut מִידֵי *e manibus*.

בכל gaudent sceva, aut Chirek sequente alio sceva; aut gutturalibus obsequuntur; & sæpe extrudunt articulum ה, ejusque vocalem suscipiunt; ut כַּדָּבָר *secundum verbum* pro כְּהַדָּבָר, בַּשָּׁמַיִם; *in cælis* pro בְּהַשָּׁמַיִם. Suscipiunt etiam aliquando syllabam expletivam מו, maxime in libris poeticis: Job. 37. 8. בְּמוֹ אָרֶב *in insidiis*. Cæterum ל ante monosyllaba, & bisyllaba penacuta amat ut plurimum Kametz: ut לָלֶכֶת *ad eundum*.

Est etiam alia præposi. inseparabilis, quæ nominibus a fine apponitur; estque ה notans terminum *ad quem*, habetque ante se Kametz, & vocem constituit penacutam: ut סְדֹמָה *Sodomam versus*: אַרְצָה *terram versus*.

Literæ Paragogicæ.

Sunt quinque אהוין, quæ tum nominibus, tum verbis solius euphoniæ caussa a fine adduntur; ut apud Latinos syllaba *er* in *amarier*.

א paucis additum reperitur.

ה apponitur primo Futuro, Imperativo, & Infinitivo, ut לִפְקֹדָה *ad visitandum*: secundo pronominibus, quæ desinunt in ם, ן, & ךְ; ut הֵמָּה *illi*: יָדְכָה *manus tua*. Exod. 13. 16. tertio dictionibus in Kametz, ut פָּקַדְתָּה *visitasti*.

ו raro redundat; ut חַיְתוֹ *bestia*.

י primo redundat in nominibus adiectivis fæmin. ut מְלֵאֲתִי pro מְלֵאָה *plena*. Secundo in Benoni, & Pahul; ut יוֹשְׁבִי *sedens*. Tertio in affixis fæmin. Psal. 103. 3. עֲוֺנֵכִי *iniquitas tua* pro עֲוֺנֵךְ.

נ apponitur tertiæ personæ plu. præter. & secundæ, & tertiæ plu. Futuri; ut יָדְעוּן *sciverunt*; תִּשְׁמְרוּן *custodietis*.

CAPUT VIII.

De Conjunctionibus ו, *&* אם.

וָו חִבּוּר *vau copulativum* præponitur omnibus vocibus proprie cum sceva; ante gutturalem communem sequitur doctrinam. Ante literas בומף, & alterum sceva amat Surek, ut וּמֹשֶׁה *& Moyses*: ante ה, & ח cum sceva in verbis הָיָה, & חָיָה habet chirek: ut וִהְיִיתֶם *& eritis*.

Si duo nomina copulet, quorum posterius sit monosyllabum, aut bisyllabum penacutum, notatur

tur cum Kametz, etiam ante literas בּוֹמֵף : Jeſ. 24. 17. פַּחַד וָפַחַת *pavor, & fovea.*

אִם *Si* conditionalis ellipticum dicendi genus efficit in juramentis, quod notandum eſt, inducitque figuram, quam Rhetores Apoſiopeſim appellant. Reticet enim profanas illas ethnicorum imprecationes, *peream*, *diſperream*, & alias id genus, a quibus linguæ hebraicæ ſanctitas abhorret. Et quidem hæc conditionalis ſimpliciter poſita negat, addita negatione affirmat: Gen. 14. 23. אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וְאִם אֶקַּח מִכָּל־אֲשֶׁר לָךְ *ſi a filo uſque ad corrigiam calceamenti, & ſi accepero de omni, quod tibi eſt*: ideſt, *abſit, ut ego accipiam, peream, ſi accepero*; nempe, *juro me nihil accepturum ex omnibus, quæ tibi ſunt* &c. Jeſ. 14. 24. נִשְׁבַּע יְהוָה אִם לֹא כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי כֵּן הָיָתָה *juravit Dominus, ſi non, ſicut cogitavi, ſic fiet*: ideſt, *peream, ſi non erit, ut cogitavi*, quod valet, *juro ita futurum, ut cogitavi*. Sic Marc. 8. 12. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον, *amen dico vobis, ſi dabitur genti iſti ſignum*.

Et hæc ſatis de ſoluta oratione; nunc ad ligatam, certoque metro, ac ſyllabarum numero concluſam.

De

De Prosodia Metrica Hebræorum.

ANtiquam Prophetarum poesim nimium turpiter obliti Rabbini, novam suis punctis accommodatam excogitarunt, certo syllabarum numero, & quantitate, certaque pedum dimensione constantem.

Ac quidem numeri poetici partes duæ sunt, metrum, & Rhythmus.

De Metro.

Metrum est, quod certum syllabarum numerum tantum, vel certæ mensuræ pedes certis locis collocatos simul continet.

Ejus partes duæ sunt, quæ Græco vocabulo hemistichia dici possunt; ex quibus singuli Hebraici versus constant ad normam Elegiarum apud Latinos; ita ut prius hemistichium respondeat Hexametro, posterius Pentametro.

Prima pars, sive prius hemistichium hebraice dicitur דלת, vel דלת *Ostium*, quasi sit ingressus metri: alterum סגר *clausula*, quia carmen concludit. Utrumque autem conjunctum vocant בית *domum*, quasi perfectam metri structuram, & ædificium, quod nos distichon appellare possumus.

Porro metrum, quod solo ac certo syllabarum numero constat, est, quando utrumque hemistichium nulla servata syllabarum quantitate, nec rhythmo, vel pari syllabarum numero componitur, vel alterutrum numero excedit; ut sunt poemata sacra *Jobi*, *Psalmorum*, ac *Proverbiorum*: quæ carminis ratio cum occulta quadam, ac penitus ignota

ta accentuum dispositione conficeretur, jamdiu exolevit, & neglecta est.

Altera autem metri species, quæ certæ mensuræ pedes habet, populari usu magis exculta fuit; atque de ea tantum nos hic verba facimus.

Pes igitur duplex est; תְּנוּעָה *motio*, & constat una syllaba longa; (quem semispondæum dicere possumus) ut לוֹ *illi*: & יָתֵד *clavus*, constans duabus syllabis, una brevi & altera longa, ut Latinorum *Jambus*; לְךָ *tibi*.

Ex his duobus pedibus תְּנוּעָה, & יָתֵד varie permixtis quatuor alii fiunt pedes; scil. *spondæus* ex תְּנוּעָה continuo repetito, ut סֵפֶר *liber*; *Molossus*, quando תְּנוּעָה ter repetitur; ut כַּפַּיִם: *Creticus* constans *Tenuah*, & *Jathed*, ut עַבְדְּךָ: & tandem *Bacchius* ex *Jathed*, & *Tenuah*; ut דְּבָרִים.

Syllabam longam efficiunt vocales quinque tam breves, quam longæ: brevem vero quatuor vocales brevissimæ.

Sed de syllaba brevi observandum est:

1. ו initio dictionis, non sequente sceva, breve esse; ponitur enim loco sceva; ut וּמָה. Sequente autem sceva esse longum; quia adhibetur pro chirek vocali longa: ut וּשְׁמוֹ.

2. Metri caussa sceva post vocalem longam potest quiescere, si syllaba brevi opus non habeas, & post

post vocalem brevem potest legi, si syllaba brevis necessaria sit: ut מָאזְנֶךָ ; תְּהִיֶּה . A principio autem dictionis, & in media voce post alterum sceva absorberi nequit.

3. Sceva compositum in media dictione, quod per se semper mobile est, in simplex, & ἄφωνον resolvi potest; ut נַעְשָׂה pro נַעֲשָׂה.

De Rhythmo.

Rhythmus est numerus poeticus certum syllabarum numerum certis clausulis terminatum continens, qui Hebræis dicitur, חָרֶז, & inde שִׁיר חֲרָזִי *carmen Rhythmicum*. Fit autem tribus modis.

1. Solæ literæ simplices, sive una, sive plures, nulla habita punctorum ratione, conveniunt; ut דֶּבֶר דָּבָר & hujusmodi rhytmus dicitur שִׁיר עֹבֵר *carmen transiens*, idest quod ferri potest, etsi parum habeat elegantiæ.

2. Fines versuum duabus literis, & punctis sibi respondent: ut לִגְמוֹר לִשְׁמוֹר : & hujusmodi carmen vocatur, שִׁיר רָאוּי *carmen conveniens*, & est usitatissimum.

3. Tribus literis; ut גְּבָרִים דְּבָרִים : & id genus carmina appellantur שִׁיר מְשֻׁבָּח *carmen laudabile*.

In his Rhythmi modis ex literis, & vocalibus, quæ pronunciatione, & sono affines sunt, una pro alia aliquando ponitur; hinc istæ syllabæ, בָּא, וָא, כָּא,

פָּא Rhythmum efficiunt in canticis Eliæ: quamquam hic rhythmus vitiosus à Buxtorphio habetur. In vocalibus vero id magis licitum videtur: quare tzere optime correspondet sægol; Cholem Vau surek, pathach Kametz &c. Bonus tamen Poeta etiam ab hujusmodi rhythmo facile abstinebit.

Sed jam videndum est, quibus locis Rhythmus adhiberi soleat.

1. Igitur bina quæque hemistichia eodem rhythmo claudi possunt.

2. Omnium omnino hemistichiorum finis potest esse idem; & hujusmodi carmen proprie dicitur שִׁיר חֲרוּזִי *carmen Rhythmicum*.

3. Secundum quodque hemistichium eodem semper rhythmo terminari potest, nulla plane habita rhythmi ratione in primo.

4. Primo hemistichio potest respondere rhythmo tertium, secundo quartum.

5. Bina quæque hemistichia quatuor membris incidi possunt, quorum tria priora semper eodem rhythmo absolvantur, quartum vero peculiarem rhythmum sibi vendicet in toto carmine similem: & hujusmodi carmen dicitur שִׁיר מְחֻלָּק *carmen divisum*.

De Carmine Simplici, & Composito.

שִׁיר פָּשׁוּט *carmen simplex*, quod & מְרֻבָּע *quadratum* appellatur, octo constat *Tenuoth*, sive quatuor *spondæis*, & unius est tantum generis: ut

צֶדֶק תָּמִים מָלֵא אֻמִּים

כְּאִישׁ

מֵאִישׁ דָּמִים עַלְלָא פֶּשַׁע

Justus, integer repletus est terroribus a viro sanguinolento, sine iniquitate.

Observa bina hemistichia in quatuor membra incisa juxta quintam Rhythmi rationem superius traditam.

Compositum מְרֻכָּב carmen est; quod ex omnibus pedibus simul mixtis conficitur: estque quadruplex, *Hexametrum*, *Pentametrum*, *Tetrametrum*, & *Trimetrum*.

Hexametrum sex pedibus constat: & hujus quinque sunt species.

1. Constat ex spondeo, jambo, duplici spondeo, & jambo, & spondeo: ut

זָכְרִי וְהִנָּקִי מִכָּל־בְּדִילָיִךְ

Recordare, & munda te ab omni ærugine tua.

2. Ex spondeo, & jambo alternatim ter positis: ut

גֶּבֶר אֲשֶׁר תָּבֹא לְהִתְפַּלֵּל לְבַיִת

Vir, qui venis ad orandum in domum.

3. Conficitur ex spondeo, Bacchio, jambo, spondeo, jambo, spondeo: ut

צִיּוֹן הֲלֹא תִשְׁאֲלִי לִשְׁלוֹם אֲסִירָיִךְ

Sion annon requires pacem vinctorum tuorum?

4. Ex spondeo, jambo, spondeo gemino, jambo, spondeo: ut

לִבִּי מְאֹד יֶהֱמֶה כָּל־יוֹם וְלֹא יִשְׁקוֹט

Cor meum valde tumultuatur quotidie, nec quiescit.

5. Ex bacchio, jambo, spondeo, bacchio, jambo, spondeo: ut

אֱמֶת

אֱמֶת אֵל אֱמֶת אַתָּה וְאִם לֹא רְאִיתִיךָ

In veritate Deus veritatis es, etsi non viderim te.

Pentametrum quinque habet dimensiones; cujus plures recensentur a Rabbinis species; nos usitatiores dabimus quinque.

1. Species conficitur ex jambo, spondeo gemino, jambo, & spondeo: ut

בְּעֵת תִּהְיֶה דַיָּן שְׁפוֹט צֶדֶק

Tempore, quo fueris judex, judica juste.

2. Ex spondeo, jambo, spondeo, jambo, spondeo; ut

הַשְׂכֵּל וְיָדוּעַ אָשׂוּ נִכְחִי

Intellectum, & scientiam disponam coram me.

3. Ex spondeo, jambo, spondeo, jambo, molosso; ut

אֶשָּׂא לְבָבִי נָא אֱלֵי כַּפַּיִם

Levabo cor meum nunc cum manibus.

4. Ex spondeo, jambo, duplici spondeo, & bacchio; ut

כִּי אֶשְׁמְרָה שַׁבָּת אֵל יִשְׁמְרֵנִי

Cum custodiam Sabbatum, Deus custodiet me.

5. Ex jambo, spondeo, jambo, spondeo, & bacchio; ut

וְהָאֵל הַמְקַבֵּל הַתְּפִלּוֹת

O Deus, qui suscipis preces.

Tetrametron quatuor constat pedibus: duæ ejus dantur species.

1. Constat spondeo, jambo, & duplici spondeo; ut

אֱלֹהַּ

אֵלֶּה מְלָכִים הָעֲשָׂרָה

Illi Reges decem.

2. Alternis jambo; & ſpondeo; ut

אֲנִי אֲגַלֶּה שְׁלֹשׁ אֵלֶּה

Ego revelabo tria illa.

Trimetrum tres habet dimenſiones · ſcil. jambum, & duplicem ſpondæum; & quaternis membris fere ſemper inciditur, ſervata communi Rhythmi ratione: ut

מְאוֹד נַפְשִׁי תִגְעַל לְכָל - אַנְשֵׁי מַעַל

בְּמָכְרָם נַפְשָׁם עַל צְרוֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם

Valde anima mea faſtidit omnes homines prævaricationis,
Cum vendant animas ſuas pro loculis pecuniarum ſuarum.

Tandem datur alia ſpecies Carminis compoſiti, שִׁיר מְחֻלָּק carmen quaternis membris inciſum, quod excellens, & varium eſt. Conſtat enim vel ex duobus ſpondæis; ut

יוֹפִי זוֹהַר *pulchitudo Sohar.*

vel ex duobus Bacchiis; ut

אֱנוֹשׁ חָשׁ לְרָעִים *homo ſollicitus malorum.*

vel ex duobus creticis; quod rude, & inelegans eſt, ut

אֶדְרְשָׁה חַסְדְּךָ *requiro benignitatem tuam.*

Sic quoque fuit hodierna Hebræorum poeſis in varias, ac multiplices rationes transformata: qui plu-

plura desiderat, adeat Thesaurum Buxtorphii, R. Mosce Scem Tou, R. Eliam, R. David Jechai, aliosque Hebræos.

CATALOGUS

Et perbrevis explicatio vocum fere omnium, quarum formâ, & flexio in Bibliis Hebraicis est anomala.

CUm multæ sint voces in Hebraicis Bibliis a communi flexionis, & Grammaticæ ratione admodum remotæ, quæ Philohebraicæ juventutis studia immorari nonnihil solent, nobis, qui faciliorem aditum illi ad sacras literas perscrutandas hactenus aperuimus, operæ pretium visum est, earum indicem, & catalogum exhibere, earumque anomaliam paucis explicare; ut nihil esset omnino in re Grammatica, quod ab hoc præclarissimo studio eam absterreret.

א

אַבֶּרְךָ *perdam te*, Ezech. 28. 16. contractum est pro אֲאַבֶּרְךָ: Sic 2. Sam. 22. 40. וַתְּזְרֵנִי *& accingis me*, pro וַתְּאַזְּרֵנִי.

אָבוּא *volverunt*: Jes. 28. 12. cum א paragogico ab אָבָה.

אָבִי *adducam* Mich. 5. 15. per apocopam pro אָבִיא, a בּוֹא.

אַבְרֵךְ *genua flectere:* Genes. 41. 43. pro הַבְרֵךְ de quo variæ sunt Interpretum sententiæ: Kimchius facit Infinitivum Hiphil ex בָּרַךְ & maxime ob structuram loci, in quo aliud verbum infinitum sequitur, אַבְרֵךְ וְנָתוֹן; nempe, *proclamatum fuit per præcones regios genua flectenda esse coram Josepho, & Regem Pharaonem eum constituisse Aegypti præfectum.* Quibusdam est prima persona futuri, quasi quis clamarit ex turba, אַבְרֵךְ *genua flectam.* Talmudicis autem est vox composita ex אַב *pater,* & רַךְ sive רְכָא *Rex,* quasi אַבְרֵךְ sit pater regni, vel regis, eo modo, quo Romani dicebant *pater patriæ.* Quidam tandem vocem Aegypptiacam esse existimant. Kimchii opinio præferenda.

אֶגְאַלְתִּי *contaminavi:* Jes. 63. 3. compositam habet formam ex futuro אֶגְאַל, & præter. Hiphil הִגְאַלְתִּי, quasi jam antea contaminaverit & contaminaturus esset se in posterum sanguine. Quidam volunt א simpliciter esse loco ה pro הִגְאַלְתִּי: alii denique censent, א ex usu linguæ Chaldaicæ esse adjectum.

אֶדַּדֶּה *sensim progrediar,* Jes. 38. 15. cum syncopa literæ formativæ hithpahel ת pro אֶתְדַּדֶּה: sic אֶדַּמֶּה Jes. 14. 14. *æquabo me* pro אֶתְדַּמֶּה.

אָדוּשׁ *triturare* Jes. 28. 28. cum prothesi literæ א pro דוּשׁ.

אֱהַב *diligam,* Proverb. 8, 16. ex forma Chaldai-

ca א quiescit in tzere; pro אֶהַב: sic וָאֵחַר *moratus sum*, Genes. 32. 4.

אֶהֱמָיָה *perstrepam*, Psal. 77. 4. cum ה paragogico, cujus caussa ה radicale mutatum est in י mobile, & more quiescentium א desinit in Kametz pro אֶהֱמֶה, a radice הָמָה.

אֹחִילָה *dolebo*: Jerem. 4. 19. forma est composita a יָחַל, & חוּל. cum ה paragogico pro אָחִיל: unde in quibusdam exemplaribus scribitur cum ו in medio, אחוּלָה, quod Masorethæ notarunt, legendum cum jod.

אוֹצְרָה *thesaurarios constitui*: Nehem. 13. 13. Kimchius censet esse Futur. conjun. Hiphil pro אוֹצִירָה activam significationem; chirek longo pronunciationis caussa converso in sceva.

אָזְלַת *abiit*, Deut. 32. 36. in ת ad formam Chaldaicam pro אָזְלָה.

אֶחֱזִי *prehende*; Ruth. 3. 15. præter normam Chateph Kametz habet ante se segol.

אֲחַטֶּנָּה *luebam illud*. Genes. 31. 39. Futurum pihel contractum pro אֲחַטְּאֶנָּה.

אֵחַל *profanabo*, Ezech. 39. 7. cum pathach distinguendæ significationis caussa; אָחֵל enim significat *incipiam* a חָלַל.

אֶחֱרוּ *differunt*, Jud. 5. 28. segol sub א est omni-

minino anomalum: eſt enim pro אִחֲרוּ, vel אַחֲרוּ præter. conjug. pihel.

אֵילִיל *ejulabo*, Jer. 48. 31. pro אֵילִיל vel אוֹלִיל a יָלַל.

אֵיתָם *integer ero*; Pſal. 19. 14. cum epentheſi literæ jod pro אֵתַם, & hoc rurſus pro אֶתַּם futur. Niphal a תָּמַם.

אֲמָאֶסְאָךְ *ſpernam te*, Hoſ. 4. 6. cum א epenthetico pro אֶמְאָסְךָ.

אִכָּבְדָה *honorabor*, Hag. 1. 8. cum paragoge literæ ה, ſed ſcriptum ſine ה; cujus ratio traditur a Talmudiſtis tractatu יוֹמָא cap. 1. quia quinque res defecerunt in Sanctuario ſecundo, nempe arca cum propitiatorio, & Cherubim, ignis, præſentia majeſtatis divinæ, ſpiritus propheticus, & Urim Tummim.

אֳכָלָה *comedere*, 1. Sam. 1. 9. novæ omnino formæ, & cholem plane alienum eſt pro אָכְלָה cum ה paragogico.

אֲכֶלְךָ *conſumam te*, Exod. 33. 3. pro אֲכַלֶּךָ futur. pihel a כָּלָה.

אָסִיף *recipiam*, Soph. 1. 2. pro אֶאֱסֹף, unde Jere. 8. 13. אֲסִיפֵם *recipiam eos*.

אֲסָעֲרֵם *procellis agitabo eos*: Zach. 7. 14. pro אֲסָעֲרֵם

אֲסַעֲרֵם ex forma pihel ; aut אֶסָּעֲרֵם ex forma niphal :

אַפְאֵיהֶם *in angulos relegabo eos*, Deut. 32. 26. pro אַפְאֵם ab hiphil הִפְאָה, ה radicali converso in jod.

אֵפוּ *coquite*. Exod. 15. 23. ab אָפָה cum tzere ad dilatandam pronunciationem gutturalis א, pro pro אֲפוּ.

אֶקְרָאֶה *invocabo*, 1. Sam. 28. 15. cum ה parago-gico, sed sægol loco Kametz, est enim pro אֶקְרָאָה: aut duplex est terminatio ; altera quiescentium א propria, altera ex quiescentibus ה petita.

אִקָּרֶה *obveniam*, Num. 23. 15. cum syncopa formativæ Hithpahel, pro אֶתְקָרֶה.

אָרָה *maledic*, Num. 22. 6. imperat. cum ה paragogico ab אָרַר pro אֹרָה : vel juxta R. Jehuda formæ pihel contractæ pro אָרְרָה.

אֵרוֹמַם *exaltabor*, Jes. 33. 10. cum syncopa literæ ת pro אֶתְרוֹמֵם : est autem tzere sub א, quia litera sequens non est capax daghes.

אֲרוֹמִמְךָ *exaltabo me*, Jes. 25. 1. cum Chirek pro sægol.

אֲרַיָּוֶךְ *irrigabo te*, Jes. 16. 9. pro אֲרַוֵּךְ conjug. pihel ; ubi media radicalis ו commutata est in י, & tertia ה in ו præter morem ; Kametz autem est propter accentum ; a radice רָוָה.

אֲרִיקֵם *evacuabo eos*, Psal. 18. 43. Daghes forti in Chirek longum resoluto; est enim pro אֲרִקֵם futur. Hiphil a רָקַק.

אֶרְפָּה *curabo*, Lev. 3. 22. א comutato in ה pro אֶרְפָּא.

אַשְׁכֵּים *mane surgere*, Jer. 25. 3. habet א loco ה ad formam Chaldaicam, pro הַשְׁכֵּים hiphil, cum epenthesi etiam literæ jod.

אֶשְׁקוֹטָה *quiesco*; Jes. 18. 4. cum vau redundante, & Chateph Kametz sub ק loco simplicis sceva: hujus generis est אֶשְׁקֳלָה *appendi*: Esdræ 8. 25. & אֶפְשְׂעָה *incedam* Jes. 27. 4.

אֶשְׁתּוֹלְלוּ *in prædam dederunt se*: cum א pro ה ad formam Chaldæis usitatam.

אֵתָיוּ *venite*, Jes. 21. 12. tertia radicali ה expressa per jod, pro אֵתוּ ab אָתָה. Sic Jes. 41. 23. legitur אֹתִיּוֹת *ventura* pro אֹתוֹת.

אָתָנוּ *venimus*, Jer. 3. 22. ad formam quiescentium Tertia א, pro אָתִינוּ.

אֶתְּקֶנְךָ *evellam te* Jer. 22. 24. cum נ epenthetico pro אֶתְּקְךָ a radice נָתַק.

ב

בְּאַהֲבָתוֹ *cum amaret ille*, Genes. 29. 20. cum ה paragogico mutato in ת, pro בְּאַהֲבוֹ,

בְּבֹאֲנָה *cum venissent ipsæ*: Ruth. 1. 19. cum ה paragogico præter morem.

בִּבְנוֹתַיִךְ *cum ædificares tu*: Ezech. 16. 31. ad formam nominum fæmini. pluralium pro בִּבְנוֹתֵךְ: a בָּנָה.

בְּהִלּוֹ *cum illustraret ille*, Job. 29. 3. ה characteristicum hiphil elisum est; pro בְּהַהִלּוֹ ab הָלַל.

בֶּהָרֵג *in occidendo*, Ezech. 26. 15. cum segol loco tzere, est enim pro בְּהֵהָרֵג: ב autem suscipit vocalem exclusi ה.

בָּהְשַׁמָּה *cum desolata esset ipsa*, Levit. 26. 43. primo est metathesis punctorum pro בְּהָשַׁמָּה: secundo surek resolutum est in Kametzchatuph, pro בְּהוּשַׁמָּה; est enim infinitivus hophal a radice שָׁמַם. Tertio affixum ה caret Mappik pro בְּהוּשַׁמָּהּ.

בּוֹשַׁסְכֶם *conculcare vos*, Amos 5. 11. commodioris pronunciationis caussa retinet cholem, pro בְּשָׁסְכֶם.

בַּז *sprevit*, Zach. 4. 13. definit in pathach ad formam defectivorum secunda pro בָּז a בּוּז.

בָּזְאוּ *diripiunt*, Jes. 18. 2. pro בָּזְזוּ : quidam autem volunt esse a בָּזָה, ה in א commutato; alii peculiarem radicem ex eo conficiunt: quid? si epenthesim א agnoscas pro בָּזוּ; a בּוּז.

בִּינוֹתִי *consideravi*: Dan. 9. 2. est aphæresis characteristicæ ה pro הֲבִינוֹתִי; a בִּין.

בֹּכִיָּה *flens*. Thren. 1. 16. ה mutato in בֹּכָה, pro

בְּמֹצַאֲכֶם *in inveniendo vos*: Gen. 32. 19. cholem retinetur facilioris pronunciationis caussa, pro בְּמְצֹאֲכֶם.

בָּמֳתֵי *excelsa*, Deut. 32. 13: forma masculina, & fœminina in unum concurrente, pro בָּמוֹת a בָּמָה.

בָּנוּ *venimus*, 1. Sam. 25. 8. abjecto א pro בָּאנוּ a בּוֹא.

בָּנִיתָ *ædificavi*, 1. Reg. 8. 48. abjecto י, pro בָּנִיתִי.

בְּעָיוּ *quærite*, Jes. 21. 12. radicalis ה expressa est per י, pro בְּעוּ, a בעה.

בְּצַדְּקָתֵךְ *in justificando te*; Ezech. 16. 52. Infini. pihel cum ה paragogico mutato in ת propter affixum, pro בְּצַדְּקֵךְ.

בְּקָרְבָתָם *accedentibus ipsis*, Exod. 40. 32. Infini. Kal cum ה paragogico mutato in ת, pro בְּקָרְבָם;

בְּשַׁלְּחֲךָ *cum dimiseris*, Deut. 15. 18. cum tzere loco sceva, pro בְּשַׁלְּחֲךָ.

גָּבְהָא

ג

גָּבְהָא *extulit se*, Ezech. 31. 5. cum א loco ה, ne duo ה concurrant, pro גָּבְהָה, quod rursus pro גָּבְהָה a גָּבַהּ.

גְּנֻבְתִי *furto ablatum*; Genes. 31. 39. pro גְּנֻבַת; cum jod paragogico.

ד

דּוּמִיָּה *silens*: Psal. 62. 2. duplex est anomalia; prima, ו pro ֻ; secunda, ה radicale mutatum est in י, pro דּוּמָה.

דַּלְיוּ *tollite*, Proverb. 26. 7. ה in י commutatum est, pro דַּלּוּ a דָּלָה.

דָּנַנִּי *judicavit me*; Genes. 30. 5. cum Daghes, pro דָּנַנִי a דּוּן.

ה

הַאִדָּרוֹשׁ *an consulendo?* Ezech. 14. 3. Infinit. Niphal, ה characteristico facilioris pronunciationis gratia in א commutato, pro הַהִדָּרוֹשׁ, quod rursus pro הִדָּרֵשׁ.

הַאְזֵנָּה *audite*, Genes. 4. 23. cum syncopa tertiae radi-

radicalis נ pro הָאֲזַנְנָה; ab אזן.

הֵבָאת *adducta est*, Genes. 33. 11. fœmin. contractum in ת pro הֵבָאָה.

הֲבִיאנוּ *introduximus*; Num. 32. 17. specialis formæ pro הֵבֵאנוּ.

הֲבִיאתִיו *introduxi eum*, Cantic. 3.4. pro הֲבִיאֹתִיו juxta formam הֲקִים.

הֻגָּה *amotus fuit*, 2. Sam. 20. 13. pro הֻגָּה, daghes præter necessitatem ejecto: nec audiendi sunt R. Juda, & R. Jona, qui volunt esse ex hiphil יָגָה.

הָגְלָת *deportabitur*, Jer. 13. 19. contractum in ת pro הָגְלְתָה.

הֵרוּשׁ *triturari*, Jes. 25. 10. unicum est cum Surek loco Cholem in Infin. Niphal a דוּשׁ.

הֻדַּשְּׁנָה *pinguescit*, Jes. 34. 6. compositam habet formam ex Hithpahel, & Hophal; cum syncopa literæ ת formativæ Hithpahel, & kibbutz ex hophal ascito, pro הִתְדַּשְּׁנָה.

הֲהֵימִיר *an mutavit?* Jere. 2. 16. cum jod inserto post tzere, quasi esset a יָמַר.

הוֹבִישׁ *pudefecit*, Jes. 30. 5. Præt. hiphil forma composita a בּוֹשׁ, & ex quiescentibus prima jod, pro הֵבִישׁ.

הֱוֵא *esto*, Job. 37. 6. ה in א commutato ad formam

mam Chaldaicam ; pro הֱוֵה.

הוּלֶּדֶת *nasci*, Ezech. 16. 4. compositam habet formam ex Infin. Kal לֶדֶת, & hophal הוּלַד ; daghes autem est euphonicum ; a radice ילד.

הוֹצֵא *educ*, Genes. 8. 17. Imper. Hiphil verbi יָצָא, ubi prima radicalis analogiam imitatur ; vau autem legendum est per jod ; quasi sit הַיְצֵא sicut dicitur הַמְצֵא.

הוֹשַׁר *dirige*, Psal. 5. 9. Imper. Hiphil verbi יָשַׁר juxta formam analogam; sed Masorethæ legendum admonent, הַיְשַׁר.

הִזַּכּוּ *purificate vos*, Jes. 1. 16. Imperat. hithpahel a זָכָה litera characteristica ת in ז contracta pro הִתְזַכּוּ, vel potius הִזְדַּכּוּ.

הֶחְבְּאַתָה *abscondit*, Jos. 6. 17. nota generis fœminini est geminata, quasi הֶחְבְּאָה גַם הֶחְבְּאָה *abscondit*, *etiamque abscondit*, pro הֶחְבִּיאָה idest, ut explicat Kimchi הֶחְבִּיאָה יָפֶה יָפֶה *abscondit diligentissime*.

הֵחָבֵה *abscondere se*, 2. Paral. 7. 12. Infi. Niphal a חָבָא, א mutato in ה.

הֶחֳדַלְתִּי *an desisterem ?* Jud. 9. 9. specialis est anomaliæ, ubi ה duplici fungitur munere, & est characteristicum conjugat. Hophal, & est interroga-

gativum: quidam autem volunt esse ex hiphil, pro הֶחֱדַלְתִּי: vide Cornelium Bertramum.

הַחֲטִי *ad peccandum inducere*, Jerem. 32. 35. cum apocope א, pro הַחֲטִיא: idem judicium de הֶחֱטִי 2. Reg. 13. 16.

הֶחֱשׁוּ *silete*, 2. Reg. 2. 3. pro הַחְשׁוּ Imper. hiphil.

הֻטַּמָּאָה *polluta est*; Deut. 24. 4. forma est composita ex hithpahel, & hophal cum syncopa literæ ת, pro הִתְטַמְּאָה.

הַיְחָבְרְךָ *an consociaretur tibi*? Psal. 34. 20. ex puhal specialis anomaliæ pro הַיְחֻבַּרְךָ.

הֵינִיקִהוּ *lacta eum*, Exod. 2. 9. secunda persona fæm. Imperativi Hiphil a ינק pro הֵינִיקִיהוּ.

הַיֹּצֵת *quæ egreditur*, Deuter. 28. 57. cum defectu א pro הַיּוֹצֵאת, quod contractum pro יוֹצֵאֶת.

הֻכַּבֵּס *lavari*, Levit. 13. 56. est forma composita ex hophal, & hithpahel, ת contracto in כ per daghes, pro הִתְכַּבֵּס.

הֲכִנּוּ *comparavimus*, 2. Paral. 29. 9. cum syncopa radicalis נ, & ad formam analogam pro הֲכִנְנוּ, quod pro הֲכִינוֹנוּ, a כּוּן.

הֶלְאַת *fatigavit*, Ezech. 24. 12. contractum in ת pro הֶלְאָתָה, ubi & ה cum segol, quasi seque-

retur

retur gutturalis, a לָאָה.

הֻמְּכוּ *deprimuntur*, Job. 24. 24. hophal a radice מכך, pro הֻמַּכּוּ.

חַמְּמוּתִים *qui morte afficiebantur*, 2. Reg. 11. 2. scriptum est literis ו, & מ transpositis, & legendum est, ut notant Masorethæ, הַמּוּמָתִים.

הֲמָנְכֶם *multiplicare vos*, Ezech. 5. 7. puto cum Kimchio esse verbum infinitum, non autem a nomine הָמוֹן, quia hujusmodi nomina retinent cholem cum affixis.

הִמְסִיו *liquefecerunt*, Jos. 14. 8. habet formam Chaldaicam, pro הִמְסוּ; a מסה.

הִמְצִיתִךָ *exhibui te*, 2. Sam. 3. 8. cum jod in medio ad formam quiescentium ה, & defectu י formativi primæ personæ, pro הִמְצֵאתִיךָ.

הַנִּמְצְאִים *qui inventi sunt*, Esth. 1. 5. cum sceva sub secunda radicali præter normam, pro נִמְצָאִים, cujus generis duo alia sunt, unum Ezech. 20. 30. נִטְמְאִים *polluti*, alterum Jos. 10. 17. נֶחְבְּאִים *absconditi*; quæ R. Jacob scribit esse ex terminatione tzere. Tzere enim ultimæ syllabæ, non præcedente Kametz, mutatur in sceva.

הֵסַתָּה *incitavit*, 1. Reg. 21. 25. pro הֵסִיתָה hiphil a סות, vocali longa Chirek in brevem, & daghes resoluta.

הַעִדֹתָה *contestatus es*, Exod. 18. 23. cum simpli-

ci

ci pathach sub ה formativa Hiphil propter sequentem gutturalem, quæ sceva compositum ante se adversatur; pro הֶעֱרְתָה a radice עור.

הֶעֱבַרְתָּ *traduxisti*, Jos. 7. 7. cum tzere sub ה loco pathach; est enim Præter. Hiphil.

הֵעֵזָה *obfirmavit*, Proverb. 7. 13. sine daghes euphoniæ caussa, pro הֵעֵזָה a עזז.

הֹעֲלָה, *oblatus fuit*, Jud. 6. 28. habet cholem latioris pronunciationis caussa ob sequentem gutturalem; pro הָעֳלָה.

הֶעָשׂוּ *qui factus est*, Job. 41. 24. Participium pahul ex speciali anomalia sine jod; est enim loco עָשׂוּי; cujusmodi est & illud ibid. 15. 22. וְצָפוּ & *exploratus*, pro צָפוּי.

הֵעָשׂוֹתוֹ *fieri illud*, Ezech. 43. 18. ה habet sægol occulta plane de caussa; pro הֵעָשׂוֹתוֹ, est enim Infini. Niphal.

הַפְּתִית *fatuum agis*, Proverb. 24. 28. formam habet compositam vel ex duabus conjugationibus, vel ex duabus radicibus: a פָּתָה enim in Pihel diceretur פִּתִּית, cui ה adjectum est ex conjug. hiphil: aut ex פָּתָה, & פָּתַת; a פָּתָה in conjug. Hiphil dicitur הִפְתִּיתָ, & a פָּתַת est הֲפִתּוֹתָ, & hinc videtur esse forma mixta. Plura sunt de hac voce apud Eliam in libro *Harcabba*, & apud Aben Esra; qui perperam contendit ה esse admirativum: lite-

litera enim ו nunquam præponitur ה interrogationis, aut admirationis.

הִצְטַיַּדְנוּ *in viaticum accepimus*; Jos. 9. 12. est unicum ad formam analogam cum mutatione, & transpositione literæ characteristicæ hithpahel ת, pro הִצְטוֹדַדְנוּ, a צוּד.

הַצְּפִינוֹ *abscondere eum*, Exod. 2. 3. cum daghes Euphonico sine ulla caussa, pro הַצְפִּינוֹ; a צפן.

הִקְצוֹת *detrahere*, Lev. 14. 43. retinet Chirek ad formam præteriti; pro הַקְצוֹת a קָצָה.

הַרְבֵּה *multiplicare*, Genes. 3. 16. retinet Kametz ex terminatione præteriti; inde cum pathach legitur ad formam nominis constructi 2. Sam. 14. 11. מֵהַרְבַּת *ne multiplicetur*, pro הַרְבֵּה, vel הַרְבּוֹת.

הֻרַים *sublatus est*, Dan. 8. 11. cum jod Epenthetico, vel ו in י mutatum est, & transpositum, pro הוּרַם; a רוּם.

הִרְצָת *acquiescit*, Levit. 26. 34. contractum est in ת, pro הִרְצְתָה a רָצָה.

הָשַּׁמָּה Levit. 26. 35. vide vocem בְּהָשַּׁמָּה.

הָשַׁע *respice*, Psal. 39. 14. formam habet a שׁוּעַ, significationem autem a שָׁעָה; pro הָשַׁע per apocopem, quod loco הַשְׁעֵה.

הֵתָיוּ *venite*, Jes. 21. 14. duplex anomalia, prima est ה radicalis tertia expressa per jod; altera ה ab ini-

initio loco א ; eſt enim pro אֶתו , vel potius אַתו ab אַתָה.

הֲתֵיטְבִי *num bona eris ?* Nah. 3. 8. Futur. hiphil a יָטַב pro הֲתֵיטִיבִי, chirek longo in ſceva commutato accelerandæ pronunciationis cauſſa.

הָתְפָּקְדוּ *recenſiti fuerunt*, Num. 1. 47. forma eſt compoſita ex hophal, & hithpahel, ubi præterea eſt Kametz loco pathach, & daghes; dicendum enim analogice erat, הִתְפַּקְדוּ.

ו

וָאֲכַסֵּךְ *& operui te*, Ezech. 16. 10. vau hippuch habet præter morem pathach ante א pro Kametz; cui ſimile 2. Sam. 1. 10. וַאֲמוֹתְתֵהוּ *& occidi eum*.

וָאֶנְעֲלֵךְ *& calceavi te*, Ezech. 16. 10. cum pathach loco Kametz: pathach enim in futuro Kal producitur cum affixis in Kametz.

וְאַעַנֶּת *& affligam*, 1. Reg. 11. 39. craſis eſt pro וְאַעַנֶּה.

וָאַעְשִׁר *& ditatus ſum*, Zachar. 11. 5. contractum eſt, pro וָאַעֲשִׁיר.

וּבָאתְ *& ingredieris*; 2. Sam. 14. 3. cum ſceva in fine, quod in his verbis inuſitatum eſt: cui ſimile habetur 1. Reg. 17. 13. וְהוֹצֵאתְ *& afferes*.

וּבָנִית *& ædificabis*; Proverb. 24. 27. ſine Kametz:

metz : debet enim esse masculinum בָּנִית.

וּבִתְקוֹמְמֶיךָ & *in insurgentes contra te*; Psal. 139. 21. particip. cum syncopa literæ מ, ne quatuor literæ serviles ab initio thematis concurrant ; pro וּבְמִתְקוֹמְמֶיךָ.

וְדִיגוּם & *piscabuntur eos*, Jer. 16. 16. cum aphæresi ה characteristici pro וְהֶדִיגוּם a דוּג : quidam sumunt pro Præter. Pihel, pro דִּיגוּם.

וְהֶאֱזְנִיחוּ & *retro abjecerunt*, Jes. 19. 6. de hac voce variæ sunt Rabbinorum sententiæ. R.D. Kimchius censet, ה aliunde advenisse, & א vicem gerere characteristicæ conjugationis hiphil, *quia*, inquit, *litera epenthetica, quæ legatur, media in dictione occurrere non solet*. R. Moses Davidis frater ה esse interrogationis;cui opponitur Elias, literam ו τῷ ה interrogationis nunquam præponi. Alii denique existimant esse formæ Hebraicæ, & Chaldaicæ ; nam Chaldæi pro ה in Hiphil usurpant א: quidquid sit, vox hæc est loco וְהִזְנִיחוּ.

וְהֹגוּ & *meditari*; Jes. 59. 13. habet Cholem ab initio loco Kametz, pro הָגוּ, cui simile ibidem הֹרוֹ *concipere*.

וְהוֹשְׁבוֹתִים & *collocabo eos*, Zach. 10. 6. prima persona Præteri. Hiphil habens formam compositam, ex יָשַׁב; unde esset הוֹשַׁבְתִּים, & ex שׁוּב, unde diceretur הֲשִׁיבוֹתִים. Chirek autem accelerandæ pronunciationis caussa est correptum in sceva. Hanc anomaliam imitatur וְהֵטִיבֹתִי & *benefaciam*, Ezech. 36. 11.

וְהִטַּהֲרוּ *& purificabunt se*; Num. 8. 7. cum sægol pro Kametz, quod compensare debebat daghes ejectum, ne duo Kametz concurrerent; est insuper syncopa literæ ת, pro וְהִתְטַהֲרוּ: Kametz autem sub secunda radicali est propter accentum: huic simile est וְהִנֶּחָמְתִּי *& consolabor me*: Ezech. 5. 13. pro וְהִתְנַחַמְתִּי.

וְהָיִית *& eris*, 2. Sam. 14. 2. cum sceva in fine, quod rarissimum est in verbis quiescentibus Tertia ה: sic עָשִׂית *fecisti* Genes. 3. 13.

וְהֻנִּיחָה *& collocetur*, Zach. 5. 11. habet formam compositam ex Hiphil, & Hophal, Chirek enim est ex Hiphil, & Kibbutz ex Hophal pro הֻנְּחָה a radice ינח.

וַהֲקֵאתוֹ *& evomes illud*, Proverb. 25. 16. mixtam habet formam ex quiescentibus tertia א, & ex quiescentibus secunda: ex illis enim assumptum est tzere, ex istis cholem, pro וַהֲקֵאתוֹ a radice קוא.

וְהִתְגֹּעֲשׁוּ *& concutiantur*; Jerem. 25. 16. pro וְהִתְגַּעֲשׁוּ, cholem assumpto ex forma Puhal.

וְהִתְנַבִּיתָ *& prophetabis*; 1. Sam. 10. 6. א ad formam quiescentium ה mutato in י pro וְהִתְנַבֵּאתָ.

יְחִיֶה *& vivat illa*; Exod. 1. 16. juxta Kimchium pro חָיְתָה: quidam deducunt a חַיִי, ita ut dicendum fuisset חַיָּה ad formam סַבָּה, unde daghes, & vo-

& vocalis brevis in longam coaluerint. Sed literæ י, & ן ut ait Aben Esra, in fine nunqnam sunt radicales.

וְחָטָאת *& peccavit*, Exod. 15. 16. Aben Esra, & Kimchi putant esse contractum pro וְחָטְאָה sed cum sequatur nomen masculinum עַמֶּךָ, a quo genere discrepat חטאה, censeo, sumendum esse pro nomine, *peccatum est populi tui*.

וְטֵאטֵאתִיהָ *& everram eam*, Jes. 14. 23. prima persona præteriti Pihel verbi quatuor literarum; cujus thema alii ponunt טוא, geminata prima, & tertia, alii טֵאט media geminata; nonnulli denique טָאָה.

וַיֶּאֱהָבֵהוּ *& amavit eum*; 1. Sam. 18. 1. pro וַיֶּאֱהָבֵהוּ.

וַיָּאצֶל *& seposuit*, Num. 11. 25. contractum est pro וַיַּאֲצֵל.

וַיֵּאת *& veniet*; Jes. 41. 25. contractum pro וַיֶּאֱת quod loco וַיֶּאֱתֶה ab אתה.

וַיֶּאֱתָיוּן *& convenerunt*, Jes. 41. 5. ה radicali mutato in י, & addito נ paragogico, pro וַיֶּאֱתוּ a radice אָתָה: sic Psal. 36. 8. יֶחֱסָיוּן *confident*, pro יֶחֱסוּ; & Psal. 78. 44. יִשְׁתָּיוּן pro יִשְׁתּוּ; *bibent*, & Jes. 26. 11. יֶחֱזָיוּן *videbunt*; pro יֶחֱזוּ.

וַיַּבְּשֵׁהוּ *& arefecit ipsum*; Nah. 1. 4. Futurum Pihel cum apocopa י radicalis pro וַיְיַבְּשֵׁהוּ a יבש:

cui simile 2. Paral. 32. 30. וַיַּשְׁרֵם *& recta deduxit eos*, pro וַיְיַשְּׁרֵם.

וַיַּגֶה *& mæstitia affecit*, Thren. 3. 33. contractum est pro וַיְיַגֶּה: sic ibid. 53. וַיַּדּוּ *& projecerunt* pro וַיְיַדּוּ.

וַיָּזֶד *& coxit*, Genes. 25. 29. daghes præter necessitatem in vocalem longam commutato pro וַיָּזֶד a נוּד, simile huic 1. Paral. 20. 3. וַיָּשַׂר *serra dissecuit* a נשר.

וַיָּחֶל *& expectavit*, Genes. 8. 10. cum aphæresi Jod radicalis pro וַיְיַחֶל.

וַיֵּחַמוּ *& incalescebant*, Genes. 30. 38. ubi juxta Aben Esra jod est cum sægol propter sequentem gutturalem; est enim loco יֶחֱמוּ a יחם; sicuti dicitur יֵשְׁבוּ.

וַיֵּחַמְנָה *ut incalescerent*; Genes. 30. 38. cum jod nota generis masc. pro וַתֵּחַמְנָה a יָחַם; cui simile 1. Samuel. 6. 12. וַיִּשַּׁרְנָה *& recta contenderunt* pro וַתִּשַּׁרְנָה.

וַיִּיף *& pulchra erat*, Ezech. 31. 7. contractum est, pro וַיִּיַף ad formam יֵשֵׁב.

וַיִּישֶׂם *& posuit*, Genes. 50. 26. forma quasi est petita a יָשֵׂם, sed significatio est a שׂוּם, & ponitur

tur loco וַיָּשֶׂם: quidquid dicat Kimchius, qui existimat esse pro וַיּוּשַׂם & positus fuit: וַיִּישַׂם quidem Genes. 24. 33. est pro וַיּוּשַׂם.

וַיַּכְּתוּם & contuderunt eos; Num. 14. 45. formam habet quasi נָכַת pro וַיַּכִּיתוּם chirek in sceva correpto; sed est a radice כָּתַת. Aut vocalis longa Kametz resoluta est in brevem, & daghes; est enim pro יָכִיתוּ. Huc refer וַיַּכְּתוּ & contriverunt. Deut. 1. 44.

וַיַּלִּינוּ & ad murmurandum incitaverunt; Num. 14. 36. ubi Kametz in vocalem brevem, & Daghes resolutum est, a radice לוּן: cui simile Proverb. 4. 21. יַלִּיזוּ recedere facient.

וַיְּסְּרֵנִי & erudiet me, Jes. 8. 11. cum daghes euphoniæ caussa: unde quidam perperam præteritum Pihel esse arbitrantur; præterito enim convenit affixum נִי; Futuro autem נִי, a radice יָסַר.

וַיָּרֶב 1. Sam. 15. 5. juxta duplicem significationem a duplici potest nasci radice: si explices, & insidiatus est; est futurum Pihel ab אָרַב facta contractione, pro וַיְאָרֵב, vel potius futurum Hiphil, pro יַאֲרֵב: sin autem & certavit, erit futurum Hiphil a radice רוּב.

וַיֵּתֵא & venit, Deut. 33. 21. literis radicalibus transpositis; pro וַיֵּאת, quod loco וַיֶּאֱתֶה ab אָתָה.

וַיִּתַּמּוּ *& absoluti sunt*, Deut. 34. 8. pro וַיִּתַּמּוּ, ubi etiam daghes sublatum est; futur. Niphal a תמם. Unde Psal. 102. propter pausam dicitur יִתָּמּוּ.

וְכִעֲסַתָּה *& irritabat eam*, 1. Sam. 1. 6. deficit Mappik.

וְלָנֶה *& commorabitur*, Zach. 5. 4. cum segol præter morem, pro וְלָנָה a radice לון.

וְנֵאשְׁאַר *& residuus ego*, Ezech. 9. 8. cum epenthesi א, & pathach loco Kametz, pro וְנִשְׁאָר: est enim participium.

וַנָּבֶל *& diffluximus*, Jes. 64. 5. daghes mutato in vocalem longam; pro וַנִּבֹּל, a radice נבל.

וְנָבְלָה, *& confundamus*, Genes. 11. 7. pro נָבְלָה cum ה paragogico, & cholem mutato in sceva: quidam putant, esse tertiam personam fæmininam præter. Niphal pro נָבְלָה *confundatur*, exterminatione tzere; alii autem primam futuri Hiphil pro וְנַבְלָה cum ה paragogico, a radice בלל.

וְנַחְבֵּתֶם *& abscondetis vos*, Jos. 2. 16. excluso א radicali, pro וְנַחְבֵּאתֶם; huc referendum & וְנִטְמֵתֶם Lev. 14. 43. *polluti estis*; pro ונטמאתם.

וְנִכַּפֵּר *& expiabitur*; Deut. 21. 8. compositam habet formam ex Niphal, & ex hithpahel; ת chara-

racteristico contracto per daghes in primam radicalem כ.

וְכִלוּ *& adjungite vos*, Jere. 50. 5. Imper. Niphal cum נ characteristico pro וְהִלָּווּ, quidam tamen per præteritum explicant; a radice לוה.

נִפְלְאַתָה *admirabilis fuit*; 1. Sam. 1. 26. habet formam compositam ex פָּלָא, unde esset פִּלְאָה, & ex פָּלָה, unde formatur פָּלְתָה.

וְנִרְפְּאוּ *& curantur*; Ezech. 47. 8. aleph quiescente ad formam quiescentium ה, pro וְנִרְפָּאוּ.

וּפִשְׁתֶּם *& crescetis*, Malach. 4. 2 cum Chirek pro פְּשְׁתֶּם, a radice פוש.

וְצָמִת *& sities*; Ruth. 2. 9. cum aphæresi literæ radicalis א, & cum Chirek ad formam quiescentium ה, pro וְצָמָאת; a צמא.

וְקָרָאתִי *& vocabis*, Jer. 3. 4. cum jod redundante.

וְרָאֲמָה *& exaltabitur*; Zach. 14. 10. cum epenthesi literæ א; pro וְרָמָה a רום: huc etiam pertinet קָאם *surgit* Hos. 10. 14. pro קָם.

וְשָׁבַת *& revertetur* Ezech. 46. 17. ad formam Chaldaicam desinit in ת, pro וְשָׁבָה a שוב.

וְתָבוֹאָה *& adveniat*; Jes. 5. 19. tertia Futuri fæmini. cum ה paragogico præter morem; huc re-

fer וַתָּבֹאתִי *& venias*, cum jod redundante; quod præterea compositam habet formam ex secunda præter. בָּאת, & futuri תָּבֹאִי.

וַתַּעֲלוּ *& ascendistis*, Ezech. 16. 3. pro וַתַּעֲלוּ ex Kal: quidam autem referunt ad Niphal, pro וַתֵּעָלוּ; sed hæc conjugatio est inusitata in עלה.

וַתִּשֶּׂנָה *& levabunt*; Jer. 9. 18. א radicali abjecto pro וַתִּשֶּׂאנָה: & Ezech. 23. 49. est cum epenthesi jod ad formam quiescentium ה, תִּשֶּׂאינָה *portabitis*; a נשה.

וַתֵּתַצַּב *& stetit*: Exod. 2. 4. insignis est anomaliæ, prima litera radicali jod præter morem abjecta sine ulla compensatione; & ת futuri characteristica cum tzere, pro וַתִּתְיַצֵּב a radice יצב.

ז

זֹרֶה Jes. 30. 24. quidam derivant a זָרָה & censent, esse participium passivum Pihel, quod alias inusitatum est, cholem adhibito loco ejecti daghes, & explicant per *ventilatum*; alii radicem faciunt זור; & pahul esse dicunt Kal pro זוּרָה, *compressum*.

ח

הַחֹטְאִים *peccantes*, 1. Sam. 14. 33. ad formam quiescentium ה cum א redundante pro הַחֹטְאִים;

cui

cui, simile est קְרְאִים *clamantes*, Psal. 99. 6.

חֻמְּצָתוֹ *fermentari illud*, Hos. 7. 4. Inf. Puhal cum ה paragogico, pro חֻמְּצוֹ.

חֲנוֹת *gratiam facere*; Psal. 71. 10. forma ex quiescentibus tertia ה petita, pro חוֹן a חנן: cui simile ibidem 11. חֲלוֹתִי *vulnerare me* a חָלַל; quamquam multi radicem faciunt חָלָה *infirmum esse*.

חָסָיָה *confidit*, Psal. 57. 2. tertia radicalis ה mutata est in י, & propter accentum retractum de more sceva transiit in Kametz; pro חָסְתָה a חָסָה. Hinc Deut. 32. 37. dicitur חָסָיוּ *confiderunt* pro חָסוּ, ad cujus formam est נָטָיוּ *declinarunt* Psal. 73. 2. & נִטָּיוּ *extenduntur* Numer. 24. 6.

ט

טַח *obduxit*; Jes. 4. 18. cum pathach ad formam deficientium ע, pro טָח a טוח.

י

יְאֱתָיֵנִי *obvenit mihi*; Job. 3. 25. pro יֶאֱתֵנִי cum Jod, quod est loco radicalis ה ab אָתָה.

יְבָרֲכֶנְהוּ *benedicet ei*, psal. 72. 15. habet נ epentheticum pro יְבָרְכֵהוּ huc referto יְסוֹבְבֶנְהוּ *circumduxit eum*, Deut. 32. 10.

יְבֶשֶׁת

יִבַּשְׁתְּ *exsiccari*; Genes. 8. 7. habet formam compositam ex יִבַּשׁ secundum analogiam verborum perfectorum, & ex בֹּשֶׁת juxta anomaliam quiescentium פ״י. Huic simile est Num. 14. 16. יְכֹלֶת *posse*; a יכל.

יִדַּחוּ *impellantur*; Jerem. 23. 12. Futurum Niphal cum pathach loco Kametz, & accentu in penultima præter morem, a דחה.

יְדַשְּׁנֶה *in cinerem redigat*; Psal. 20. 4. habet ה paragogicum præcedente segol præter morem; a דשן.

יְהוּא *erit*, Eccles. 11. 3. miræ est anomaliæ cum א paragogico ab הָוָה, a quo est futurum per apocopem יְהוּ; pro יִהְוֶה.

יְהֵילִילוּ *ejulabunt*; Jes. 52. 5. cum ה litera characteristica Hiphil expressa, pro יְיֵלִילוּ; a ילל.

יוֹדַעְתִּי *notum feci*, 1. Sam. 21. 2. pro הוֹדַעְתִּי.

יוֹרֶא *jaciet*, Proverb. 11. 15. cum א loco ה a radice ירה.

יֶחֱזָיוּן *videbunt*; Jes. 26. 11. cum jod, quod factum est ex ה; pro יֶחֱזוּן a חָזָה: huc refer יִשְׁתָּיוּן Psal. 78. 44. יֶחֱסָיוּן Psal. 36. 8. & יִשְׁלָיוּ Psal. 122. 6. & יִרְבְּיֻן Deuter. 8. 13. pro יִרְבּוּן; & יִרְוְיֻן Psal. 36. 9.

יְחִיתַן *terrefaciet eos*; Habac. 2. 17. pro יְחִתַּן a חָתַת: primo daghes resolutum est in Chirek longum;

gum; ſecundo eſt pathach loco tzere propter pauſam.

יֶחֱמַתְנִי *fovit me*; Pſal. 51. 7. Præt. Pihel cum ſægol ſub prima radicali propter ſequens Chateph ſægol pro יְחֵמַתְנִי.

יְחָנְךָ *miſerebitur tui*; Jeſ. 30. 19. vocalibus tranſpoſitis, pro יְחָנֶּךָ; a חנן.

יֵידַע *notum faciet*, Pſal. 138. 6. pro יוֹדַע: ſed alii faciunt futurum Pihel pro יְיַדַּע *noſcet*. Huc pertinet יֵיטִב pro יֵיטִיב *benefaciet*.

יְכַבְּדָנְנִי *honorabit me*; Pſal. 50. 23. cum epentheſi literæ nun, pro יְכַבְּדֵנִי.

יְכַסְיֻמוּ *operient eos*; Exod. 15. 5. duplex hic eſt anomalia, prima in jod loco ה; ſecunda in affixo מוּ pro מוֹ: eſt enim pro יְכַסּוּמוֹ a כסה.

יְלִדְתָּנוּ *peperiſti nos*; Jere. 2. 27. pro יְלִדְתִּינוּ.

יִלְכְּדֻנוֹ *capient eum*; Proverb. 5. 22. pro יִלְכְּדֻהוּ.

יִמְּאַס *liqueſit*, Job. 7. 15. media radicali in א commutata pro יִמַּס, quod analogum eſt pro יִמַּס, a radice מָסַס: cui omnino ſimile יִמָּאֲסוּ *liqueſiant*. Pſal. 58. 8.

יְמַצְאוּנְהָ *invenient eam*; Jere. 2. 24. cum נ epenthetico; pro יִמְצָאוּהָ: huc referto יִמְצָאֻנְנִי *invenient me*, Proverb. 1. 28. & ibidem יִקְרָאֻנְנִי *vocabunt me*.

יִנְאַץ

יְנָאֵץ *florescet*; Eccles. 12. 5. cum epenthesi א a radice נוץ.

יָנִי *irritum faciet*; Psal. 141. 5. cum apocope א a radice נוא.

יִנָּשׂוּא *portabuntur*, Jerem. 10. 5. cum א paragogico, seu potius literis transpositis, pro יִנָּשְׂאוּ a נָשָׂא.

יַסּוֹר *castigare*; Psal. 118. 18. Infin. Pihel cum cholem præter morem, pro יַסֵּר.

יָפְיָפִיתָ *pulchrior effectus es*; Psal. 45. 3. præter. Puhal cum Kametzchatuph loco Kibbutz, & prima, & secunda radicali geminatis, a יָפָה.

יִרַדֹּף *persequatur*; Psal. 7. 6. habet formam compositam ex Kal יִרְדֹּף, & ex Pihel יְרַדֵּף.

יַשִּׁי *exactorem aget*; Psal. 55. 15. cum apocopa ה, & ad formam quiescentium א pro יַשֶּׁה, a נָשָׁה.

יִשֵּׁל *decutit*, Job. 27. 8. varie sentiunt Grammatici de hac voce: alii deducunt a שָׁלָה, unde per apocopen futurum יִשֵּׁל; sed illud verbum in Kal activam significationem non habet: alii putant esse futur. Hiphil ex eadem radice: ast per duplex sægol formandum esset. Nonnulli denique, quorum sententia amplectenda, derivant a נָשַׁל, & futurum Kal esse censent, vocali brevi, & Daghes in vocalem longam contractis, perinde ac si secunda radicis

cis esset gutturalis, pro יֵשַׁל.

יִתְגָּעֲשׁוּ *commovebuntur*; Jer. 46. 8. formam habet ex Puhal, & Hithpahel compositam.

כ

כְּחַכֵּי *secundum præstolari*, Hos. 6. 9. tertia radicalis ה mutata est in jod, pro כְּחַכֵּה.

כְּיִתְרוֹן *sicut excellentia*, Eccl. 2. 13. specialis punctatio, pro כַּיִּתְרוֹן.

כְּעֹטְיָה *quasi velata*; Cant. 1. 7. ה mutatum est in jod; pro כְּעֹטָה: huc pertinent בֹּכִיָּה, *flens*; צֹפִיָּה *speculans*: פֹּרִיָּה *fructificans*.

כְּקָרָבְכֶם *cum accederetis vos*, Deut. 20. 2. pro כְּקָרְבְכֶם.

כְּשָׁמְעָתוֹ *cum audiret ipse*; Jes. 30. 19. cum ה paragogico, sequente affixo, pro כְּשָׁמְעוֹ. Huc refer מִיִּרְאָתוֹ 2. Sam. 3. 11. *cum timeret ipse*.

ל

לַאֲדִיב *ad cruciandum*; 1. Sam. 2. 23. per metathesin primæ, & secundæ radicalis, pro לַדְאִיב, vel potius לְהַדְאִיב.

לְדָרְיוֹשׁ

לְדַרְיוֹשׁ *ad quærendum*; Efræ 10. 16. cum jod epenthetico pro לִדְרוֹשׁ.

לְהֵדֵק *ad comminuendum*, 2. Paral. 34. 7. ex fpeciali anomalia retinet tzere vocalem præteriti, pro לְהָדֵק a radice דקק.

לְהֵידוֹת *ad celebrandum*; Neh. 12. 8. infini. Hiphil pro להודות a radice ידה.

לְהוֹשִׁיבִי *ad collocandum*; Pfal. 113. 8. cum jod paragogico; a ישב.

לְהָכִיל *ad confumendum*; Ezech. 21. 28. prima litera radicali elifa, pro לְהַאֲכִיל.

לַהֲנָפָה *ad agitandum*; Jef. 30. 28. cum ה paragogico pro לַהֲנִיפָה: a נוף.

לְהַפְרְכֶם *ut irritum faciatis vos*; Lev. 26. 15. Chirek mutatum eft in fceva ad faciliorem pronunciationem; pro לְהָפִירְכֶם a radice פור.

לַהֲשׁוֹת *ad perdendum*; 1. Reg. 19. 25. Infin. Hiphil a themate שאה, extrito א, & prioribus punctis tranfpofitis, pro לְהַשְׁאוֹת.

לְחָיַיִם *maxillæ duæ*; Deut. 18. 3. ā fing. לְחִי, pro Chirek habet Kametz.

לְחֶנְנָהּ *ad gratificandum ei*; Pfal. 102, 14. Infi. Pihel cum fægol præter normam, pro לְחַנְּנָהּ, a חנן.

לְחָתִים

לְחֹתַיִם *duæ tabulæ*, Ezech. 27. 5. formam habet compoſitam ex plural. & duali, a לוּחַ.

לְרוֹת *ad jaculandum*, Pſal. 64. 5. litera prima radicali jod abjecta, pro לִירוֹת.

לָלֶת *ad pariendum*; 1. Sam. 4. 19. contractum eſt pro לָלֶדֶת a יָלַד: quidam poſitum contendunt pro לְלַלֵּת *ad ejulandum*, a יָלַל: huic ſimilis contractio eſt in אַחַת pro אַחֶדֶת.

לְרֹא *ad timendum*; 1. Sam. 18. 29. cum aphæreſi primæ radicalis jod, pro לִירֹא; a ירא.

לְרַאֲוֹה *ad aſpiciendum*, Ezech. 28. 17. cum ה paragogico, & tertia radicali ה mutata in ו; a ראה.

לְתֵתֶן *ad dandum*, 1. Reg. 6. 19. cum nun paragogico præter morem, a תֵּת, quod a נתן.

מ.

מֵבִי *adducens*, Jer. 19. 15. cum aphæreſi literæ aleph a בוא.

מְבַעֲתֶךָ *perturbans te*, 1. Sam. 16. 15. contractum eſt pro מְבַעֲתֶתְךָ ex forma מְבַעֶתֶת, a בעת.

מְרִיבוֹת *crucianies*; Lev. 26. 16. abjecta media

dia radicali, pro מְרָאִיבוֹת, a דאב.

מַהְלְכִים *deducentes*, Zach. 3. 7. accelerandæ pronunciationis gratia cum sceva ad formam Chaldaicam loco Chirek; est enim pro מַהֲלִיכִים: huc refer מְעֻזָּרִים 2. Paral. 28. 23. מַחְלְמִים, Jerem. 29. 8. & מַחְצְרִים 2. Paral. 29. 28. quod etiam cum צ redundante scribitur.

מוּעֶדֶת *vacillans*; Proverb. 25. 19. partic. Benoni Kal a radice מָעַד cum Surek loco Cholem, & Kametz loco sægol pro מוֹעֶדֶת, aut מוֹעֲדֶת.

מוּסַב *circumdatus*, Ezech. 41. 7. propter accentum ablatum Kametz correptum est in pathach.

מוֹצֵאת *inveniens*, Cant. 8. 10. fæmin. Partic. in ת specialis formæ pro מוֹצֵאת: huc spectat נֹשֵׂאת 1. Reg. 10. 22. quæ contracta reperiuntur 2. Sam. 18. 22. מֹצֵאת, & נֹשֵׂאת Esth. 2. 15.

מוֹשִׁיבִי *collocans*, Psal. 113. 9. cum jod paragogico; a ישב.

מֵזִין *advertens*, Proverb. 17. 4. contractum est pro מְאַזִין.

מַחְאֵךְ *plaudere te*, Ezech. 25. 6. extra omnem regulam, & rationem duæ vocales brevissimæ continuo leguntur; pro מַחְאֵךְ vel potius מְחָאֵךְ.

מֵחֲטוֹ *a peccando*; Gen. 20. 6. cum apocopa tertiæ radicalis א, aut est ad formam quiescentium ה.

מֵחֲרוֹן *ab æstuando*; Psal. 85. 4. cum nun paragogico

gico præter morem, ex מְחָרָה; vel potius מְחָרוֹת thema eſt חרה.

מְטַחֲוֵי *jaculantes*; Geneſ. 21. 16. Participium plur. Pihel contractum, Tertia radicali ה in ו mutata; pro מְטַחִים, a טָחָה, ſicuti dicitur חֲגוֵי *fiſſuræ* a חָגָה; & קְצוֵי *extremitates* a קָצָה.

מִיָּרְדִי *a deſcendendo me*; Pſal. 30. 4. cum Kametz longo loco Kametz chatuph; quod indicat appoſitus accentus Methegh: huc duo alia referenda ſunt עָמְדְךָ Obad. 11. & רָדְפִי Pſal. 38. 21.

מִירֻשָּׁתְךָ *de hereditate tua*, 2. Paral. 20. 11. ſpeciale eſt ſceva ſub jod: quando enim præpoſitio מ jod ſcevato præponitur, tum daghes, tum ſceva euphoniæ cauſſa auferuntur. Alterum obſervarunt Maſorethæ Daniel. 12. 2. מִישְׁנֵי: *e dormientibus* pro מִיּשֵׁנֵי.

מְלֵאָתִי *plena*; Jeſ. 1. 21. cum jod paragogico, & chateph pathach ſub ultima radicali; cui ſimilia ſunt שָׂרָתִי, גְּנֻבְתִי, רַבָּתִי, מַלְכִּי, דִּבְרָתִי, &c.

מִלְּבוֹא *ab adeundo*; Amos 6. 14. Infinitivus Kal, qui habet ל, & מ conjunctum ex Chaldaica forma.

מְלָושְׁנִי *detrahens*; Pſal. 101. 5. multiplex hic anomalia; primo eſt jod paragogicum; ſecundo vau redundans; tertio cholem correptum in Kametz chatuph: analogice enim dicendum eſt juxta formam Pihel מְלוֹשֵׁן: cui aliqua ex parte ſimile

est לְמְשֹׁפְטִי *Judicanti me* Job. 9. 15.

מַלִּינִים *murmurantes*; Exod. 16. 4. cum pathach & daghes præter morem, loco מְלִינִים a radice לוּן.

מִנֹּאָץ *irritatur*; Jes. 52. 5. est formæ compositæ ex Puhal, & Hithpahel; daghes enim in nun denotat literam characteristicam Hithpahel ת abjectam; Cholem autem, & Kametz repræsentant formam Puhal.

מַסִּית *incitans*, Jer. 43. 3. tzere correptum est in pathach, & daghes pro מֵסִית a radice סוּת.

מַלְּפֵנוּ *docens nos*; Job 35. 11. cum aphæresi primæ radicalis א pro מְאַלְּפֵנוּ particip. Pihel.

מְקַלְלַוְנִי *maledixit mihi*; Jer. 15. 10. compositum est ex קִלֵּל & ex קָלָה, quod in Hiphil significat *ignominia afficere*; ו enim est loco radicalis ה; vel potius est forma composita ex præter. קִלְלוּנִי *maledixerunt mihi*; & ex participio ejusdem verbi מְקַלְלֵנִי *maledixit mihi quisque*.

מְקֻנַּנְתְּ *nidificans*; Jerem. 22. 23. habet formam compositam ex præterito Puhal קֻנַּנְתְּ, & ex participio מְקֻנֶּנֶת. Rabbi autem Jona Grammaticus nullam formam compositam agnoscit, sed duntaxat crasin vocalium, ut fit in חֹסֶף, יְשֶׁת pro חֶסֶף, יְשֶׁת.

מֵרַאֲשֹׁתַי

מֵרַאֲשֹׁתָי *a cervicalibus*; 1. Sam. 26. 12. formam habet masculinam, & fæmininam, a radice ראש.

מִרְבָּה *multiplicans*, Ezech. 23. 33. sub formativa participii est chirek pro pathach extra omnem regulam; est enim particip. Hiphil a רבה.

מֶרֶדָה *a descendendo*; Genes. 46. 3. infiniti. Kal verbi ירד cum ה paragogico; cui similia sunt לֵדָה, דֵעָה. Sed hæc & alia potius nominis, quam verbi infiniti rationem habent.

מִשְׁתַּחֲוִיתֶם *procumbentes*; Ezech. 8. 16. est formæ compositæ a participio מִשְׁתַּחֲוִים, & a præterito הִשְׁתַּחֲוִיתֶם; a שחה.

נ

נֵאוֹת *acquiescamus*; Genes. 34. 15. speciale est cum cholem a radice יאת; & sic ibid. 23. legitur cum ה paragogico נֵאֹתָה; & 22. יֵאוֹתוּ.

נֵאָרִים *maledicti*; Mal. 3. 9. participium Niphal cum tzere dilatandæ pronunciationis caussa; pro נְאָרִים a radice ארר.

נְגֹאֲלוּ *contaminati sunt*; Thren. 4. 14. formam habet compositam ex Niphal, & Puhal: נ enim est ex forma Niphal; reliqua ex Puhal; a גאל.

נִגְלֹה *revelare se*; 1. Sam. 2. 27. Infi. Niphal cum nun characteristico præteriti; pro הִגָּלֹה: huc per-

tinet נִקְרָא 2. Sam. 1. 6. quod est etiam cum א loco ה; & נִגְלוֹת ibid. 6. 20.

נִגֹּף *cædendo*; Judic. 20. 39. Infin. Niphal pro הִנָּגֵף; a נגף.

נוֹלְדוּ *editi sunt*; 1. Paral. 3. 5. est formæ compositæ ex Niphal, & Puhal, quasi ex יֻלְּדוּ, & נוֹלְדוּ; a ילד.

נִוַּסְּרוּ *erudientur*; Ezech. 23. 48. præt. Hithpahel assumpta litera נ ex Niphal pro ה, & elisa litera characteristica ת; pro הִתְוַסְּרוּ a יסר.

נִחַלְתְּ *profanata es*, Ezech. 22. 16. ad formam perfectorum, & abjecto daghes, quasi נִחֲלַלְתְּ, a radice חלל: huic simile נֵחַנְתְּ *grata es*, Jerem. 22. 23. pro נִחֲנוֹת.

נֵחָמִים *incalescentes*, Jes. 57. 5. particip. Niphal pro נוֹחָמִים a radice יָחַם, quasi jod quiescat in tzere, ut fit in Hiphil hujusmodi verborum.

נִכְּאוּ *percussi sunt*; Job. 30. 8. cum epenthesi א; pro נִכּוּ, a radice נָכָה; potest etiam esse a כָּאָה, quasi *afflictissimi sunt*; & daghes in כ erit euphonicum; cum in primo themate sit characteristicum.

נְסַבָּה *circumdata* 1. Paral. 10. 15. cum chirek in medio pro pathach; est enim loco נְסַבָּה.

נְסָה *attolle*; Psal. 4. 7. Imperativ. verbi נָשָׂא; א mu-

א mutato in ה, & שׁ in ס, pro נָשָׂא, quod legitur Psal. 10. 12. & hoc rursus pro שָׂא.

נֵעוֹר. *excitatus fuit*; Zach. 2. 13. præter. Niphal cum tzere loco Kametz; a radice עוּר.

נִפְלָאת *admirabile fuit*; Psal. 118. 23. est contractum in ת, pro נִפְלָאָה: hinc 1. Sam. 1. 26. legitur נִפְלָאֲתָה cum duplici nota generis fœminini augendæ significationis gratia; sed altera in ת mutata; a פלא.

נְפֹצוֹתֶם *dispersi estis*; Ezech. 11. 17. cum duplici cholem pro נְפוֹצוֹתֶם a radice פּוּץ: huic simile ibid. 20. 43. נְקֹטוֹתֶם *fastidio eritis*.

נִקָּבְצוּ *congregate vos*; Joel. 3.11. Imperat. Niphal cum nun characteristico præter. pro הִקָּבְצוּ.

נָקְטָה *fastidit*; Job. 10. 1. cum sceva accelerandæ pronunciationis caussa; pro נָקוֹטָה, a קוט.

נִרְאָה *visus*; Num. 14. 14. partici. cum Kametz loco sægol; non enim potest esse tertia persona præter. propter adjunctum pronomen secundæ personæ; a ראה.

נשׁאים *exigentes*: Nehem. 5. 7. cum epenthesi א pro נשׁים a נָשָׁה.

נְשַׁדְנוּ *vastati sumus*; Mich. 2. 4. cum Kibbutz loco Cholem; est enim pro נְשַׁדּוֹנוּ: quidam autem

volunt נו esse affixum, quasi idem ac נְשַׁדּוּ מִמֶּנּוּ *vastati sunt a nobis*; sed hoc sensui incongruum; a שׁדד.

נָשׂוּא *tulerunt*; Psal. 139. 20. cum א paragogico; seu potius metathesi vau, & aleph; est enim pro נָשְׂאוּ, & ad formam quiescentium ה נָשׂוּ.

נְשׂוּי *levatus*; Psal. 32. 1. participium Pahul ad formam quiescentium ה pro נָשׂוּא.

נַשַּׁנִי *oblivisci fecit me*; Genes. 41. 51. pro נִשַּׁנִי præter. Pihel a נשה.

נִשְׁתָּוָה *æqualis est*; Proverb. 27. 15. formam habet compositam ex Niphal, & Hitpahel: ex Niphal enim assumptum est נ: prius autem Kametz est euphoniæ caussa pro pathach & daghes: dicendum enim erat הִשְׁתַּוָּה.

נִשְׁתָּעָה *obstupescemus*; Jes. 41. 23. Futur. Hitpahel cum Kametz in fine præter morem pro נִשְׁתַּעֶה.

ס

ע

עֻלְפֶּה *lassus*; Ezech. 31. 15. participium Puhal cum ה paragogico præcedente sægol pro Kametz.

עֻצוּ *consilium inite*; Esa. 8. 11. Impera. Kal verbi יעץ cum Surek loco sceva.

עֲשִׂיתָם *feci eos*; Genes. 6. 7. cum defectu jod pro עֲשִׂיתִים.

עֲשִׂיתֶן

עֲשִׂיתֶן *fecistis*; Ezech. 33. 26. cum nun loco mem, pro עֲשִׂיתֶם.

עָשָׂת *fecit*; Lev. 25. 21. est formæ contractæ in ת pro עָשְׂתָה; cui simile קָרָאת, etiam cum epenthesi א, aut ad formam quiescentium א.

פ

פֹּרָת *fructificans*, Genes. 49. 22. cum ת loco ה.

פְּתָיִם, & פְּתָאִים *simplices* a sing. פֶּתִי.

צ

צְבֶיהָ *militantes ejus* Jes. 29. 7. cum aphæresi א, pro צְבָאֶיהָ; ad formam quiescentium ה.

צִמְּתֻתוּנִי *exciderunt me*; Psal. 88. 17. ultima radicalis litera geminata est ad augendam significationem: a צָמַת.

צָקוּן *effuderunt*, Jes. 26. 16. cum aphæresi primæ radicalis a יָצַק.

ק

קָאם *surgit*; Hos. 10. 14. cum epenthesi א pro קָם.

קָבָה *maledicito*; num. 22. 11. Imperati. a קָבַב

cum ה paragogico, ubi vocalis brevis, & daghes producta sunt in Kametz longum, pro קַבָּה.

קָחֵם *accepit eos*; Hos. 11. 3. cum aphæresi primæ radicalis, pro לְקָחָם; huic simile רַד declinavit, pro יָרַד Jud. 19. 11. & קַח pro לְקַח Ezech. 17. 15.

קַחַת *accipere*; 2. Reg. 12. 9. cum sceva præter morem pro קַחַת.

קִיוּ *vomite*; Jer. 25. 27. imper. Kal a radice קוא cum jod loco aleph pro קְאוּ, sicut dicitur בֹּאוּ: aut potius radix est קָאָה, & tunc dicendum erat קְאוּ.

קְרָאֶן *vocate*; Exod. 2. 20. cum duplici apocope; primo ה, secundo Kametz pro קְרָאֶנָה.

ר

רְאֵה *videre*, Psal. 142. 5. desinit in tzere ad formam Chaldaicam, pro רְאֹה vel רְאוֹת.

רָאמוֹת *altæ*; Prov. 24. 7. cum epenthesi א.

רַבֵּה *multiplica*; 9. 29. cum segol præter normam, pro רַבֵּה.

רְבוֹתַיִם *duæ Myriades*, Psal. 68. 18. formam habet compositam ex plurali, & duali.

רִיבוֹתָ *contendisti*; Job. 33. 33. cum aphæresi li-

te-

teræ characteristicæ Hiphil, pro הֲרִיבוֹת, a רוּב.

ש

שׁוֹא *tollere*; Psal. 89. 10. cum aphæresi literæ primæ radicalis pro נְשׁוֹא, huc refer שׁוּב Jerem. 42. 10. *manendo* pro יָשׁוֹב.

שׁוֹבַבְתֶּךְ *pervertit te*, Jes. 47. 10. cum sægol loco tzere propter accentum ad penultimam retractum.

שׁוּבֵינוּ *reduc nos*, Psal. 85. 5. Imperat. cum jod redundante.

שׁוֹשֵׁתִי *deprædatus sum*; Jes. 10. 13. præter Pihel cum Cholem loco Chirek, & daghes pro שִׁשֵּׁתִי a שָׁשָׂה: aut habet formam compositam ex שָׁסַס, & שָׁסָה, quæ idem significant, ס in שׂ mutato; aut potius est ex forma Pohel.

שִׁחֲדוּ *munera date*, Job. 6. 22. cum Chirek ante gutturalem sceva composito notatam; a שחד.

שֶׁיֹּצֵא *qui procedit*: Eccles. 10. 5. ad formam quiescentium tertia ה pro שֶׁיֹּצְאָה.

שָׁלַוְתִּי *tranquillus fui*; Job. 3. 26. a שָׁלָה, tertia radicali ה in ו commutata, pro שָׁלִיתִי.

שְׁמוֹת *desolare*; Ezech. 36. 3. Infini. Kal a radice שָׁמַם forma petita a quiescentibus tertia ה.

שְׁפְכַת

שָׁפְּכָה *diffusi sunt*; Psal. 73. 2. cum ה loco ו.

שִׁשֵּׁאתִיךָ *deprædabor te*. Ezech. 32. 2. ה radicale mutatum est in א pro שִׁשֵּׁיתִיךָ; a ששה.

שָׁת־לִי *posuit mihi*; Genes. 4. 25. cum Kametz longo ante Makkaph præter morem.

שַׁתּוּ *posuerunt*; Psal. 49. 15. vocalis longa conversa est in pathach, & daghes, pro שָׁתוּ a שׁוּת; aut forma assumpta est a deficientibus secunda, quasi a שתת.

ת

תֹּבֵא *acquiesces*, Proverb. 1. 10. ubi prima radicalis א est abjecta, & tertia ה in א mutata, pro תֹּאבֶה.

תְּאָכְלֵהוּ *comedet eum*; Job. 20. 26. transpositis punctis pro תֹּאכְלֵהוּ.

תַּאֲמִינוּ *dexteram petetis*; Jes. 30. 21. cum א loco י ab יָמַן; dicendum enim erat תּוֹמִינוּ, aut saltem תֵּימִינוּ: huc referendum תֹּאסִיפוּן Exod. 5. 7. pro תּוֹסִיפוּן.

תֵּאָמַנָה *nutrientur*, Jes. 60. 4. cum syncopa literæ נ, quæ per daghes non compensatur; pro תֵּאָמַנְנָה; cui simile Ruth. 1. 13. תֵּעָגֵנָה *tardabitis*.

תָּבוֹאתָה *veniat*; Deuter. 33. 16. cum duplici ה paragogico, & priori mutato in ת: unde Job. 22. 21.

21. dicitur תְּבֹאֶתְךָ *obveniet tibi* cum ה paragogico mutato in ת propter affixum: quidam autem compositam formam faciunt ex præter. בָּאָה, & futuro תָּבוֹא.

תִּבְעָיוּן *quæretis*, Jes. 21. 12. cum jod epenthetico, seu potius pro ה, a בעה: cui simile Job. 19. 2. תּוֹגְיוּן *mærore afficietis* pro תּוֹגוּ a radice יָגָה, & Jes. 40. 25. תְּדַמְּיוּנִי *assimilabitis me*, pro תְּדַמּוּנִי; a דמה.

תְּהִימֶנָה *perstrepent*; Mich. 2. 12. pro תְּהִימְנָה; sceva in sægol productum est, & Kametz propter accentum ad sægol translatum correptum est in sceva; a radice הום.

תֹּסְףְּ *addes*; Proverb. 30. 6. contractum est ad formam quiescentium ה pro תֹּסֵף a radice יסף.

תֵּזְלִי *cursitas*; Jerem. 2. 36. ex forma Chaldaica occultat primam radicalem א in tzere, pro תֵּאזְלִי; huc pertinent אֵהַב *diligam*, Proverb. 8. 16. & וָאֵחַר *& moratus sum*, Genes. 32. 4.

תַּחְשְׁבוּנִי *reputent me*; Job. 19. 15. ubi est nota fæmini. & terminatio Masculina, cui simile Ezech. 37. 7. וַתִּקְרְבוּ *& appropinquarunt*.

תֶּמְחִי *deleas*; Jerem. 18. 23. pro תֶּמְחֶה vocalibus transpositis; ה autem mutatum est in jod propter Chirek. Quidam vero putant esse Futurum Hiphil;

&

& jod esse paragogicum additum formæ תֵּמַח per apocopem ; a מחה.

תַּמְנוּ *conficimur*; Psal. 64. 7. cholem correpto in sceva, & daghes ejecto accelerandæ pronunciationis caussa pro תֻּמְנוּ a תמם. Hebræorum alii censent esse tertiam personam pro תַּמְמוּ ad formam analogam, mem in nun commutato; præsertim cum præcedat aliud verbum tertiæ personæ: alii, inter quos præcipuus R. Salomon, volunt ת esse loco ט, ut sit טָמְנוּ *abscondunt*.

תָעָבְדֵם *coles eas*; Exod. 20. 5. pro תַּעֲבְדֵם.

תַּעֲבוּרִי *transibis*; Ruth. 2. 8. cum surek loco Cholem; cui simile תִּשְׁמוּרֵם *custodiet eos*, Proverb. 14. 3.

תְּפוֹצוֹתִיכֶם *dispersiones vestræ*; Jere. 25. 34. cum Chirek extra omnem regulam pro tzere ante affixum כֶם.

תְּצִלֶּנָה *tinnient*; Jerem. 19. 3. a צלל pro תְּצִלֶּינָה, quasi factum a נָצַל, quod non reperitur.

תִּרְגַּלְתִּי *assuefacio*, Hos. 11. 3. præter. Hiphil cum ת pro ה. R. autem Moses vult esse nomen cum affixo a תִּרְגֶּלֶת: ast obstat accentus in penultima.

תֶּשִׁי *oblivisceris*; Deut. 32. 18. pro תִּנְשֶׁה, vel תִּשֶּׁה; prima enim נ deficere solet in futuro, a נשה. Quidam radicem fingunt שָׁיָה formæ חָיָה; & sicut

ſicut per apocopam accentu retracto dicitur תֶּהִי, ſic hinc תֶּשִׁי.

תַּתָּה *dediſti*; 2. Sam. 22. 41. deficit prima radicalis נ, pro נָתַתָּה; quod rurſus loco נָתַנְתָּ.

יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח׃

IN-

INDEX CAPITUM
PRIMÆ PARTIS.

&

De

SECUNDÆ PARTIS.

tia dignissimum ; viros denique video omni eruditionis , & scientiæ genere ornatissimos, quos cum tradita literis monumenta apud exteras , & barbaras etiam gentes commendant ; tum universa literaria Respublica tanquam patronos , & principes colit , ac veretur . Neque vero tantopere querendum videretur , hæc summa in illis esse, si in nobis essent saltem mediocria. Verum ita res sese habet, ut ego, qui neque usu satis , & ingenio parum possum , tenuis plane, ac obscurus cum disertissimis revera hujusce ætatis , & celeberrimis hominibus comparer , & simplices, ac rudes Orientis Musæ, quibus nullæ opes, nullæ facultates , exiguæ faventium copiæ sunt , cum Tullio, Demosthene , Aristotele, Platone , Justiniano, aliisque gratiosissimis hominibus contendant . Cum vero illud animo attentius perpendo , ex tot , tantisque sacrarum Scripturarum Interpretibus vix unum , aut alterum fuisse , qui a quamplurimis difficultatibus, quæ in iis explicandis occurrunt, bene, feliciterque sese expedierit ; fere autem omnes cum in principiis , tum in conclusionibus ex iisdem deductis quam maxime inter se dissentire, ita provinciæ demandatæ mole laboro, ut pene succumbam, & quid vobis in tanta virium mearum tenuitate spondendum sit, omnino ignorem. Alii enim alio sacra divini Spiritus eloquia vertunt , ac detorquent . Hic Græcos , ille Syriacos, nonnulli Hebraicos, plerique Latinos sequuntur codices. Romani Augustini , Hieronymi , Ambrosii , Theodoreti , Cassiodori , Marianæ , Bellarmini commentariis student; Heterodoxi Munsteri, Oecolampadii, Zuinglii, Lutheri, Calvini explanationes amplectuntur . Illi cum literis traditam a Patribus, & Ecclesia do-

ctri-

ctrinam conjungunt; isti, omni rejecta doctrina, unis adhærent literis. Ex prioribus alius allegorias amat, alius eruditiones affectat, alius Theologica, & Philosophica perquirit, *& magno se judice quisque tuetur*; ex posterioribus alii ex Theodotione, Symmacho, Aquila; alii ex Masorethis, & plerique omnes ex ingenio suo interpretationes confictas populo venditant. Cum tanta sint in varietate, & dissensione constituti præcipui doctores, quid consilii capiendum? quem textum consulas? cui ex interpretibus des operam? Comparanda ne undique gentium magna librorum copia? depopulandæ ne omnes bibliothecæ? omnia linguarum genera perdiscenda? singulæ cum veteres, tum recentiores excutiendæ interpretationes? Hoc quidem immensi, atque adeo inutilis laboris opus esset; & rem per semet obscuram crassioribus tenebris accumularet. Quid igitur? scilicet, nisi fallor, in recto studiorum ordine, tanquam in cardine, tota res vertitur, quem si probe statim instituas, cetera deinceps sponte sua feliciter consequuntur. Igitur ita statuo, Divi Augustini monitum ante oculos perpetuo habendum esse, ut *quæ ex alienis linguis veniunt, ab earum linguarum hominibus quæramus*, hoc est, ad autographos codices statim contendamus, eosque unos interpretes adhibeamus, quorum ope, & auxilio non quidem inanes controversiæ disceptentur, sed autographi ipsi probe intelligantur. Id cujusmodi sit, paucis habete, & pro vestra humanitate diligenter attendite.

Qui ad linguarum ignorationem, in qua primis temporibus universa pene versabatur Ecclesia, animo paulisper se referat, ei nihil mirum videbitur, tam paucos ex tanto scriptorum nu-

mero fuisse, qui in sacris literis operam suam rite, recteque navaverint. Hebraeos enim oderant fere omnes, atque ex inveterato in ipsam gentem diis, hominibusque invisam odio, Hebraicos quoque codices, unde in Ecclesiam omnis emanaverat veritas, odisse, abjicere, & palam insectari coeperunt. Cumque Judaeorum percunctationibus, quibus arcte premebantur, se facere satis non posse intelligerent, ad allegorias, ad reconditos sensus, ad confirmanda nascentis Ecclesiae mysteria se contulerunt, ut callidam eorum in exponendis scripturis peritiam novae religionis tradendae simulatione honeste subterfugerent. Duo tantum fuerunt ex antiquis Patribus Origenes, & Hieronymus, praeclarissima Ecclesiae lumina, qui veritate hebraica e gremio Synagogae abrepta omnem rem sacram nobis restituere; aberrantia hominum ingenia in rectum tramitem traduxerunt, iisque contra insultantes Judaeos arma tradiderunt. Eorum tamen opera obtrectatorum calumniis, & inertia saepe improbata est, fato quodam rerum optimarum, quae adversario carere nequeunt. Sed cum veritas diu latere non possit, & per se ipsa, veluti Sol ex nubibus, emergat, tandem aliquando ipse quoque Augustinus, & Rufinus Antistes cum Hebraicis literis, tum earum cultori Hieronymo conciliati fateri non dubitarunt, nullam ab eo suscipi posse rectam Scripturarum interpretationem, cui ad purissimos fontes & Hebraicos, & Graecos aditus non pateat.

Et quidem, ut rem a suo principio repetamus, docti, & sapientis interpretis munus est, eorum omnium, quae de una in aliam linguam vertit, distinctam, exactamque reddere rationem,

va-

varias vocum notiones exponere, vim sententiarum, & emphasim ostendere, orationis ordinem, nexum, & figuras patefacere, suam aliorum cum interpretationibus comparare, earumque differentias introspicere, & caussas penitus cognoscere. Loquor enim de interprete, qui ad docendum vocatus sit, & sacras literas impigræ juventuti proponat, quem ita cum vulgo torpere, ut nihil in scholas afferat, nisi communem aliquam, & omnibus obviam interpretationem, cum miserum est, tum vero in tanta ceterorum studiorum felicitate minime ferendum. Quis autem Palestinum dicendi genus a Latina oratione, supra quam dici, & excogitari potest, diversum, ita plane mihi reddiderit, ut nihil præterea postulandum videatur, cum ne ipse quidem Græcus, Syriacus, & Arabicus sermo, qui tamen ab Hebraico multo propius distat, vim omnem sacrorum Bibliorum capere potuerit? Quis brevitatem Hebraicam, quis simplicem illum orationis stylum, quo sacræ admodum delectantur musæ, quis auxesim, tapinosim, hypallagen, paronomasiam, onomatopejam, ellipsim, paragogen, quæ passim occurrunt, ita dilucide, clareque Latinis vocibus exprimat, ut eandem verborum, sententiarumque vim, & rationem ubique servet, & Prophetarum mentem, quæ verbis ipsis impressa latet, nobis prorsus aperiat? Cujusque enim sermonis elegantiæ, tropi, figuræ propriæ sunt, modo syllabarum sono, modo vocum ambiguitate, modo ipsa verborum positione formatæ, ut propterea quæ bene, copiose, ornateque in una lingua dicta sunt, in alia suis verbis, suoque ornatu spoliata suam quoque naturam exuant necesse sit. Hebraicus autem, ut est

apud Chryſoſtomum, *neſcio quid divinæ flagrantiæ, neſcio quid ſpirat ſuum, ac genuinum*, quod in aliam dictionem niſi frigide duci nequit. Id ſi firmum, ratumque ſit, quis non videt Hebraica autographa, unde exempla reliqua profluxerunt, ad Latinas exhedras neceſſario eſſe afferenda, ut cæcos illos ſcopulos, in quos ſæpe interpretes offenderunt, tute, cauteque devitemus?

Age vero tu, qui Hebraica ſtudia adeo contemnis, & vernaculas interpretationes tantopere amas, & commendas, quid ſentis de inuſitata illa, & inſolenti apud LXX præpoſitionum, & particularum conſtructione ἀπὸ, ἐν, εἰς, ὑπὲρ, ὅτι, ὡς, ἀλλὰ? quid de peregrinis, & Græcis Scriptoribus ignotis vocabulis ἰαμεὶν, Νωχὶδ, χαβραθὰ, χάσυ, θαῦ? Quid de nova, & inaudita vocum ſignificatione δωρεὰν in pſal. 35. n. 7. θυμὸς in c. Deut. 32. n. 33. & ἀόρατος, καὶ ἀκατασκεύαστος Gen. 1. n. 2. quę damnatam antiquorum de *Chaos* ſententiam confirmare videntur? Quo te Lexicographo, quo Græco præceptore expedies? Quid cum te de vocibus תנינם, סלה, דודים, פסים percunctabimur? Nihil horum profecto facile capies, niſi ab Hebræis, Arabibus, Syris, Chaldæiſque auxilium petas. Jam vero ſatis ne tibi opis putas ex Latinis exemplaribus, ut certo judicare poſſis, num legendum ſit in capite Iſaiæ 40. *malitia*, an *militia*? Proverb. 24. *laſſus*, an *lapſus*? Genes. 2. *ipſa*, an *ipſum*? in Pſal. 41. *fontium*, an *fortium*? Si enim Latinis exemplaribus adhibenda eſt fides, cedo quibus? Sin autem veritas altius eſt repetenda, cur non ad Hebraicam, Syriacam, Chaldaicam, & Græcam originem revertentes; ea quæ vel a vitioſis interpretibus male edita,

vel

vel ab imperitis emendata perversius, vel a scribis dormitantibus aut addita sunt, aut ablata, aut mutata, corrigimus?

At hæc omnia, inquies, luculenter, & diserte a multis explicantur. En tibi Bellarminum, Pagninum, Lyranum, Vatablum, Lorinum, Drusium, Fagium, illum etiam ipsum divinarum Scripturarum interpretem, omnium ætatum, omnisque memoriæ doctissimum D. Hieronymum. Edissere mihi, sodes, unam, aut alteram horum expositionem. Quid cunctaris? quid animi pendes? Hebraica sunt, Græca, Syriaca, Chaldaica: obsoleverunt. Ita ne? Agesis, jam Latina proxime sequitur interpretatio. At interpretatio ista nimis autographo hæret; non prorsus assequor. Quid est ergo, quod ex illo suggesto doceas, teque mihi Scripturæ professorem magnifice jactes, qui ne interpretum quidem Latinorum commentarios, utcunque res sit, intelligere potes? At enim hæc minuta sunt, & magnis contentionibus non valde digna. Isthuc mehercule dementiæ, & temeritatis delapsi sunt Hebraicæ eruditionis osores, ut quidquam in re tanti momenti minutum esse arbitrentur, & optima quæque contemnere malint, quam discere. Nos autem ab antiquis Sapientibus Rabbinis accepimus אין בתורה אפילו אות אחת שאין הררים תלויים בה nullam in sacris Bibliis esse vocem, nullam dictionem, ex qua varii sensus, variæ interpretationes, varia mysteria elici non possint. Multa in hanc rem afferri possent, multisque exemplis ostendere in promptu esset, quam longe a Prophetarum mente aberraverint viri ceteroquin doctissimi, quod

hæc suis ingeniis minora putaverint. Illud tantum adfero, quod de Hæreticis Marcionitis veteres tradiderunt Patres, eos ex unius particulæ *autem* detractione in quibusdam Græcis, Latinisque exemplaribus ex cap. 3. D. *Lucæ* occasionem, caussamque arripuisse ad abjudicanda eidem Lucæ duo præcedentia capita, in quibus Christi Domini ortus, & pueritia describitur. Quid quod prava unius conjunctionis ו expositio sacerdotium Regi abstulit Melchisedeko? ut לשאל, נשקו, כארי, עלמה, aliasque prope innumeras voculas prætoream, ex quibus malitiosius assumptis Trinitatis mysterium, æternam Christi generationem, mortem, & resurrectionem impie Judæi negarunt. Nihil ne igitur grave ad disputandum nobis suppeditant literæ Hebraicæ?

Audio nonnullos, qui Hebraicos codices tum ipsa vetustate exesos, tum multorum audacia corruptos clamitant: quorum vetus calumnia cum a multis jam retusa fuerit, atque in primis a D. Hieronymo, qui ubique in suis scriptis *veritatem Hebraicam* appellat, ne vestra nimium abuti A A. patientia videar, supersedendum censeo: eorumque potius obtrectationibus occurrendum, qui nihil certi ex incerta, & multiplici Hebraicarum dictionum significatione colligi posse autumant. Quibus primum hoc præcipiendum videtur, ut caveant, ne Heterodoxis auxilia ferant, quibus depravatas suas scripturas acrius defendant. Ambiguam enim quam maxime, vagam, & late patentem, ac quidvis quolibet loco docere, vel non docere paratam esse scripturam volunt, sive ut ad suas interpretationes, tanquam so-

la oracula rectum quid edentia, obsequentissime audiendas populum adigant, sive ut damnari per sacram Scripturam impia eorum dogmata non pateat. Qua ratione Simonius potissimum ingenio suo abusus est, aliique ab ipso facti acutiores, & audaciores omnem lapidem cum eodem movent, omnia repagula revellunt, ut Hebraicæ linguæ tum significatio in vocibus, tum Grammatica in regulis quam laxissima sit. Deinde libenter illos interrogarem, utrum ex ingenti Latinæ, Græcæque linguæ copia, & varia, & ancipiti multorum verborum potestate quidquam minus certi, & explorati in orationibus Tullii habeatur, in Iliade Homeri, in Historia T. Livii, in carminibus Virgilii, ut propterea ad vernaculos interpretes necessario confugiendum sit, quorum tamen sermo eodem ambiguitatis morbo laborat? Ridicula mehercule hæc sunt, & suis auctoribus digna.

Verum enimvero dijudicent illi mihi sine ulla Hebraici sermonis ope multas interpretationum differentias, earumque ineant, reddantque rationem; suas vel a falsis vindicent, vel cum optimis conferant, & interpretis lapsus a scribarum erroribus secernant. Neque enim satis accusatori feceris, si dixeris, ego sic teneo, istud sequor, huic assentior, nisi & tuam confirmare, & alterius convellere sententiam linguarum veritate possis, atque inde contradicenti os occludere valeas. Morinus Græcos Sapientes adeo mordicus tuetur, ac defendit, ut eos vates, & prophetas appellet, neque ulla in re a veritatis tramite declinasse concedat. Eugubius contra inscitiæ, fraudis, corruptionis, ac tantum non sacrilegii eos insimulat. Est qui Romanam editioné scripturam falsam, barbaram, depravatam, & a veritate Hebraica quam longissime abhorrentem

tem arguat, & abjiciat: alius, qui tantam illi fidem, & auctoritatem tribuat, ut nullam aliam Ecclesiæ desiderandam censeat. Sanctem Pagninum corrigit Vatablus. Oecolampadium, & Zuinglium tanquam incautos reprehendit Lutherus. Munstero fœdam sermonis barbariem objicit Pellicanus. Castalionius denique omnes explodit interpretes. Qui igitur vel nimis superstitiosum, vel nimis temerarium judicem reprimas, qui illi, ubi erratum sit, ex primis linguis, quibus divina verba primum tradita sunt, ostendere nequeas? Si ad explanatores iterum appellas, neminem unum reperies, quem nimium vel Græcæ, vel Latinæ, vel suæ interpretationis studium in fœdissimos errores non rapuerit: Syriacum ipsum, & Arabicum Paraphrastem, Hebræos homines, vel literarum similitudine, vel crassa Bibliorum Hebraicorum incuria turpiter lapsos fuisse animadverto, quorum alter novum populi genus *Gelitas* in cap. Genes. 14. sibi confinxit; & novam urbem *Oram* in Palestinæ regionibus ingenio suo extruxit; alter *Jos. 3.*
פסילים gentium idola reddidit *Palæstinam*; & *Jud. 3.*
גלגל Græcis, Latinisque oppidi nomen transtulit, *Jos. 5.*
præputiatos: quibus quid putidius? quid absurdius? Apage ergo te in vulgus cum tuis explanatoribus, qui turbidas, & lutulentas bibunt aquas, nobisque noli purissimos fontes invidere.

Sed amicius agamus; & quoniam ad interpretes caussam omnem deferri postulas, esto: quem autem ex omnibus tibi sequendum proponis? Sane de toto hoc Interpretum genere, quam longe, lateque patet, cum difficillimum verba facere, tum multo difficilius ferre judicium. Aliis enim alia placet, probaturque expositionis ratio. Sunt

qui

qui ornatum amant, & rhetoricum dicendi stylum, sacræque conjunctam Romanam, Græcamque eruditionem. Humilem alii, & pedestrem spectant locutionem. Plerique Theologica, Physica, Moralia persequuntur; quosdam suaviter tenet simplex rerum gestarum narratio; multi allegorias, & reconditos sensus inquirunt: nonnulli tandem orationis contextum, verborum significationes, sententiarum pondus, Prophetarum mentem tantummodo examinant, & exponunt. Ex his omnibus nulli non probandi, modo mediocritatem, quæ in rebus omnibus commendatur, servent. Nolo enim in scholas afferri ingentia Rabbini Isaaci commentaria, qui bina volumina, eaque immania in caput primum Geneseos conscripsit. Nolo productas, & nimium molestas Filippeau perlegi expositiones in quatuor prima Oseæ capita per quam magno volumine comprehensas, in quibus tam multa verba facit de uno nomine Prophetæ *Beeri*, ut Etymologiis, grammaticisque notationibus ex Sanctis Patribus, & Rabbinis temere collectis plures refersferit paginas. Nec jejunam Strabonis, sterilem, & perbrevem glossam proferri volo. Pererium iis, qui polemicas dissertationes amant, lubenter concedo. Multa de l' Haye volumina Bibliothecarum pluteos occupent. Oleastrum ad etymologos remitto. Tostatus utinam non longe alicubi digrederetur; Titelmannus vero sibi constaret. Bellarminus cautus, sapiens, acutus, vehemens, & in hebraicis aliquanto doctior, Genebrardum, Steuchum, Maluendam, Riberam, Serrarium, Bonfrerium, Tirinum, Marianam tuto legere potes, Criticos sacros præ manibus habeto, in quibus tamen adverte pleraque indigesta esse, confusa, repetita, obscura, redun-

dundantia, & in odium Romanæ Ecclesiæ traducta. Sed ad Hebræos pergamus, quorum caussa nostra hæc instituta est oratio. Et cum Hebræos ajo, tum Masorethas, & Talmudicos, tum Rabbinos antiquos, & recentiores intelligo, מדרשים non modo, sed פרושים etiam comprehendo. Ego vero is non sum, ut horum in universum patrocinium in me suscipere aut possim, aut velim. Novi equidem quamplurimos, qui hisce, quæ de Hebraicæ linguæ usu, & utilitate hactenus a nobis commemorata sunt, haud gravate assentiunt, nec tamen Hebræorum scripta tanti facienda esse concedunt: stolida esse, inquiunt, putida, & inepta, nihilque habere præter nugas, & commenta risu potius, sibilisque excipienda. Verum ego etiamsi modice admodum in eorum lectione versatus sim, multa tamen in eis adeo utilia deprehendo, ut me suscepti laboris pœnitere nequeat. Etiam illud scio, qui penitus in Hebræorum adyta ingressi sunt, eos inde multa protulisse, quibus se, suaque monumenta eruditis hominibus non parum commendaverint. Ex hoc numero in primis fuit Hieronymus omnium Interpretum facile princeps, qui Barabbanum quemdam Judæum magno labore, & pretio audiit præceptorem. Ex hoc Galatinus, Lyra, Burgensis, Masius, Serrarius, Ribera, viri Hebraicæ eruditionis copia commendatissimi. Ex hoc denique illi omnes, qui in sacris Bibliis intelligere, & sapere plus quam ceteri videntur. Etenim cum explicandis Latinis, vel Græcis scriptoribus Latini, Græcique grammatici adhibeantur; cur in Scripturæ interpretatione, quæ Hebraico sermone primum scripta est, alio, quam Hebræo homine uti malis? Forsterus profecto Rabbinorum commentaria dedignatus tyronum risui se

non

non expoſuiſſet in ſuo Lexico Hebraico, cum לילה vocem paragogicam ſæpius in forma fæminina reperiri ſcribat; nec adeo violenter יקהת a קהל deduxiſſet, & אבן a בנה, cujus etiam ſignificationem plane novam, ſibi uni notam perperam comminiſcitur. Si hac ratione cum Forſtero nominum radices, & ſignificationes fingere liceat, reddat mihi minam, qui me hebraicam docuit Grammaticam.

Nec eſt quod objicias, Rabbinos fallacibus, & captioſis interpretationibus divina eloquia ſæpius detorquere, nugari, ineptire, ut præclariſſima Prophetarum teſtimonia, quæ ſuiſmet ipſis oculis vident, de Chriſti Domini adventu, & novæ legis promulgatione, obſcurent. Nam quamplurima ad Chriſtianæ fidei dogmata confirmanda Hebræorum monumenta proferre poſſem Rabbi Moſes Nachmanides proſperitatem, exaltationem, fortitudinem, conſilium, principatum ab Iſaia commemorata Filii e עלמה geniti ad venturum Meſſiam refert. De Meſſia quoque celebre illud Jacobi vaticinium in cap. Geneſ. 49. interpretatur OnKelos Chaldaicus Paraphraſtes; & de eodem Pſalmum 2. exponit R. Salomon; רבותנו דרשו את הענין על מלך המשיח, & Micheæ caput quintum ממך יצא לי משיח בן דוד, & Pſalm. 118. וכן אומר אבן מאסו הבוכים, & hujus generis infinita afferri poſſent. Quod ſi quid eſt in eorum ſcriptis, quod pias legentium aures offendat, quod commenta, & fabulas redoleat, de iis prudens, & cautus dijudicet lector, & mala a bonis ſecernat. Neque enim volo univerſa nullo habito delectu inde excerpi: ea tantum, quæ ad rem Grammaticam,

cam, ad Judæorum ritus, consuetudines, & historiam spectant, depromenda contendo: antiquorum Patrum proverbia diligenter, & ad literam explicata, quæ cum in Veteri, tum in Novo Testamento se offerunt, ex iis percipias suadeo; sententias colligas; pronunciata dilucides; aucta, concisa, abrupta, translata explices; & si lubet, eorum etiam fraudem, & nequitiam armis ex ipsorum manibus abreptis contundere discas. Quæ omnia sine Rabbinorum ope nullo modo præstari posse, quis non videt? Cum autem Scripturarum Interpreti prototypa exemplaria per quam necessario consulenda esse, a nobis in superioribus ostensum sit, non est, quod pluribus verbis nunc doceam, quantum ad hanc rem conferat adjumenti celebris illa, & admiranda, quæ *Masora* appellatur, antiquorum Judæorum doctrina. Hæc enim una nobis Biblica volumina in magno Scripturarum naufragio sarta tecta servavit, æternumque servatura est: hæc depravatos Hæreticorum codices accusat, & damnat: hæc Romanæ Ecclesiæ Scripturam propugnat: hæc furtim illata explodit, ablata restituit, corrupta corrigit, המסורה, ut illud Synagogæ nostris quoque hominibus probatum usurpem, המסורה סיג לתורה. An existimatis, Auditores, fieri posse, ut certi quidquam in tanta interpretationum varietate dicamus, nisi animos nostros hac Masorethica doctrina excolamus? Ego vero fateor, me his studiis magnopere delectari. Atque adeo hoc mihi concedendum est magis, quod ex his Hebraica quoque, Chaldaica, & Syriaca crescit oratio, & facultas, quæ etsi in me levior est, illa quidem, quæ summa sunt, ex quo fonte exhauriam, omnino sentio.

Quis

Quis enim Aben Esra, Jarki, Abarbanele sapientior? Quis purior, quis elegantior, quis facundior Elia Levita? Quis diligentius Grammatica tradidit Davide Kimchi? Quid pulchrius, quid perfectius, quid ad veri investigationem accommodatius מורא נבוכים Maimonidis? Quæ cum ita sint, quid est, quod de donandis vestra civitate Hebræis scriptoribus, Auditores, adhuc dubitetis? Ego quidem sic intelligo, cum tanta ad sacras literas profitendas linguæ Hebraicæ sit necessitas, tantusque ex Rabbinorum commentariis existat fructus, etiamsi omnes omnium auctoritates repugnarent, nihilo tamen minus ad præclarissimam hanc laudem contendendum esse. Hoc enim interpretandi genus si diligenter, si docte, si copiose, si enucleate nostris temporibus nonnulli prosequuti fuerint, cum hac in re nihil præterea Romana Ecclesia desiderare, tum nullam excusationem miseri illi, perditique homines suorum errorum afferre poterunt, in quibus obstinatissimi persistunt. Certe hæc omnia a nobis præstentur oportet, & quia volumus, & quia jussi sumus. Sed quia intelligo, quam grave sit hoc homini tam infirmo, in eorum fidem, & benevolentiam, qui me audient, confugio, ut qui nostrum hoc interpretationis institutum amant, labores nostros qualescunque benigne excipiant; qui vero minus probant, saltem non contemnant. Illud quidem omni animi contentione enitar, ut omnes intelligant, me nec laboribus, nec vigiliis parcere, ut susceptæ provinciæ satisfaciam. Ceterum singulos, & universos rogo, obtestorque, ut si quam mihi operam in re tam difficili navare possunt, eam nolint publico bono invidere, ut consociatis simul viribus germanam sacrarum Scriptu-

ptu-

pturarum interpretationem assequamur. Reliquum nunc est, ut incredibilem animi lætitiam, qua afficior ex hoc tam honorifico munere, omnibus patefaciam. Nescio quid enim singulare, ac eximium fortunis meis accessisse video, quod ne voto quidem a diis immortalibus optassem. Idque totum clementiæ tuæ debeo, Amedee Regum optime, Italiæ vindex, ac patrone. Ac res tuæ præclare gestæ celebrabuntur illæ quidem nostris non solum, sed omnium pene gentium literis, & linguis; nec ulla unquam ætas de animi tui pietate, fortitudine, consilio, religione, magnanimitate, sapientia, tuisque reliquis laudibus, quæ summæ sunt, conticescet. Sed hoc affirmo, & pace dicam tua, nullam in his esse laudem ampliorem ea, quam hoc tempore es consecutus. Amplissima enim hæc literarum institutio, & disciplina, insignis hæc, ac regalis munificentia, qua earum cultores vocas, & excipis; præcipue vero tutum hoc, & sacrosanctum, quod peregrinis, extorribus, & desertis Palęstinæ musis sponte, & liberaliter præbes perfugium, totum hoc, quod certe maximum est, totum est, inquam, tuum. Reliqua animi ornamenta tibi cum majoribus tuis communia sunt. At vero hujus gloriæ socium habes neminem. Quod autem ex tam multis, qui hac ætate Romana, Græca, & Hebraica eruditione præstant, sapientissimis viris, ad sacras literas tradendas me tenuem, & obscurum hominem potissimum advocaris, pro certo habe, me tanti beneficii memoriam sancte, religioseque tota vita servaturum, qua, ut spero, fiet, ut vires meas tam exiles aliquando superem, tuæque voluntati docendo, scribendoque respondeam.

FINIS.

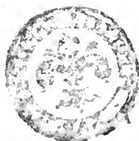
Errata	*Corrige*
pag. 19. convertit	connectit
ibid. Kametz patach	Kametz catuph.
pag. 24. צְדָקָח	צְדָקָה
pag. 31. דְּבָרֶיךָ	דְּבָרֶיהָ
ibid. דְּבָרֵיהֶם	דִּבְרֵיהֶם
pag. 30. Ultiimæ	Ultimæ.
pag. 40. radicali ח	radicali ה
pag. 44. פַּקְדְתִּי	פִּקַדְתִּי
pag. 46. תִּפְקְדוּ	תִּפְקֹד
Ibid. יִפָּקְדוּ	יִפְקְדוּ
pag. 52. cum paragogico	cum ה paragogico.
pag. 58. ante ה	ante ח.
pag. 60. אֶסָב	אָסֵב
pag. 63. אִישָׁן	אִישַׁן
ibid. posuit	potuit
pag. 71. מְקִימָמָה	מְקוֹמָמָה
pag. 82. יְמַח	יִמַח
pag. 86. הֻגְלָת	הֻגְלָה
pag. 96. הֻטְתָה	הֻטְּתָה
pag. 118. בְּחָכְמָה שֶׁעָמָלוֹ	שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה
pag. 127. וְלֹא	לְלֹא
pag. 147. definit	desinit
ib. activam significationem	dele;
p. 152. ה mutato in בָּכָה pro	ה mutato in י pro בָּכָה

Err-

Errata	*Corrige*
pag. 165. quasi נָכַת	quasi a נָכַת.
pag. 167. וְכֵלְו	וְנִלְוו.
pag. 169. pro חָסָו	pro חָסוֹ.

In Oratione

pag. 13 הבוכים	הבונים

Errata	*Corrige*
pag. 165. quasi נָבַת	quasi a נָבַת.
pag. 167. וְכְלְו	וּנְלְוּו.
pag. 169. pro חָסָו	pro חָסוּ.

In Oratione

pag. 13 הבוכים	הבונים

